

FAKTORİNG SEKTÖRÜ

Haziran 2011

TÜRK FAKTORİNG SEKTÖRÜ

Haziran 2011

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	1
2011 YILINDA FAKTORİNG SEKTÖRÜNE GENEL BAKIŞ.....	3
DÜNYADA FAKTORİNG	7
FAKTORİNGİN SAĞLADIĞI AVANTAJLAR	8
DEVLET BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI SAYIN ALİ BABACAN'IN GÖRÜŞÜ	9
BDDK BAŞKANI SAYIN TEVFİK BİLGİN'İN GÖRÜŞÜ	11
2. YASAL ÇERÇEVE.....	12
3. SEKTÖRÜN ÖZELLİKLERİ VE FAKTORİNG ŞİRKETLERİNİN YAPILARI	16
ÇOK SAYIDA OYUNCU – YÜKSEK YOĞUNLAŞMA	16
ORTAKLIK YAPILARINA GÖRE FARKLILIKLAR	19
YÖNETİM VE YÖNETİCİLER	21
FAKTORİNG ŞİRKETLERİNİN BİLANÇOLARI YALIN	22
CİRO AĞIRLI OLARAK YURTİÇİ	23
İŞLEM ÇEŞİTLİĞİ	25
SEKTÖREL RİSK DAĞILIMI	27
FAKTORİNG'DE VADE	29
İSTİHDAM	29
İŞLEM SAYILARI	31
MÜŞTERİ/BORÇLU YAPISI	31
BÖLGESEL KAPSAM VE YOĞUNLAŞMA	32
4. FAKTORİNG ŞİRKETLERİNİN FİNANSAL ANALİZİ	33
BİLANÇO YAPILARI VE BÜYÜME ORANLARI	33
AKTİF KALİTESİ	39
FONLAMA	40
ÖZKAYNAKLAR	43
VERİMLİLİK VE ETKİNLİK	44
5. RİSK YÖNETİMİ.....	45
RİSK YÖNETİM SİSTEMLERİ VAR MI?	45
NE TÜR KURALLARLA ÇALIŞILIYOR	45
PIYASA RİSKİ	46
FAİZ RİSKİ	46
KUR RİSKİ	46
SEKTÖR RİSKİ	47
COĞRAFİ RİSK	47
VADE RİSKİ	47
LİKİDİTE RİSKİ	47
OPERASYONEL RİSKLER	47
6. SEKTÖRÜN SORUNLARI VE BEKLENTİLERİ.....	49
7. EKONOMİK VE FİNANSAL ORTAM	51
EKONOMİK DARALMA	51
FAİZ HADLERİNİN DÜŞMESİ	51
TÜRKİYE'DE KOBİ GERÇEĞİ VE ÖDEME KANALLARI	54
BANKACILIK SEKTÖRÜNDE GELİŞMELER	56
8. GENEL DEĞERLENDİRME.....	58
EK 1 - BDDK FAKTORİNG VERİLERİ	62
EK 2 - ŞUBELER VE TEMSİLCİLİKLER	71
EK 3 - LİSANSI İPTAL EDİLEN ŞİRKETLER.....	72
EK 4 - ÜLKELER İTİBARI İLE FAKTORİNG VERİLERİ	73

GRAFİKLERİN LİSTESİ

Şekil 1 – Türkiye’de 2010 Yılında Finans Sektörünün Dağılımı	3
Şekil 2 – Banka Dışı Finansal Kuruluşların Dağılımı	3
Şekil 3 - Faktoring Sektörü Toplam Faktoring Alacakları ve Kullanılan Krediler (1000)	5
Şekil 4 - Yıllık Ciro (Milyon ABD Doları) Şekil 5 - Cironun Dağılımı (2010)	23
Şekil 6 - İskontolu ve Diğer Faktoring Alacaklarının Dağılımı.....	26
Şekil 7 – Kabili Rücu / Gayrikabili Rücu Dağılımı Şekil 8 – İşlemlerin YP/TP Dağılımı	26
Şekil 9 - 2008 Yılı Sektörel Dağılım.....	27
Şekil 10 - 2010 Yılı Sektörel Dağılım.....	28
Şekil 11 - Aktiflerin Dağılımı (2010) Şekil 12 - Pasiflerin Dağılımı (2010).....	33
Şekil 13 - Fonlama Maliyeti ve Aktiflerin Getirisi.....	37
Şekil 14 - Net Faiz Marjı.....	38
Şekil 15 - TGA.....	40
Şekil 16 - TGA/Faktoring Alacakları (3 aylık)	40
Şekil 17 - Özel Karşılıklar/TGA.....	40
Şekil 18 – Faktoring Şirketlerinin.....	42
Şekil 19 - Toplam Faktoring Alacakları/Çalışan Sayısı.....	44
Şekil 20 - Üç Aylık GSMH Artışı (%)	51
Şekil 21- Hazine Borçlanmasında Maliyet Şekil 22 – Merkez Bankası O/N Faiz Oranı.....	52
Şekil 23 – Kredi ve Mevduat Faizleri	52
Şekil 24 – Faiz Getirili Aktiflerin Getirisi ve Faiz Maliyetli Pasiflerin Maliyeti	52
Şekil 25 – Kredi Kanalları (2003).....	54
Şekil 26 - 2007-2020 Bankacılık Sektörü Kredi Hacmi (Milyon TL)	57
Şekil 27 – 2007-2010 Faktoring Sektörü Kredi Hacmi (Milyon TL).....	57
Şekil 28 - Bankacılık Sektörü Kredileri ve TGA Oranları	57

TABLoların LİSTESİ

Tablo 1 – Faktoring Sektörünün Finans Sistemindeki Payı	3
Tablo 2 - Faktoring Şirketleri - Temel Göstergeler	4
Tablo 3 - Faktoring Şirketleri- Finansal Göstergeler (1000 TL)	5
Tablo 4 - BDDK'ya Yetki Talebi Başvuruları	6
Tablo 5 - Faktoring Alacakları (Milyon TL).....	6
Tablo 6 - Factors Chain International Dünya Faktoring Sektörü Ciro Dağılımı (Milyon Euro)	7
Tablo 7 - Aktiflerin Yoğunlaşması (%).....	16
Tablo 8 - Faktoring Şirketleri Aktif Toplamlarına Göre Sıralamaları	17
Tablo 9 - En Büyük 10 Faktoring Şirketi ve Aktiflerine Göre Pazar Payı.....	18
Tablo 10 - Toplam Sektör Bilançosu (Milyon TL)	22
Tablo 11 – Yıllık Artış Hızları	23
Tablo 12 - Faktoring Sektörü Ciro Dağılımı	24
Tablo 13 – Yıllık Ciro (1000 TL).....	24
Tablo 14 - Yıllık Ciroların Sektörel Dağılımı (Milyon TL)	24
Tablo 15 - Sektörel Dağılım (1000 TL)	25
Tablo 16 - Faktoring Alacaklarının Dağılımı (1000 TL)	25
Tablo 17 - Yurt İçi – Yurt Dışı Faktoring Dağılımı (1000 TL)	25
Tablo 18 - 3 Enerji Sektörü Hariç Sektör Payları (%)	27
Tablo 19 - Faktoring Alacaklarının Sektörlere göre Dağılımı (1000 TL).....	28
Tablo 20 - Enerji Sektörleri Dahil Sektör Payları (%)	29
Tablo 21 – Çalışan sayısı ve Personel Giderleri	29
Tablo 22 – Şirketlerde Çalışan Sayısı (2010).....	30
Tablo 23 – Müşteri ve İşlem Sayısı	31
Tablo 24 - Türkiye’de KOBİ’lerin Dağılımı	31
Tablo 25 - Aktiflerin ve Pasiflerin Kompozisyonu (Milyon TL).....	33
Tablo 26 - Faktoring Sektörü Özet Bilanço (1000 TL).....	34
Tablo 27 – Yıllık Büyüme Oranları.....	35
Tablo 28 - Nazım Hesaplar (1000 TL)	35
Tablo 29 - Kar/Zarar Tablosu (1000 TL).....	36
Tablo 30 - Faktoring Gelirleri (Milyon TL)	38
Tablo 31 - Faktoring Şirketleri Ana Gelir Kalemleri (Milyon TL)	38
Tablo 32 - Karlılık Rasyoları	39
Tablo 33 – Aktif Kalitesi	39
Tablo 34 - Faktoring Sektörü Kredi Kullanımı (Milyon TL)	41
Tablo 35 – Krediler (Milyon TL)	41
Tablo 36 - 2010 Yılında Faktoring Şirketleri Tahvil İhraçları	42
Tablo 37 – 2008-2010 Yıllarında Sektörün Tahvil İhraçları (Milyon TL)	43
Tablo 38 – Özkaynakların Kompozisyonu (Milyon TL)	43

Tablo 39 – Sermaye Rasyoları (Dönem Sonu) (%)	44
Tablo 40 – Verimlilik Rasyoları	44
Tablo 41 - Rasyolar	45
Tablo 42 - Kambiyo İşlem Kar/Zararı (1000 TL)	46
Tablo 43 - Faktoring Alacakları TL/YP Dağılımı (Milyon TL).....	46
Tablo 44 - Alınan Krediler TL/YP Dağılımı (Milyon TL).....	46
Tablo 45 – Nakit Değerler, Fonlama & Bilanço Yapısı (%)	47
Tablo 46 – Yıllık Tüketici Fiyat Endeksi	51
Tablo 47 – Makro Kredi Kanalı	54
Tablo 48 - Türkiye’de Çek İşlem Hacmi	55
Tablo 49 - Takasa Konu Çek Adetlerinin Tutar Dilimlerine Göre Dağılımı	55
Tablo 50 - Bankacılık ve Leasing Sektörü ile Karlılık Rasyolarının Karşılaştırılması	56
Tablo 51 - Bankaların Finansal Göstergeleri	56
Tablo 52 - İthalat İhracat (Milyar ABD Doları)	59

Önsöz

Factoring sektörü, BDDK'nın tespit ettiği gibi global krizden en az etkilenmiş bir sektördür. Elli binden fazla küçük ve orta ölçekli şirkete finansman sağlaması sayesinde ekonominin çarklarının dönmeye önemli bir katkısı olduğu kabul edilmektedir. KOBİ'lerin nakit ihtiyaçlarına bankalara kıyasla daha hızlı ve pratik çözümler getirebilmesi sürekli büyümesini sağlamış ve banka dışı finans kuruluşları arasındaki payı artırmıştır.

Factoring Derneğinin isteği üzerine hazırlanan bu raporun amacı okuyucuya Türkiye'de Factoring Sektörü hakkında ayrıntılı ve analitik bir inceleme sunmaktır. Factoring sektörüne yaklaşımımız müşteri memnuniyetini sorgulamak değil, özellikle kreditorleri ve yatırımcıları bilgilendirmektir. Sektörün bugünkü konumu incelenerek, mevcut trendler çerçevesinde ne tür riskler ve fırsatlar barındırdığı tartışılmaktadır. Rapor, yasal çerçeveyi ve son yılların ekonomik ortamının özetlemekte, bankacılık sektöründeki gelişmelerle karşılaştırmakta ve sektörün son üç yılda kaydettiği gelişmeleri verilerle ortaya koymaktadır. Bu itibarla bu raporun gerek yerli gerek yabancı bankalara, ve ilgi duyan yatırımcılara, sektör hakkında bir rehber olması amaçlanmıştır.

Sektörde faal şirketlerin sayısal verilerine ve ortaklık yapılarına bakıldığında, sektör içinde alt sektörlerin varlığı dikkati çekmektedir. Her ne kadar aynı mevzuata tabi olarak hepsi factoring faaliyetinde bulunuyor olsalar da, sektör birbiri ile kıyaslanmaları güç olan farklı bünyelerde, farklı müşteri tabanlarına hitap eden ve hatta bir ölçüde farklı hizmetler veren şirketlerden oluşmaktadır.

Temel eleştiri, sektörde sınırlı bilgi olması ve bunun getirdiği şeffaflık sorunudur. Kurumsal yönetimin en temel prensiplerinden olan şeffaflık, hesap verilebilirlik ve menfaat sahiplerine eşit davranılması pek çok şirket tarafından göz ardı edilmiş görünmektedir. Değerlendirme bölümünde özellikle kurumsallaşma yolunda yapılabilecek bazı düzenlemelere değinilmektedir. Bu düzenlemeler aynı zamanda BDDK'nın mali piyasaların geliştirilmesine ve derinleştirilmesine yönelik çabaları doğrultusundadır.

Raporun hazırlanmasında veri ve bilgi temini konusunda değerli katkılarda bulunan Factoring Derneği mensuplarına ve bizlerle factoring sektörünü tartışan pek çok sektör temsilcisine teşekkür ederiz.

2011 YILINDA FAKTORİNG SEKTÖRÜNE GENEL BAKIŞ

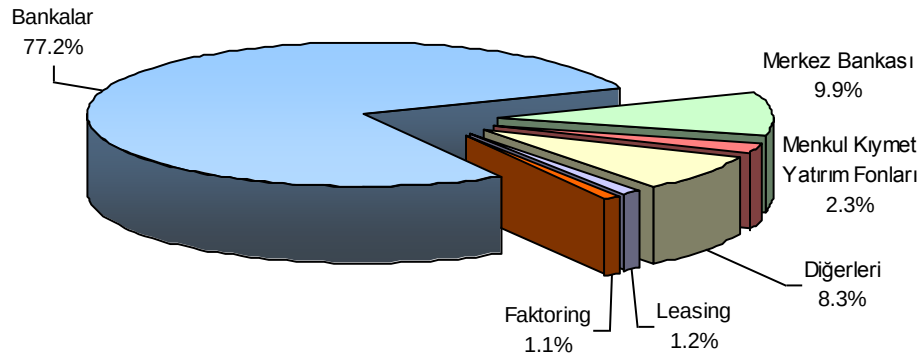
Finansal hizmetlerin çeşitlenmesini, gelişmesini ve derinleşmesini amaçlayan BDDK'nın, bankaların dışındaki finans kuruluşlarının da büyümelerine ve güçlenmelerine destek vermesi ile Türkiye'de finans sistemi içinde banka dışı finansal kuruluşların payı yıldan yıla artış göstermektedir. Son yıllarda bu kuruluşlar arasında faktoring sektörünün payı daha da hızlı büyümüştür.

Tablo 1 – Faktoring Sektörünün Finans Sistemindeki Payı

	2006	2007	2008	2009	2010
Finans Sistemi içindeki payı (%)	0.9	1.0	0.8	1.0	1.1
Bankacılık Dışı Finansal Sektörler İçindeki Payı (%)	32,2	30,0	26,3	34,9	39,2

Kaynak: BDDK

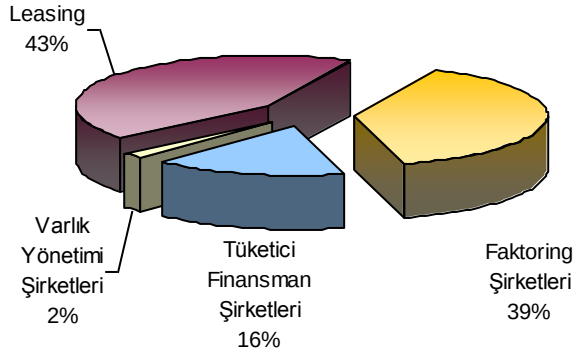
Şekil 1 – Türkiye’de 2010 Yılında Finans Sektörünün Dağılımı

Diğerleri: Menkul Kıymetler Aracı Kurumları, Gayrimenkul Yatırım Ortaklıkları, Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları, Girişim Sermayesi, Varlık Yönetim Şirketleri

Kaynak: BDDK

Şekil 2 – Banka Dışı Finansal Kuruluşların Dağılımı

Her ne kadar 2005 yılında 88 olan faktoring şirketlerinin sayısı, 2010 sonunda 76'ya düşmüş ve toplam finansal sistem içindeki payı %1,1 gibi çok küçük bir düzeyde ise de, bu şirketler, bankaların dışında kalan finansal kuruluşların %39,2'sini (2005: %32) teşkil etmektedirler.

2010 yılında bankacılık sektörü %20,8 büyürken, leasing sektörü %7,5, tüketici finansman şirketleri %33,6, faktoring sektörü de % 38,5 büyümüştür.

Kaynak: BDDK Finansal Piyasalar Raporu, Aralık 2010

Türkiye’de 1980’li yıllarda bir banka tarafından başlatılan faktoring hizmetleri 1990 yılında ilk şirketlerin kurulması ile yeni bir sektörün oluşumuna yol açmıştır. Türkiye’de mevcut 1,3 milyon şirketin %80’inin en fazla 10 kişi istihdam eden büyüklükte olduğu dikkate alındığında, esasında ülke ekonomisinin faktoring hizmetlerine talep oluşturacak bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. İstanbul Sanayi Odasının her yıl yaptığı sıralamada 2009 yılında ilk 1000 şirketin en küçüğünün toplam aktiflerinin 10,2 milyon TL olması da ülkemizde şirket ölçekleri hakkında bir fikir vermektedir.

2010 yılının sonunda faaliyette bulunan 76 faktoring şirketinin 16 ilde 28 şubesi ve toplam 175 temsilciliği bulunuyordu. 2010 yılı içinde 59 adet yeni temsilcilik açılmış ve personel sayısı 598 kişi artmıştır. Gerek ekonominin canlanması ile faktoring hizmetlerine talebin artmış olması, gerek bu yeni temsilciliklerle müşteriye ulaşımın artırılması ile müşteri sayısında %39,3, işlem sayısında %35,7 büyümeye sağlanmıştır.

Tablo 2 - Faktoring Şirketleri - Temel Göstergeler

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Değişim
Faktoring Şirketlerinin sayısı	88	86	86	81	78	76	-2 (adet)
Şubeler	v.y.	3	16	20	26	28	2 (adet)
Temsilcilikler	n.a.	147	119	128	116	175	59 (kişi)
Personel sayısı	v.y.	2.425	2.912	3.009	2.959	3.557	598 (adet)
Müşteri sayısı	v.y.	v.y.	v.y.	50,228	40,997	57.094	% 39,3
İşlem Sayısı	v.y.	v.y.	v.y.	146,558	65,952	89.516	%35,7

Kaynak: BDDK

Yoğunlaşma bakımından 2010 sonunda aktif büyüklüğü itibariyle ilk beş şirket toplam sektörün %44,2’sini oluşturmakta, ciro itibariyle de ilk iki şirket toplam cironun %46’sını temsil etmektedir. 2008 yılında ilk beş şirketin payının daha da yüksek, %51,5 olduğuna bakılırsa, en büyük ilk beş şirketin payının gerilediği görülmektedir. 2010 yılında ilk 8 şirketin ortalama aktif büyüklüğü 1 milyar TL, geri kalan şirketlerin ortalama aktif büyüklükleri 100 milyon TL’dir. Yine bu 8 şirketin ortalama faktoring alacaklarının 860 milyon TL olmasına karşın, diğerlerinin ortalama faktoring alacakları 93 milyon TL’dir.

Türkiye için oldukça büyük bir sayı gibi görünen bu şirketler, aslında birbirinden oldukça farklı yapıda alt gruplar oluşturmaktadırlar. Organizasyonları, müşteri tabanları, sundukları hizmetler ve iş stratejileri açısından birkaç alt sektörden oluşan bu sektörde, her hangi bir şirketin güçlü ve zayıf yönlerini, içinde bulunduğu özel rekabet alanı belirlemektedir.

Banka iştiraki veya banka ilişkili konumundaki faktoring şirketlerinin birçok konuda ayrıcalık taşımakta oldukları ve diğer orta ve küçük boy faktoring şirketleri ile eşit koşullarda rekabet etmedikleri gözleniyor. Bu grupta, her ne kadar fonlamasını sadece ana hissedarı bankadan yapmayan ve istisna teşkil eden bir iki faktoring şirketi bulunmakla birlikte, bu şirketler, ana hissedar bankanın (veya mensup oldukları şirketler grubundaki bankanın) hem şube ağından yararlanmakta hem sınırsız kredi sağlayabilmektedirler.

Faktoring şirketleri fonlamalarının %20’sini özsermayeleri ile, %77’sini banka kredilerinden sağlamaktadırlar. 2008 yılından itibaren bazı şirketler tahvil ihraç etme yoluyla da fon sağlama imkânı bulmuşlardır.

Buna ilaveten, çok yüksek bir ihracat hacmi olan ülkemizin, ihracat faktoringinde de büyük bir potansiyeli bulunduğu açıktır. Ancak, ihracat faktoringi büyüyememiş ve 2010 yılında ihracatın %7’si ile sınırlı kalmıştır. BDDK’dan lisans almış olan 76 faktoring şirketinden 64’ü Faktoring Derneğine üyedir. Yurt dışı işlem yapan 16 şirket Factors Chain International’in üyesi, 4 şirket International Factors Group (IFG) üyesidir.

Sektör ağırlıklı olarak KOBİ'lerle çalışmaktadır. KOBİ'lerin kurumsallaşmış büyük şirketlere kıyasla daha riskli olmaları ve konjonktürel gelişmelerden daha çok etkilenmeleri nedeni ile faktoring sektöründe risk yönetimi çok önem kazanmaktadır. Ancak risk yönetimi konusunda şirketlerin oldukça esnek politikalar izledikleri kanaati oluşmuştur.

Hızla büyüyen faktoring şirketlerinin 2006 yılından bu yana toplam ciroları iki katına ulaşmış bulunuyor. Sektörün aktif toplamı 2010 yılı sonunda 14.530.820.000 TL dir (2009 yılında 10.490.300.000 TL). 2008 yılında bir büyüme olmamasına karşın toplam aktifler 2009 yılında %34,6, 2010 yılında %38,5 büyüme göstermiştir. Faktoring şirketlerinin bankalardan kullandıkları kredilerin, 2009 yılında %53,6, 2010 yılında %46,3 genişlemesi faktoring alacaklarının hızla artışına imkân vermiş, 2009 yılında %46,1 artan brüt faktoring alacakları 2010 yılında tekrar %44,8 artış gerçekleştirmiştir.

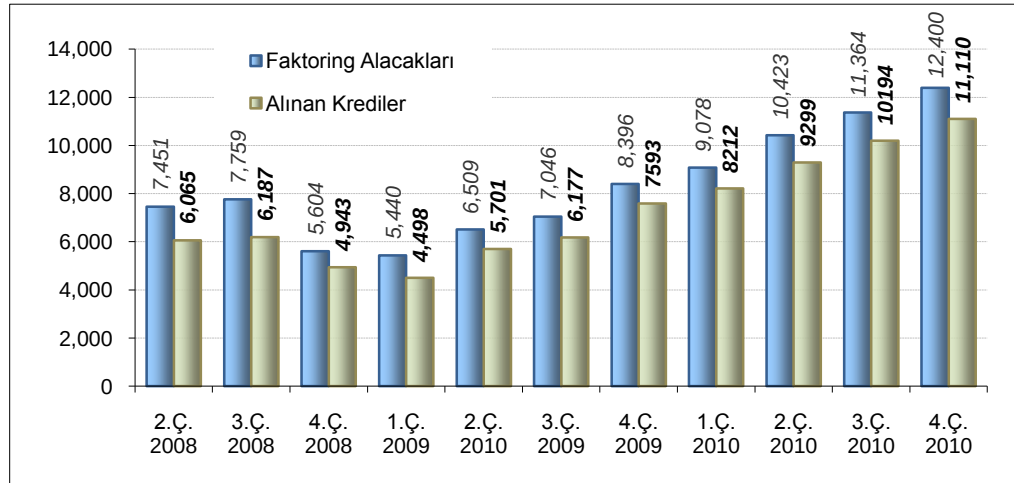
2010 yılında özkaynaklar %17,1 artarak yaklaşık 3,0 milyara ulaşmış ve sektörün reel sektöre sağladığı krediler özkaynaklarının 4,4 katını bulmuştur. Bu oran BDDK toplam faktoring işlemlerinin sermayelerinin 30 katını aşmaması konusunda getirdiği sınırın oldukça altındadır.

Tablo 3 - Faktoring Şirketleri- Finansal Göstergeler (1000 TL)

	2006	2007	2008	2009	2010
Aktif Toplamı	6.332.000	7.552.000	7.796.460	10.490.340	14.530.820
Faktoring Alacakları	5.107.000	6.223.000	5.603.620	8.396.050	12.399.700
Özkaynaklar	1.758.000	2.005.000	2.373.590	2.536.770	2.969.810
Kullanılan Krediler	4.210.000	4.915.000	4.945.350	7.595.230	11.112.850
Net Kar/Zarar	491.000	427.000	439.310	328.820	389.770

Kaynak: BDDK

Şekil 3 - Faktoring Sektörü Toplam Faktoring Alacakları ve Kullanılan Krediler (1000)

Kaynak: BDDK

2006 yılında Faktoring sektörünün düzenlenmesi ve denetiminin Hazine Müsteşarlığından alınarak Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na (BDDK) devredilmesi bu sektörde önemli bir milat teşkil etmiştir. Bu tarihten sonra BDDK'nın yeni düzenlemeleri sektörün yapısını aşama aşama değiştirerek kayda değer bir disiplin getirmiştir. Bu süreç devam etmektedir.

BDDK 20 Mayıs 2010 tarihli Çalışma Raporunda 17 Ocak 2006'da 88 faktoring şirketinin dosyasının 83 finansal kiralama şirketi ve 9 finansman şirketinin dosyaları ile birlikte devraldığını ve bu tarihte sonuçlandırılmamış 6 faktoring şirketi kurma izni müracaatının da bulunduğu ifade edilmektedir. Daha sonra BDDK'nın bu şirketlerden bağımsız denetim raporu talep etmesi üzerine, 15 Nisan 2006 tarihinde faktoring şirketleri bağımsız denetime tabi tutulmuş, 2005 yılı faaliyet sonuçları alınmıştır. Bu tarihten itibaren yapılan incelemelerde 88 faktoring şirketinden 3'ünün faal olmadığı, 21'inde de Genel Müdür bulunmadığı saptanmıştır. Bu aşamada tüm şirketlerde uygulanan standart bir muhasebe sisteminin olmaması ve ortak denetim prensiplerinin eksikliği nedeniyle, denetimin etkinliğinin ve sonuçlarının karşılaştırılabilirliğinin zor olduğu görülmüştür.

Denetim ve gözetimin 1 Ocak 2006 tarihinde BDDK tarafından devralınmasını takiben, 2010 yılının sonuna kadar 27 şirketin izni iptal edilmiştir. Çoğunun izni, yeni yönetmeliğe intibak edemediği için iptal edilmiş, birkaç şirket de kendi talebi ile kapanmıştır. Bu arada, 17 faktoring şirketi daha faaliyet izni almış böylece faktoring şirketi sayısı 27 azalırken 17 yeni şirket ilave olmuştur. BDDK ayrıca 4 bankaya faktoring hizmetleri izni verdiğini belirtmektedir.

Son yıllarda en çok faktoring şirketi kurma konusunda müracaatlar olduğu BDDK'nın yıllık raporlarında görülmektedir (Tablo 4).

Tablo 4 - BDDK'ya Yetki Talebi Başvuruları

	2007	2008	2009	2010
Finansal Kiralama Şirketi	3	2	2	0
Faktoring Şirketi	19	12	14	13
Tüketici Finansman Şirketi	4	3	2	0

Kaynak: BDDK 2010 Yıllık Raporu

Tablo 5'te görüleceği üzere sektör ağırlıklı olarak yurt içi faktoring işlemlerine odaklıdır. Faktoring Derneği kayıtlarına göre 20 şirket yurt dışı işlemler yapmaktadır.

Tablo 5 - Faktoring Alacakları (Milyon TL)

	2008	2009	2010
Faktoring Alacakları	5.603,62	8.396,05	12.399,70
A) İskontolu Faktoring Alacakları	2.862,29	3.877,62	5.514,31
a) Yurt İçi	2.984,18	3.991,98	5.633,69
b) Yurt Dışı	0,00	0,00	26,11
c) Kazanılmamış Gelirler (-)	121,89	114,36	145,49
B) Diğer Faktoring Alacakları	2.741,34	4.518,43	6.885,40
a) Yurt İçi	2.290,90	4.094,97	5.907,17
b) Yurt Dışı	450,44	423,46	978,23

Halen 76 oyuncunun bulunduğu bu sektörde rekabet her gün artmakta ve yüksek bir kârlılığı sürdürmek zorlaşmaktadır. Ancak 2011'in ilk üç ayında dahi üç şirketin BDDK'dan faaliyet izni alması sektöre ilginç devam ettiğini ve rekabetin daha da kızışacağını göstermektedir.

BDDK Uygulama Dairesi II'nin Mayıs 2010 tarihli raporunun sonuç bölümü BDDK'nın ileriye dönük hedeflerinin işaretlerini vermektedir:

“ Sektörün sıkı denetim altında olduğuna ve mevzuata aykırı işlemlerin cezasız kalmayacağına duyulan güven, oyuncuları, finansal sistem ve müşteriler nezdinde sektörün itibarını kuvvetlendirmiş ve sektör daha rekabetçi bir yapıya kavuşmuştur.

Oluşturulan sektör standartlarının korunması ve geliştirilmesi için şirketlerin mevzuat karşısındaki durumu gerek uzaktan gözetim gerekse yerinde denetimler ile sıkı bir şekilde takip edilmektedir. Denetimlerde ortaya çıkan mevzuata aykırı uygulamalar çerçevesinde proaktif denetim anlayışı ile aykırılıkların meydana gelmeden önlenbilmesini teminen bundan sonrası için kısa vadede hedeflenen, etkin iç kontrol sistemlerinin oluşturulmasının ve bilgi işlem sistemlerinin iç kontrol sistemini destekleyecek şekilde geliştirilmesinin sağlanmasıdır. Ayrıca, şirketlerde gerçekleştirilen bağımsız denetimin usul ve esaslarının bankalara paralel şekilde düzenlenmesine ve bağımsız denetim mekanizmasından etkin bir şekilde faydalanılmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir.”

Dünyada Faktoring

EK 4'te (Sayfa 73) Factors Chain International'a üye 69 ülkenin yurtiçi ve yurtdışı faktoring ciroları verilmektedir. Türkiye 39 milyar Euro cirosu ile 69 ülke arasında 12. sırada yer almaktadır. 2010 yılında dünya faktoring cirosunun 1,6 trilyon Euro'ya ulaşmış olduğu ve bir önceki yıla göre %28,4 artış gösterdiği görülmektedir. Avrupa'da faktoring daha önceki yıllar İngiltere'de ve İtalya'da yüksek cirolar gösterirken Almanya'da da ciro hızla artmıştır. Çinde son dört yılda ciro 10 katından fazla büyümüş ancak Asya'da Japonya ve Tayvan dışında yüksek cirolar görülmemektedir. Orta Doğu ülkelerinde de cirolar düşüktür.

Tablo 6'da dikkati çeken husus, 2005 yılından bu yana rücu edilebilir faktoringin payı yükselirken rücu edilemeyen faktoringin payının azalmakta olduğudur. 2010 yılında rücu edilebilir faktoring %48 artarken rücu edilemeyen faktoring %17 artmıştır.

Tablo 6 - Factors Chain International Verilerine Göre Dünya Faktoring Sektörü Ciro Dağılımı (Milyon Euro)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2010/2009 % Değ.
FCI Üyeleri							
İskontolu Fatura Temliki	160,141	193,829	219,914	206,915	197,993	204,527	3.30
Kabili Rücu Faktoring	116,626	139,978	168,683	167,860	159,037	234,889	47.69
Gayrı Kabil Rücu Faktoring	232,683	247,818	237,585	243,413	242,444	283,198	16.81
Tahsilat	13,120	12,604	13,934	25,940	23,806	23,394	-1.73
Toplam Yurtiçi Faktoring	522,569	594,229	640,116	644,128	623,280	746,008	19.69
İhracat Faktoringi	42,073	59,302	68,424	88,244	75,654	126,032	66.59
İthalat Faktoringi	13,190	14,944	17,416	22,363	17,626	23,584	33.80
İhracat Faturalarının Temliki	21,716	24,179	32,430	33,801	40,353	29,818	-26.11
Toplam Yurtdışı Faktoring	76,979	98,425	118,271	144,408	133,633	179,434	34.27
Toplam FCI Üyeleri	599,548	692,654	758,386	788,537	756,913	925,442	22.27
Dünya Yurtiçi Faktoring	930,061	1,030,598	1,153,131	1,148,943	1,118,100	1,402,331	25.42
Dünya Yurtdışı Faktoring	86,486	103,690	145,996	176,168	165,459	245,898	48.62
TOPLAM	1,016,547	1,134,288	1,299,127	1,325,111	1,283,559	1,648,229	28.41

Kaynak: http://www.factors-chain.com/?p=ich&uli=AMGATE_7101-2_1_TICH_L1403780046

Faktoringin Sağladığı Avantajlar

Faktoring hizmetleri birçok bakımdan bankacılık hizmetlerini tamamlayan bir alternatif finansman modeli oluşturmaktadır. Faktoringe tedarikçi finansmanı, bayi finansmanı gibi tanımlamalar yapılması yaygındır. Bunun nedeni piyasada itibarı ve mali gücü kuvvetli firmaların tedarikçileri ve bayileri bu firmalardan alacaklarını çok kolaylıkla faktoring şirketlerine temlik ederek nakde dönüştürebilmektedirler. KOBİ'lerin nakit akışını kolaylaştıran bu sistem onlara işletme sermayesi ve likidite sağlamaktadır.

Faktoring hizmetlerinden yararlanan KOBİ'ler açısından bakıldığında, bu sektörün en büyük avantajı işlemlerin hızı ve belge ibrazı bakımından sağlanan kolaylıklardır. Müracaat ile temlikin kabulü ve ödeme arasında geçen süre herhangi bir bankadan kredi alınması ile kıyaslanamayacak kadar kısa sürelidir.

Hızla nakit yaratma imkânı sağlanmasının yanı sıra, KOBİ olsun olmasın şirketlere sağlanan diğer çok önemli bir avantaj, garantili faktoring yapılmasını takiben bilançonun aktifindeki alacakların nakit kalemine dönüşmesidir. Böylelikle şirket daha güçlü bir bilançoya kavuşmaktadır. Hatta, bir şirketin almış olduğu proje kredileri, sendikasyonlar veya IFC kredilerinde şirkete belirli kaldıraç oranları sınırı getirilmiş ise, taahhüt edilen oranların korunmasına pratik bir çözüm sunmaktadır faktoring. Bu tür sınırlamalar olmasa dahi, üç ayda bir bilanço yayınlayan şirketlere bilançolarını daha likit gösterme imkânı vermektedir.

Faktoring şirketlerinin sunduğu temel hizmetlerden biri de tahsilâttir. Faktoring şirketleri tahsilâtın zamanında yapılmasını ve tahsilat masraflarının azaltılmasını sağlarlar. Bu itibarla, çeklerin idari takibi ve tahsilatı, hatta vadesi geçmiş alacakların hukuki takibi outsource edilebilmektedir.

Faktoring şirketleri, yurtdışı faktoring ağlarını kullanarak ihracatçılara daha geniş pazarlarda iş yapma imkânını tanırlar. Buna ilave olarak yurtdışındaki alıcılar hakkında istihbarat sağlarlar.

Küçük işletmelerle yakın ilişkide bulunmaları faktoring şirketlerine istihbarat konusunda bir donanım kazandırdığından, müşterilerini çalıştıkları şirketlerin kredibilitesi ve ödeme gücü hakkında bilgilendirebilmektedirler.

Bu avantajlara karşılık tek dezavantaj, halen olumsuz algıya sahip çevrelerde faktoring şirketleri ile çalışmanın itibar kaybına neden olabilmesidir. Faktoring Derneğinin çabaları ile sektöre olan algının değişeceği ve bu dezavantajın önümüzdeki dönemde ortadan kalkacağı düşünülmektedir.

Faktoring şirketlerine yatırım yapmayı planlayanlar açısından bakıldığında bu sektör

- Çok daha esnek kurallar çerçevesinde finans sektöründe faaliyette bulunma imkânı sağlıyor
- Sadece 7,5 milyon TL sermaye koyarak finans sektöründe yer alma imkânı sağlıyor. Buna mukabil BDDK bir banka kurma izni vermek için 300 milyon ABD Doları sermaye konmasını talep ediyor
- İleride büyüme potansiyeli olması sektörde şimdiden yer almayı özendiriyor
- Gerek ürün çeşitlenmesi yoluyla gerek temsilcilikler açarak geniş bir büyüme alanı bulunuyor

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Ali Babacan'ın Görüşü

Kutu 1

Devlet Bakanı ve Başbakan Sayın Ali Babacan'ın 10 Mart 2011 günü yapılan Faktoring Sempozyumunda yaptığı konuşma:

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumumuzun çok değerli Başkanı, Faktoring Derneği'nin çok değerli Başkanı, değerli sektör temsilcileri, değerli konuklar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. Faktoring Derneği'nin düzenlediği bu sempozyum vesilesiyle siz değerli katılımcılarla, konuklarla bir arada olmaktan duyduğum memnuniyeti ayrıca da özellikle belirtmek istiyorum.

Dünyada 1950'li yıllardan bu yana bugünkü yapı ve işleyişiyle uygulanmakta olan faktoring faaliyetlerine Türkiye'de de 1980'li yılların sonlarında başlandı ve ülkemizde ilk faktoring şirketi 1990 yılında kuruldu. Yani dünyadan aşağı yukarı bir 40 sene farkla Türkiye'de faaliyet başlamış oldu. Türkiye'de kuşkusuz bankacılık sektörünün domine ettiği bir finans sektörü var. Yani finans sektörü üzerinde bankaların ağırlığı çok çok fazla. Ancak biraz önce Tevfik Bey'in de söylediği gibi, finans sektörünün kendi içerisinde çeşitlilik, kendi içerisinde alt segmentlerin gelişmesi ve böylece finans ihtiyacı duyan kesimlerin farklı kanallardan bu ihtiyacını karşılayabilmesi gerçekten Türkiye için son derece önemli.

Finansal sistemin gelişmişliğiyle ekonominin gelişmesi arasında ciddi bir bağ var. Finans sistemi iyi gelişmiş olan ülkelerin ekonomik büyüme potansiyeli artıyor ve ekonomilerinde ciddi bir ivme yakalamak söz konusu olabiliyor. Biliyorsunuz bankalar mevduat sahiplerinin, sermaye piyasaları ise küçük yatırımcıların çıkarlarını koruyabilmek için fon aktarmada temkinli olmak zorundalar. Türkiye ekonomisinde sayı ve istihdam oluşturma anlamında KOBİ'lerin de çok önemli bir ağırlığı var. Yani hem işletme sayısı çok, hem de istihdam oluşturma potansiyeli KOBİ'lerin çok çok fazla. İşte dün Türkiye'nin en önemli kuruluşlarından bir tanesinin gazetelerde çıkan açıklamalarına bakacak olursanız, yıllık 2 milyar dolarlık bir yatırım, 2 bin kişi de ilave istihdamdan bahsediyorlar. Demek ki Türkiye'de artık bu büyük kuruluşlar özellikle sermaye yoğun yatırımlara girdikleri için istihdam üretme konusunda artık eskisi kadar etkili değiller. Dolayısıyla, istihdam ağırlıklı olarak KOBİ'lerde oluşuyor. İşte tam bu noktada da KOBİ'lerin fona ulaşmasında faktoring şirketlerimizin, faktoring sektörünün önemli bir rolü var, önemli bir görevi ve sorumluluğu var.

Sektör önce tüm finans sektöründe olduğu gibi Hazine Müsteşarlığı tarafından düzenleniyordu, denetleniyordu. Ancak belli bir plan çerçevesinde finans kuruluşlarının BDDK tarafından, bağımsız bir otorite tarafından denetlenmesi ve bu otoritenin düzenlemelerine tabi tutulmasıyla ilgili bir reform sürecimiz var biliyorsunuz ve bu süreç çerçevesinde benim önceki Ekonomiden Sorumlu Bakanlık döneminde 1 Ocak 2006 tarihinden itibaren bunu biz BDDK'ya verdik. BDDK, yeni bir çerçeve, yeni bir bakış açısıyla sektörü ele aldı ve o günden bugüne de düzenleme ve denetleme konusunda önemli mesafeler kaydettik.

Burada sektörün şöyle bir geneline bakacak olursak, her ne kadar toplam hacmi şu anda finans sistemi içerisinde küçük olsa da, hızlı bir büyüme trendi var. Bu da, önümüzdeki dönemde pastadan alacağı payı daha fazla gösteriyor bize, yani faktoring sistemi toplam finans sistemin içerisindeki payına baktığımızda artık her yıl, her yıl daha etkin olacak. Ancak bunun sıhhatli bir şekilde gerçekleşmesi için kuşkusuz yasal çerçeve önemli. Bu yasal çerçeve biliyorsunuz zaten Meclisimizin şu anda gündeminde. Bunun bu seçim döneminden sonra Meclisin yeniden çalışmaya başlamasıyla beraber öncelikli olarak ele alınacak konular arasında biz görmeyi arzu ederiz ve Meclisteki yönlendirmemizi de bu şekilde yapacağız.

Bu yasal düzenleme bir yana, bir de tabii ki sektörün kendi sorunlarının farkında olup kendi kendine yapması gereken çok işler de var. Aslında başlı başına bir dernek, Faktoring Derneği bir gönüllü kuruluş olarak bu noktaya geldiyse, bu da işte sektörde bir bilincin oluşmasının bir sonucu. Yoksa biz bu derneği kurmadık. Demek ki, faktoring şirketleri arasında böyle bir ihtiyaç oluştu, bir ortak tutum, bir ortak çalışma, problemleri,

sorunları beraberce çalışalım, beraber çözüm üretelim anlayışı oluştu ki bu dernek kuruldu ve şu anda belki 10-15 şirketin haricinde işte herkes artık bu derneğin üyesi. Bu bile sorunların çözümü adına atılmış önemli bir adım başlı başına bu derneğin varlığı. Çünkü biz yasal olarak oda falan kuruyoruz güzel ama, yasa dolayısıyla olduğu zaman bazen o işin dinamiği iyi işlemeyebiliyor, artılar oluyor, eksiler olabiliyor. Ama bu derneğin varlığı, derneğin kurulmuş olması, faaliyette oluşu ve derneğin önemli konulara parmak basması sektör adına önemli bir kazanımdır diye düşünüyorum.

Burada hem Sayın Başkan, hem BDDK Başkanımız hisse algı sorunundan bahsetti. Gerçekten bu çok çok önemli. Tabii ki hiçbir algı kendiliğinden oluşmuyor ve algılarla gerçekler arasında da hep bir zaman farkı vardır. Yani algı gerçeği belli bir zaman kaybıyla tarif eder. Gerçekleri değiştirdiğiniz zaman dahi o algının gerçeklere ulaşması kolay olmayabilir.

Yıllar boyunca sektörde tabi bazı yanlış uygulamalar oldu. Hata yapan kendi içinizden kuruluşlar oldu. Müşterilerini çok üzen, yanlış davranış kalıpları içerisinde olan faktoring şirketleri maalesef oldu, bu işin acı gerçeği. Ve bu konu, maalesef tek bir firmanın yaptığı hata tüm sektöre mâl edilebiliyor. Yani kötü bir örnek, kötü bir uygulama, işte falanca faktoring firması şöyle bir iş yapmış deyince bütün sektöre maalesef olumsuz bir algıyı beraberinde getirebiliyor.

Burada BDDK'nın denetlemesi önemli, ama sizin de bu dernek vasıtasıyla bir etik kurallar manzumesi oluşturmanız ve tüm üyelerin buna uyacağı gereğinin de taahhüt edilmesi çok önemli bir kazanım. Bu iş itibarla olur, finans deyince itibar bir numaralı faktör. Tabi bu bankalar için de geçerli, finans sektörünün tüm alt segmentleri, alt sektörleri için de bu geçerli. Dolayısıyla, bu faktoring kelimesinin itibarını korumak, itibarını yükseltmek, yüceltmek, hepimizin, dernek üyesi olan her bir firmanın tek tek görevi, bir asli görevi olmalı diye ben düşünüyorum.

Düzenlemelerin kuşkusuz yeri vardır, hani devlet kurumlarıyla düzenlemeler yapar ama, sektör kendi içinde bir derlenip toparlanma kararı, hani bir itibar güçlendirme kararı alır da bu yolda adımlar attığında sonuçlar çok daha etkin, çok daha güzel olacaktır diye düşünüyorum. Burada potansiyelle ilgili, yüksek bir büyüme hızı var, ekonominin genelinden daha hızlı büyüyor sektör, finans sektöründen, bankacılıktan da daha hızlı büyüyor. Burada bir altyapı var, bir potansiyel var. Bunu hızlı bir şekilde gerçekleştirmek ve sektörün dünyada olduğu gibi hak ettiği bir yere ulaşmasını sağlamak doğru şeyleri yapmakla mümkün ve ısrarla, inatla sürekli doğru şeyleri yapmakla mümkün.

Müşterilerimizi üzmeyeceğiz, onlara saygı duyacağız. Kanunlar, kurallar, etik, ahlak, norm neyi gerektiriyorsa o çerçevede iş ilişkilerimizi düzenleyeceğiz. Mutlaka belli bir saygı, belli bir dikkat çerçevesinde müşterilere yaklaşacağız. Bütün bunlar gerçekten sektör açısından son derece önemli. Çünkü yüksek bir itibara sahip iyi işleyen bir faktoring sisteminin Türkiye ekonomisine katkısı çok daha büyük olacaktır. Türkiye'de katma değer oluşması, Türkiye'de istihdamın oluşmasına bu sektör çok çok büyük katkıda bulunabilir eğer doğru şeyler yapılırsa.

Ben tekrar bugünkü organizasyon için Faktoring Derneği'ne, değerli Başkanına, bütün yöneticilere teşekkür etmek istiyorum. Bu organizasyonun sektörün daha iyiye ulaşması açısından faydalı olacağına da inanıyorum.

Biraz önce sabah erken saatlerinde finansal eğitim ve finansal farkındalık diye 2 günlük bir konferansın açılışını yaptık. Merkez Bankamızla SPK ortak düzenliyor bunu. 2 günlük bir seminer ve burada da eğitim ağırlıklı bir çalışma söz konusu olacak. İşte ayrıca bugün yine İstanbul'da burada faktoring konusunun biraz daha detaylarına inileceği, sektörün sorunlarının, fırsatlarının değerlendirileceği bir konferans olacak, gün boyu sanırım, bugün sürecektir. Ben bu toplantının geri kalan kısmına da başarılar diliyorum. Faydalı konuların tartışılacağını ümit ediyorum, güzel fikirlerin ortaya çıkacağını ümit ediyorum ve faktoring sektörüne de başarılar diliyorum.

BDDK Başkanı Sayın Tevfik Bilgin'in Görüşü

Kutu 2

BDDK Başkanı Tevfik Bilgin'in 10 Mart 2011 günü yapılan Faktoring Sempozyumunda yaptığı konuşma:

1980 lerde bankacılık sistemi dışında bir alternatif finansman tekniği olarak faktoring işlemleri de mali sistemimize kazandırılmıştır. Özellikle, küçük ve orta boy işletmelerin nakit akışlarının verimli yönetilmesinde kullanılan faktoring işlemi, fatura veya fatura benzeri belgelere dayalı mal ve hizmet satışlarından doğan veya doğacak alacakların devr alınması suretiyle şirketlere tahsilat, finansman ve garanti hizmetlerini birarada vermektedir.

Çarşısız pazar olmaz. Mali sistemimizde de sadece bankalar ile ülke reel sektörüne hizmet edemeyiz. Nasıl bir çarşıda bir yana birçok eczane, yanyana birçok bakkal varsa, para kazanıyorsa, işlerini devam ettiriyorsa, bizim de finansal sistemimizde bankalar kadar, finansal kiralama şirketlerine, faktoring şirketlerine, tüketici finansman şirketlerine, aracı kurumlarına, sigorta şirketlerine destek sağlamamız, onların mevzuatsal ve diğer yönlerden önlerini açmamız gerekmektedir.

BDDK olarak 1.1.2006 tarihinde bize devredilen 88 faktoring, 83 finansal kiralama ve 9 tüketici finansman şirketine hep bu mantıkla yaklaşılmıştır. Tüm firmalara devirden sonra bir yıllık intibak süresi verilmiştir. Sermaye ve yönetim ilkeleri gözden geçirilmiştir. Hem bağımsız denetim hem kurum elemanlarımız gerekli denetimi gerçekleştirmiştir. Bu süreçte sektörün imajını destekleyen firmalar ayıklanmıştır ve neticede 15 faktoring, 13 leasing ve bir tüketici finansman şirketinin lisansları iptal edilmiştir. Bugün itibarı ile, değerli konuklar, yeni alınan lisanslarla birlikte, o günden bu güne, toplam 76 faktoring şirketi faaliyetine devam etmektedir.

Banka dışı mali kurumlar olarak adlandırdığımız faktoring, leasing ve tüketici finansman şirketlerinin alternatif finansman sağlamalarının en önemli göstergesi kriz yıllarıdır. Nitekim, özellikle faktoring şirketleri, kriz dönemlerinde bankaların ani karar değişikliklerine de bir alternatiftir. Bankacılığın sert, kılı kırk yaran ve uzun süreçleri, faktoringde çok daha hızlı ve basittir çünkü yapılan işlem mantığı gereği basit bir işlemdir. Global krizin en sert dönemi olan 2009 yılında banka kredileri yüzde 7 artmış, faktoring kredileri ise yüzde 50 büyümüştür. 2010 yılında ise, bankacılık kredileri yüzde 34 artmış, faktoring kredileri ise yüzde 48 büyümüştür.

Değerli konuklar,

Faktoring sektörü beş yıldır denetim ve düzenlememiz altında. Bundan bazı sektör temsilcileri çok rahatsız oldular. Bunu çok iyi biliyoruz. Ancak sektörün temel sorunu olan imaj meselesini sanırım beş senede oldukça önemli bir seviyeye getirdik. Bunda elbette ki kurumumuz önemli bir katkıda bulunmuştur ama asıl katkı bu salondaki değerli sektör temsilcilerinin özenle çalışmaları ve kurumumuz düzenlemelerine uymalarıdır.

BDDK bilgi işlem sistemini tekrar dikkatlerinize sunmak isterim. Gerek bankalar, gerekse banka dışı finansal sektörle ilgili bilgiler kurumumuza hızlı ve binlerce içsel test ile doğrulanarak akmaktadır. Bunları diğer kurumlarla, özellikle diğer ilgili kurumlarla ki bunlardan en önemlisi Merkez Bankamızdır, ve kamuoyu ile şeffaf bir şekilde paylaşıyoruz. Bu anlamda internet sitemizi tekrar sizlere tavsiye etmek isterim. Aslında sunduğumuz açık ve şeffaf bilgileri en büyük kullanıcı grupların yurtdışı analistler olduğunu belirtmek isterim. Gelineen noktanın oldukça farklı bir nokta olduğunu, ama daha yapılacak pek çok işin olduğunu, bu gibi organizasyonların farkındalığı arttırmada yardımcı olacağını belirterek hepinize saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum.

2. YASAL ÇERÇEVE

BDDK 2007-2011 yılları arasında çıkardığı bir dizi tebliğ ve düzenlemelerle faktoring şirketlerine disiplin getirdi. BDDK'ya devir ile beraber, usullere ve mevzuata uygun çalışmayan çok sayıda faktoring şirketlerinin lisansları iptal edildi, sektöre giriş gerek mevzuat ve gerekse de sermaye yükümlülüğü açısından zorlaştırıldı.

Bugün sektörün faaliyetlerini düzenleyen kurallar, 01.11.2005 tarihli 5411 sayılı Bankalar Kanununa istinaden 10.10.2006 tarih ve 26315 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik" ile uygulamaya konuldu.

17 Mayıs 2007 tarihinde "Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerine Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ" ile de faktoring şirketlerine muhasebe standartları getirildi. Buna ilaveten "Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Alacakları İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" 20 Temmuz 2007 tarihinde yürürlüğe girdi.

10 Ekim 2006 tarihli Yönetmelik, Türkiye'de kurulacak faktoring şirketlerine asgari 5 milyon TL asgari ödenmiş sermaye ve açılacak her temsilcilik ya da şube için ilave en az 1 milyon TL ödenmiş sermaye koşulu getirdi. 24 Şubat 2011 tarihinde asgari sermaye düzeyi 7,5 milyon TL'sına çıkarıldı. Aynı zamanda Türkiye'de şube ya da temsilcilik açacak yabancı şirketlerin bulundukları ülkede en az 3 yıldır faaliyette olmaları aranırken, kurucular ve idarecilerde bulunması gereken asgari koşullar da belirlendi.

Aynı yönetmelik, bu koşulların yanı sıra, şirketlerin sermayesinin %10 ve fazlasının devri için BDDK onayını, Bağımsız Denetime tabi olmayı, ve şirketlerin kullandıracakları kredi tutarının öz kaynaklarının 30 mislinden fazla olmaması hususlarını zorunlu hale getirdi.

Son olarak 8 Temmuz 2010 tarihinde BDDK bir genelge yayınlayarak, faktoring şirketlerinin firma beyanlarına istinaden işlem yapmaları nedeniyle, fatura ve benzeri belgelerin niteliklerinin kontrolü konusunda daha fazla hassasiyet gösterilmesi için faktoring şirketlerinden iç kontrol, muhasebe, raporlama ve bilgi işlem sistemlerini gözden geçirme ve gerekli ilave tedbirleri almalarını istemiştir. Yeni düzenlemelerle faktoring şirketleri faturaların doğruluğundan sorumlu hale getirilmiştir.

BDDK bu genelge ile faktoring işlemine konu edilmiş gerçeğe aykırı belgelerden öncelikle faktoring şirketlerini sorumlu tutacağını belirtmiştir. Bu bağlamda 2010 yılında BDDK tarafından fatura temlik prosedüründe yapılan "sticker" uygulaması tüm faktoring şirketleri tarafından uygulanmaya başlanmıştır. Art niyetli firmaların kopyalayıp çoğalttıkları faturaları birden fazla faktoring şirketine temlik etmelerini ve faktoringe uygun olmayan işlemlerin faktoringe konu edilmesini önlemek amacı ile getirilen bu uygulama doğal olarak faktoring şirketlerinin sorumluluğunu ve operasyonel süreçlerini artırmıştır.

Faturanın firmada kalan nüshasının üzerine etiket yapıştırmak suretiyle temlik işleminin gerçekleştirilmesi biçiminde tanımlanabilecek bu "sticker" uygulaması mükerrer fatura kullanımının tespit edilmesine yaramaktadır ama tümüyle önleyememektedir. Daha sonra BDDK'nın 04.01.2011 tarihli Genelgesi ile "fatura" kavramı genişletilerek yerine "doğmuş veya doğacak alacağın tevsikine hizmet eden fatura veya benzer belgeler" kavramı getirilerek yasal çerçeve genişletilmiştir. Bu gelişme sonucunda Fatura Kayıt Merkezi kurulması gündemden düşmekte yerine bilgi paylaşımını sağlayacak farklı bir sistem kurulması gündeme gelmektedir.

Bugün sektörün imaj sorunu yaşamasının nedeni, geçmişte yapılan bir dizi mevzuat hatasıdır. Yıllarca faktoring şirketlerinin ikrazatçı şirketlerle aynı mevzuata tabi tutulmaları kamuoyunda yanlış algılamalara neden olmuştur.

İlk olarak 06.10.1983 tarih ve 18183 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 90 sayılı “Ödünç Para Verme İşleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” faktoring ve finansman şirketlerinin kurulmasına izin vermiştir. Söz konusu KHK, faktoring şirketini “Mal ve hizmet satışlarından doğmuş veya doğacak alacakları temellük ederek, tahsilini üstlenen, bu alacaklara karşılık ödemelerde bulunarak finansman sağlayan şirketler” olarak tanımlamıştı.

Daha sonra bu düzenlemenin bazı maddeleri 27.06.1994 tarihli ve 21973 Mükerrer Sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 545 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile değiştirildi. Bu kararnamenin kapsamı “İkrazatçılar, Finansman şirketleri ve Faktoring şirketleri” ve Madde 1 amacı “Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, faiz veya her ne ad altında olursa olsun bir ivaz karşılığı veya ipotek almak suretiyle sürekli olarak ödünç para verme işleriyle uğraşan gerçek kişilerin ve finansman şirketleri ile faktoring şirketlerinin faaliyetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesi” olarak tanımlıyor.

BDDK’ya devredilmeden önce bu sektörü uzun süre düzenleyen mevzuat 1994 tarihlidir. Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanan “Faktoring Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelik” 21.12.1994 tarih ve 22148 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş, Yönetmelik daha sonra sırasıyla 1997, 1998, 1999 ve 2001 yıllarında bazı değişiklikler yapılmasına karşın 2006 yılına kadar yürürlükte kalmıştır.

Yasa Tasarısı

Halen TBMM’nde bekleyen “Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanun Tasarısı” 28 Mayıs 2008 tarihli BDDK Kurul Kararı ile (Nazım Ekren’in Devlet Bakanlığı döneminde) Devlet Bakanlığı ve Başbakan Yardımcılığı Makamına gönderilmiş ve Tasarı 28 Nisan 2009 tarihinde TBMM’ne sunulmuştur. Bu taslak BDDK web sayfasında görülebilir.

http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Mevzuat/Duzenleme_Taslaklari/4345finansal_kiralama_kanun_tasarisi.pdf

Bu tasarı birkaç önemli yenilik getirmektedir:

- Tüzel kişiliği haiz ve kamu kurumları niteliğinde meslek kuruluşu olarak "Finansal Kiralama Şirketleri Birliği, Faktoring Şirketleri Birliği ve Finansman Şirketleri Birliği" kurularak, şirketlerin ilgi konusu birliklere üye olma zorunluluğu getirilmektedir.
- Faktoring işlemlerine konu olan alacakların gerçekleşmiş bir ticari faaliyetten doğmuş olmasını ve aynı faturaya dayalı alacakların birden fazla faktoring işlemine konu edilmemesini sağlamak üzere söz konusu tasarı ile ayrıca Faktoring Şirketleri Birliği nezdinde "Fatura Merkezi Kayıt Sistemi" kurulması öngörülmektedir. Faktoring şirketleri, fatura seri numaralarını, faktoring sözleşmesini müteakip en geç onbeş gün içinde Fatura Merkezi Kayıt Sistemine kaydedilmek üzere, Faktoring Şirketleri Birliğine gönderecektir.

Faktoring Derneği, temelinde doğmuş ve doğacak alacakların temlikine dayanan faktoring işlemlerinde, mal ve hizmet satışlarının sadece fatura ve fatura tanımındaki belgelerle kanıtlanamayacağını savunarak “fatura” yerine “alacağın tevsikine hizmet eden sair belgeler” ibaresinin kullanılmasının yerinde olacağını belirtmiştir.

Ancak, yukarıda değinildiği gibi 4 Ocak 2011 tarihinde BDDK'nın yayınladığı Genelge "doğmuş veya doğacak alacağın tevsikine hizmet eden fatura veya benzer belgeler" tabirini kullanarak soruna çözüm getirmiştir. Genelge aynı zamanda bu belgelerin niteliklerini de açıklamaktadır.

Bu durumda, BDDK'nın 2009 yılında sunduğu Yasa Tasarısını geri çekerek revize edilmiş yeni bir tasarı hazırlayacağı düşünülmektedir.

- Madde 16 "Şirket, işlemlerinden kaynaklanan alacaklarından doğmuş veya doğması beklenen, ancak miktarı kesin olarak belli olmayan zararlarını karşılamak amacıyla Kurulca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde karşılık ayırmak zorundadır. Alacaklarla ilgili olarak ayrılan karşılıkların tamamı, ayrıldıkları yılda kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak kabul edilirler." Başbakanlıkta, taslak meclise gönderilmeden önce bu maddenin ikinci cümlesi çıkarılmıştır. Yasa bu şekilde çıktığı takdirde karşılıklar gider olarak yazılamayacaktır. Faktoring şirketleri, Bankacılık Kanunu'nun 53. Maddesi ile bankalara tanınan bu hakkın, yani ayrılan karşılıkların ilgili hesap dönemi içerisinde kurumlar vergisi matrahından düşülebilmesinin, finansal kuruluşlar arasında yeknesaklık temin edilmesi için faktoring şirketlerine de tanınması gerektiğini savunmaktadırlar.

Bu yasa taslağı toplam 54 maddeden müteşekkil olup hem Finansal Kiralama Şirketlerini, hem Faktoring Şirketlerini hem de Finansman Şirketlerini kapsamaktadır. Bu itibarla maddelerin nerdeyse yarısının Faktoring ile bir ilgisi yoktur. Geçmişte her ne kadar bu üç finansal kuruluş grubu aynı mevzuata tabi olmuşlarsa da artık bu yanlışa son verilmeli ve yasaları ve yönetmelikleri birbirinden ayrılmalıdır.

Bu üç grubun her konuda aynı yasal düzenlemelere tabi tutulmasının bir sonucu da Tekdüzen Hesap Planının uygulamasında görülmektedir. 17 Mayıs 2007 ve 26525 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ" faktoring şirketlerinin mali tablolarını bir esasa bağlamıştır. Bu uygulama faktoring şirketlerinin mali tablolarının son derece karmaşık ve uzun olmasına ve birçok boşluklarla dolu düzenlenmesine neden olmaktadır. Bağımsız denetim firmalarının mali tahlil uzmanlarının da Tekdüzen Hesap Planından memnun olmadıkları, daha uygun bir muhasebe standardı getirilmesini istedikleri gözlenmiştir.

Kutu 3

Yönetmelikler:

01.11.2005 tarihli 5411 sayılı Bankalar Kanununa istinaden 10.10.2006 tarihli 26315 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyetleri hakkında Yönetmelik.

10/10/2006 tarih ve 26315 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Yönetmelik

Bu Yönetmelik üzerine yapılan değişiklikler

- 23/03/2008 tarih ve 26825 sayılı Resmi Gazete
- 26/06/2009 tarih ve 27270 sayılı Resmi Gazete
- 14/01/2011 tarih ve 27815 sayılı Resmi Gazete
- 24/02/2011 tarih ve 27856 sayılı Resmi Gazete

MASAK (Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı)

9 Ocak 2008 tarih ve 26751 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terör Finansmanının Önlenmesine Dair Yönetmelik

Genelgeler:

08 Temmuz 2010 tarihinde BDDK Uygulama Dairesi II tarafından yayınlanan Genelge

04 Ocak 2011 tarihinde BDDK Uygulama Dairesi II tarafından yayınlanan Genelge

Tebliğler:

10 Ekim 2006 tarihinde “Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerine Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi ile Kamuya Açıklanacak Finansal Tabloların Biçim ve İçeriği Hakkında Tebliğ”

20 Temmuz 2007 tarihinde yürürlüğe giren “Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerinin Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkındaki Yönetmelik” 17 Mayıs 2007 tarihinde, “Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketlerince Alacakları İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ”

3. SEKTÖRÜN ÖZELLİKLERİ VE FAKTORİNG ŞİRKETLERİNİN YAPILARI

Çok Sayıda Oyuncu – Yüksek Yoğunlaşma

Sektörün temel özelliği, yapıları homojen olmaktan çok uzak pek çok oyuncunun olmasıdır. 12,4 milyar TL'lik bir kredi hacminin 76 şirket tarafından paylaşılmakta olması, oldukça sert rekabet koşulları olabileceğini düşündürmekte, ancak pazarın bölüşümü çok farklı özellikte rekabet grupları olduğuna işaret etmektedir. Bu açıdan rekabet benzer yapılarda daha az sayıda şirket arasında olmaktadır.

BDDK raporları¹ en büyük 10 oyuncunun pazar paylarını vermektedir. 2009 yılında aktiflerine göre ilk 5 şirketin pazar payının %46,2 (2008 de %51,5), ilk 10 şirketin payının ise %65,3 (2008 de %66,4) olduğu görülmüyor. Böylesi bir yoğunlaşma, her şeyden önce 76 şirketin içinde 10 şirketin bütün finansal göstergelere hakim olduğuna işaret eder. Sektör ortalamaları alındığında, örneğin kârlılık rasyoları, yanıtıcı sonuçlar verebilir. Tablo 6 da görüleceği üzere bu 10 şirketten 8'i bankaların iştirakleridir. Dolayısıyla eğer bankalar konsolide kârlarını ön planda tutuyorlar ise bu şirketler çok kârlı olmadıkları yıllarda sektör ortalamasını aşağıya çekerler. 2010 yılında banka iştiraki olan en büyük şirketin net kârı bir önceki yıla göre %16, ikinci büyük ve aynı zamanda banka iştiraki olan şirketin net kârı %41 düşmüştür. Oysa, muhtelif büyüklükte 11 şirket net kârını %100'ün üzerinde arttırmayı başarmıştır.

Factoring Derneğinin elindeki veriler kullanılarak yapılan benzer bir hesaplamada 2010 yılında ilk beş şirketin payının %44'e, ilk on şirketin payının da %64'e düştüğü görülmektedir. Ölçeğe göre yapılan dağılım ise büyük ölçekli şirketlerin 2008 yılındaki %55 olan payının 2010'da %50'ye düştüğü, buna mukabil orta ölçekli şirketlerin 2008'de %24 olan payının 2010'da %33'e yükseldiği anlaşılmaktadır.

Tablo 7 - Aktiflerin Yoğunlaşması (%)

	2006	2007	2008	2009	2010
İlk 5 Şirket	42	40	52	46	44
İlk 10 Şirket	60	57	66	65	63
Ölçeğe Göre Dağılım					
Büyük Ölçekli*	44	35	55	52	50
Orta Ölçekli**	36	46	24	32	33
Küçük Ölçekli***	20	19	21	16	17
Toplam	100	100	100	100	100

Kaynak: BDDK ve Faktoring Derneği

Not – 2010 yılı için yapılan hesaplarda

*Büyük Ölçekli Şirketler: Toplam varlıkları 700 milyon TL'nin üzerinde olanlar

** Orta Ölçekli Şirketler: Toplam varlıkları 150 milyon TL ile 700 milyon TL arasında olanlar

*** Küçük Ölçekli Şirketler: Toplam varlıkları 150 milyon TL 'nin altında olanlar

Tablo 8 Faktoring Derneğine üye 64 faktoring şirketini aktiflerine göre sıralamaktadır. Bu tabloda iki husus çok açık bir şekilde görülmektedir. Birincisi 64 şirketin 42'sinin pazar payı %1'den de düşük, 52 sinin pazar payı %2'den de düşük olduğudur. Kanaatimizce bu yapı devam edecektir.

¹ Bankacılıkta Yapısal Gelişmeler Aralık 2008 ve Aralık 2009

Tablo 8 - Faktoring Şirketleri Aktif Toplamlarına Göre Sıralamaları

Sıra	Faktoring Şirketi	2009 Bin TL	2010 Bin TL	2010 PAY (%)	2010/2009 % Değişim
1	Yapı Kredi Faktoring A.Ş.	1.537.409	2.024.252	14,22	31,67
2	Garanti Faktoring Hizmetleri A.Ş.	1.132.913	1.565.565	11,00	38,19
3	Deniz Faktoring A.Ş.	602.487	924.484	6,50	53,44
4	Fiba Faktoring Hizmetleri A.Ş.	849.649	854.343	6,00	0,55
5	Vakıf Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.	572.781	823.018	5,78	43,69
6	TEB Faktoring A.Ş.	437.565	781.569	5,49	78,62
7	Girişim Faktoring A.Ş.	673.646	627.922	4,41	-6,79
8	Kapital Faktoring Hizmetleri A.Ş.	397.232	537.190	3,77	35,23
9	İş Faktoring Finansman Hizmetleri A.Ş.	276.099	477.505	3,36	72,95
10	Creditwest Faktoring Hizmetleri A.Ş.	247.017	392.781	2,76	59,01
11	Lider Faktoring Hizmetleri A.Ş.	306.987	371.592	2,61	21,04
12	Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.	116.214	264.652	1,86	127,73
13	Şirinoğlu Faktoring Fins.Hizm.T.A.Ş.	154.718	256.738	1,80	65,94
14	Destek Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.	176.658	250.176	1,76	41,62
15	Ekspo Faktoring A.Ş.	152.606	223.966	1,57	46,76
16	C Faktoring A.Ş.	220.051	212.569	1,49	-3,40
17	Eko Faktoring Hizmetleri A.Ş.	118.525	201.247	1,41	69,79
18	Pamuk Faktoring A.Ş.	129.614	178.189	1,25	37,48
19	Yaşar Faktoring Hizm.A.Ş.	141.335	168.355	1,18	19,12
20	Şeker Faktoring Hizmetleri A.Ş.	115.936	167.059	1,17	44,10
21	MNG Faktoring Hizmetleri A.Ş.	70.489	158.375	1,11	124,68
22	ING Faktoring A.Ş.		150.682	1,06	--
23	Anadolu Faktoring	144.906	149.881	1,05	3,43
24	Strateji Faktoring Hizmetleri A.Ş.	86.895	127.947	0,90	47,24
25	Bayramoğlu Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.	129.880	127.515	0,90	-1,82
26	Ulusal Faktoring A.Ş.	85.631	126.311	0,89	47,51
27	Tekstil Faktoring Hizmetleri A.Ş.	158.647	125.744	0,88	-20,74
28	Optima Faktoring Hizmetleri A.Ş.	86.895	127.947	0,90	47,24
29	Fortis Faktoring A.Ş.	43.272	119.222	0,84	175,52
30	Tek Faktoring Hizmetleri A.Ş.	56.337	101.400	0,71	79,99
31	Atılım Faktoring A.Ş.	68.111	103.240	0,73	51,58
32	Akın Faktoring Hizmetleri A.Ş.	63.860	100.960	0,71	58,10
33	Akdeniz Faktoring Hizmetleri A.Ş.	62.774	99.963	0,70	59,24
34	Başer Faktoring A.Ş.	46.475	93.306	0,66	100,77
35	Çağdaş Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.		92.413	0,65	--
36	Para Finans Faktoring Hizm.A.Ş.	58.296	89.406	0,63	53,37
37	Kent Faktoring A.Ş.	37.164	79.963	0,56	115,16
38	Demir Faktoring A.Ş.	60.095	67.537	0,47	12,38
39	Huzur Faktoring Finansal Hizm.A.Ş.	27.551	67.217	0,47	143,97
40	Süzer Faktoring A.Ş.	23.162	66.691	0,47	187,93
41	Yeditepe Faktoring Hizm.A.Ş.	51.313	64.531	0,45	25,76
42	Ar Faktoring Finansal Hizmetleri A.Ş.	v.y.	56.197	0,39	--
43	Erişim Finans Faktoring Hizm.A.Ş.	30.676	55.969	0,39	82,45

44	Arena Faktoring Hizm.A.Ş.	13.863	49.934	0,35	260,20
45	Devir Faktoring Hizmetleri A.Ş.	31.956	49.522	0,35	54,97
46	Analiz Faktoring A.Ş.	15.862	47.448	0,33	199,13
47	First Faktoring A.Ş.	42.785	46.426	0,33	8,51
48	Çözüm Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.	30.573	41.280	0,29	35,02
49	Tuna Faktoring Hizm.A.Ş.	29.575	40.326	0,28	36,35
50	Trend Finans Faktoring Hizm.A.Ş.	19.381	32.102	0,23	65,64
51	Merkez Faktoring Hizmetleri A.Ş.	22.149	29.756	0,21	34,34
52	Doğa Faktoring Hizmetleri A.Ş.	21.072	27.819	0,20	32,02
53	EDF Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.		26.837	0,19	--
54	Makro Faktoring A.Ş.	18.653	24.312	0,17	30,34
55	Sümer Faktoring Hizm.A.Ş.	13.535	24.156	0,17	78,47
56	Kredi Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.	6.217	22.279	0,16	258,36
57	ACL Finans Faktoring A.Ş.	12.260	21.877	0,15	78,44
58	Doğan Faktoring Hizm.A.Ş.	28.012	19.792	0,14	-29,34
59	Acar Faktoring A.Ş.	12.598	16.044	0,11	27,35
60	Değer Faktoring A.Ş.		14.422	0,10	--
61	Met-ay Faktoring Finans Hizmetleri A.Ş.	17.548	13.946	0,10	-20,53
62	vdf Faktoring Hizmetleri A.Ş.		12.633	0,09	--
63	Atak Faktoring Hizmetleri A.Ş.	6.865	8.706	0,06	26,82
64	Eren Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.		6.153	0,04	-99,94
TOPLAM		9.998.326	14.039.404	100,00	40,98

Kaynak: 2010 verileri, Anadolu Faktoring hariç Faktoring Derneği tarafından temin edilmiştir: Rapor bitiminden önce web sayfasında denetim raporu bulunan şirketlerin verilerinde düzeltme yapılmıştır.

Yukarıdaki tabloda dikkati çeken diğer bir husus, 2010 yılında şirketlerin çok farklı büyüme stratejileri izlemiş olduklarıdır. Aktiflerini önemli ölçüde arttıran pek çok şirketin yanı sıra, Fiba, Girişim, C Faktoring ve Tekstil faktoring şirketlerinin aktiflerini azalttıkları dikkati çekmektedir.

Tablo 9'da Yapı Kredi Faktoring ile Garanti Faktoring'in yıllardır ilk iki sırayı koruduklarını, ilk ona giren şirketlerin de büyük ölçüde aynı şirketler olduğu görülmektedir.

Tablo 9 - En Büyük 10 Faktoring Şirketi ve Aktiflerine Göre Pazar Payı

		Pay	Küm.			Pay	Küm.			Pay	Küm.
2008		(%)	Pay (%)	2009		(%)	Pay (%)	2010		(%)	Pay (%)
1	Yapı Kredi Fakt.	18,7	18,7	Yapı Kredi Fakt.	14,7	14,7	Yapı Kredi Fakt.	14,22	14,2		
2	Garanti Fakt.	11,6	30,3	Garanti Fakt.	10,9	25,6	Garanti Fakt.	11,00	25,2		
3	Fiba Fakt.	6,9	37,2	Fiba Fakt.	8,2	33,8	Deniz Fakt.	6,50	31,7		
4	TEB Fakt.	8,2	45,4	Girişim Fakt.	6,4	40,2	FİBA Fakt.	6,00	37,7		
5	Deniz Fakt.	6,1	51,5	Deniz Fakt.	6,0	46,2	Vakıf Finans Fakt.	5,78	43,5		
6	Kapital Fakt.	4,2	55,7	Vakıf Finans Fakt.	5,5	51,7	TEB Fakt.	5,49	49,0		
7	Lider Fakt.	3,3	59,0	TEB Fakt.	4,2	55,9	Girişim	4,41	53,4		
8	Vakıf Finans Fakt.	2,8	61,8	Kapital Fakt.	3,9	59,8	Kapital Fakt.	3,77	54,2		
9	Girişim Fakt.	2,6	64,4	Lider Fakt.	2,9	62,7	İş Fakt.	3,36	60,5		
10	Seker Fakt.	2,0	66,4	İş Fakt.	2,6	65,3	CreditWest Fakt.	2,76	63,3		

Kaynak: 2008 BDDK , 2009 Turkrating, 2010 Faktoring Derneği

Ortaklık Yapılarına Göre Farklılıklar

Factoring şirketlerini, aktif büyüklüklerine veya ciro hacimlerine göre tasnif edebildiğimiz gibi ortaklık yapıları bakımından da gruplara ayırmak mümkündür. Benzer şekilde, verdikleri hizmetler ve müşteri tabanları açısından da sınıflandırmak mümkündür. Esasında sektör, aynı mevzuata tabi olmakla birlikte, birbirinden oldukça farklı organizasyonları ve iş stratejileri olan “çok kültürlü” bir yapıya sahiptir. Böyle bir yapı her şirkete kendi hedef müşteri kitlesini seçme avantajı sağlamaktadır. Ancak, bu kadar farklı özellikte factoring şirketlerinin varlığı, sektörün algı sorununu daha da karmaşık bir hale getirmektedir.

Bankaların iştiraki olan şirketler:

Ana ortaklar açısından bakıldığında birinci grup banka iştirakleri olan veya bir banka ile aynı grupta bulunan factoring şirketleridir. Bu gruptaki bankaların, aralarında farklılıklar olmakla birlikte genelde hâkim ortak bankanın şube ağından, risk yönetiminden, fonlarından ve müşteri tabanından yararlandıkları söylenebilir. 2010 yılı sonunda 15 adet banka iştiraki (ve banka ilişkili) olan factoring şirketi bulunmaktadır. Çoğu 5411 sayılı Bankalar Kanununun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuştur. 5411 sayılı Bankalar Kanununun 4. Maddesi bankaların factoring faaliyetinde bulunmalarına izin vermekte ise de Türkiye’de faaliyette bulunan dört katılım bankası faiz alınması nedeniyle factoring yapamamaktadır. Bankaların Factoring faaliyetleri BDDK’nın iznine tabidir.

Bu 15 factoring şirketini de kendi içinde gruplara ayırmak gerekmektedir. Deniz Factoring, Finans Factoring ve ABN Amro Factoring %100 yabancı ortaklı bankaların iştirakleridir. Yapı Kredi, Garanti, Fiba, TEB, Turkish Bank da yabancı ortaklı bankaların iştirakleridir.

Yıllardır en büyük factoring şirketi olan Yapı Kredi Factoring hem Yapı Kredi Bankasının 867 şubesinden, hem de Yapı Kredi Bankasında halka açık %18,2’lik bölümün dışındaki hisselerin yarısına sahip Unicredit’ın yurtdışı iştirakleri ağından yararlanmaktadır. Bu yapı, şirketin yurtdışı işlemlerde büyük bir pazar payına sahip olmasında önemli bir faktördür. TEB Factoring de benzer bir yapıya sahip olduğundan 2010 yılında yurt dışı factoring işlem hacmi yüksektir. Factoring Derneğinin elindeki verilere göre 2010 yılında ciro hacminde Yapı Kredi Factoring’in payı %30, TEB Factoring’in payı %25’dir. Bu ikisinden sonra gelenler %8 pay ile FİBA Factoring, %5 pay ile Strateji, %4,5 pay ile ING Factoring ve %4,3 pay ile Garanti Factoring’dir.

Vakıf Factoring, bir kamu bankası olan ve Türkiye’de 6. büyük banka konumunda olan Vakıfbank’ın iştirakidir.

Anadolu Factoring ve Tekstil Factoring de daha küçük bankaların iştirakleridir. Aktif büyüklüğü itibarıyla 2009 yılında 15. sırada olan Tekstil Factoring 2010’da 26. sırada yer almaktadır. 2009 yılında 19. sırada olan Anadolu Factoring 2010 yılında 23. sırada yer almaktadır.

Yine bu grupta FİBA ve Girişim Factoring Türk ortaklı olmakla birlikte Avrupa’da bankaları olan FİBA Grubunun iştirakleridir.

Creditwest Factoring, benzer bir şekilde, Ukrayna ve K.K.T.C.’de bankaları olan Altınbaş Grubunun iştirakidir.

C Factoring’de ise Demirhalk Bank BNV’nin hissesinin bulunduğu bir şirkettir.

Tümüyle yabancı sermaye ile kurulmuş şirketler:

First Faktoring bir Alman yatırım fonuna (private equity fund) aittir. Kasım 2007 de BDDK'dan kuruluş izni, Nisan 2008 de faaliyet izni almıştır. Şirketin ana hissedarı 2007 yılında %100 Alman sermayesi ile kurulmuş First Holding GmbH'dir. Ancak fonun kurucuları ağırlıklı olarak Almanya'da oturan Türk vatandaşlarıdır. Tümüyle Alman sermayesi ile kurulmuş olan First Faktoring Almanya'da oturan Türklerin kurduğu yatırım fonlarına aittir.

Yabancı fonların hisse aldığı şirketler:

Halen iki şirkette yabancı fonların (private equity fund) yatırımları görülmektedir. Temmuz 2007'de İngiliz Bankoft Grubu Eko Faktoring'in %25'ini almıştır. 2008 yılında da Credit Suisse Investments Nederland B.V. %9,9 hissesini alarak Lider Faktoring'e ortak olmuştur.

Yabancı ortak olarak sermayeyi güçlendirmek pek çok şirket için cazip bir yöntem olarak görülmektedir. İleride bu örneklere benzer yabancı yatırımların olacağı düşünülmektedir.

Tek bir sektöre odaklanan şirketler:

Otomotiv sektöründeki yetkili satıcılara ve distribütörlere hizmet veren VDF Faktoring ve ağırlıklı olarak Medya Grubu şirketlerinin reklam ve diğer alacaklarının tahsilini yapan Doğan Faktoring gibi hiç bir gruba dahil edilemeyen iki faktoring şirketi bulunmaktadır.

Birden fazla faktoring şirketine sahip hissedar gruplarına ait şirketler:

Dört hissedar grubun birden fazla faktoring şirketi bulunmaktadır. Bunlar Süzer Holding'e ait Süzer ve Kent Faktoring, Cıngıllıoğlu ailesine ait Demir ve C Faktoring, Fiba Grubunun Girişim ve Fiba Faktoring şirketleridir. Süzer Faktoring ve Kent Faktoring'in birleşme taleplerine BDDK 2010 yılında izin vermiştir. 2011 yılında birleşmeleri tamamlanmıştır.

Faktoring şirketi olmayıp faktoring yapma izni almış olan bankalar:

Akbank, Eurobank Tekfen ve HSBC Faktoring yapmaktadırlar ve hatta HSBC ve Euro Tekfen banka olarak Faktoring Derneğine üyedirler. BDDK'nın başka hangi bankalara izin verdiği açıklanmamıştır.

Halka açık şirketler:

Ancak iki şirket, Creditwest Faktoring ve Garanti Faktoring halka açıktır. Bu şirketlerin piyasa değerlerine bakıldığında birbirine çok yakın, 70 milyon ABD Doları civarında olduğu, görülmektedir. Halka açık olan Öz Finans Faktoring Şirketi 2008 yılında kapatılarak Özderici Gayrimenkul Yatırım Ortaklığına dönüşmüştür.

Geniş Şube ve Temsilcilik Ağına Sahip Şirketler:

Bir de müşteri tabanı ve çalışma yöntemleri açısından sınıflandırılabilen belirli bir gruptan söz etmek mümkündür. Bu gruptaki şirketler çok sayıda ya şube ya temsilciliğe sahiptirler, nispeten çok sayıda küçük işletmelere hizmet veren ve çok küçük meblağlı senetleri de kabul eden şirketler oldukları için de çalışan sayısı nispeten yüksektir. Bu şirketlerin çoğu sadece yurt içi faktoring yapmaktadır.

Yönetim ve Yöneticiler

10 Ekim 2006 tarihinde yürürlüğe giren 26315 sayılı Yönetmelik hem kuruculara hem de yöneticilere asgari koşullar getirmiştir. Genel Müdürler, “lisans düzeyinde öğrenim görmüş ve finans veya işletmecilik alanında en az yedi yıllık mesleki tecrübeye sahip” olmalıdır. Genel Müdür Yardımcıları, “lisans düzeyinde öğrenim görmüş ve finans ve işletmecilik alanında en az beş yıllık mesleki tecrübeye sahip” olmalıdırlar. Yönetmelik, ayrıca başka ünvanlarda istihdam edilseler dahi, yetki ve görevleri itibarıyla genel müdür yardımcısına denk konumlarda icrai nitelikte görev yapan diğer yöneticilerin de bu Yönetmeliğin genel müdür yardımcısına ilişkin hükümlerine tabi olacaklarını belirtmektedir.

2006 yılında getirilen bu koşullar, sektörde yönetici kadrosunun nitelikli ve deneyimli olmasını sağlamıştır. Böyle olmakla beraber, yönetim kurullarının ve yöneticilerinin kamuya açıklanmasına ilişkin kurallar bulunmamasından dolayı özellikle orta ve küçük ölçekli faktoring şirketlerinin web sitelerine yöneticileri hakkında bilgi koymadıkları dikkati çekmektedir. İstisnalar olmakla birlikte, pek çok şirketin Yönetim Kurulları ve Genel Müdürlerinin adları kamuya paylaşılmamaktadır ki bu durum uluslararası kabul görmüş temel kurumsal yönetim kriterleri ile bağdaşmamaktadır.

Kurumsal Yönetim (corporate governance) çerçevesinde aşağıdaki bilgilerin kamuya ve paydaşlara açık olması esastır:

- Ortaklık yapısı
- Kontrolün kimlerde olduğu ve nasıl uygulandığı
- Organizasyon ve yönetim yapısı
- Yönetim stratejileri
- Finansal şeffaflık
- Yöneticilerin özgeçmişleri

BDDK yönetmelikleri gereği şirketler bağımsız denetim raporlarını web sitelerinde yayınlıyorlar. Ancak bağımsız denetim raporlarında açıklanan ortaklık yapısı, daha açık bir ifade ile kimlerin ortak olduğuna, bu ortakların ne ile iştigal ettiklerine, hangi sektörlerde faaliyet gösterdiklerine ve şirkete ne ölçüde destek olabileceklerine açıklık getirmiyor. Böyle bir yasal zorunluluk bulunmadığı halde az sayıda yöneticinin gönüllü olarak bu bilgileri web sayfalarında bulundurmaktadırlar. Aşağıda Kutu 4’te OECD normlarından alınarak 8 yıl önce SPK tarafından benimsenen Kurumsal Yönetim İlkeleri arasında yer alan en temel kavramları hatırlatmak istedik.

Bu eksikliklerin yanı sıra sektörün belki en etkileyici tarafının, kadın erkek eşitliği (gender equality) açısından Türkiye’de örnek alınacak konumda olduğu söylenebilir Bu konuda istatistik bir bilgiye ulaşmak mümkün olmasa da, genel müdür ve genel müdür yardımcısı görevlerini üstlenmiş kadın sayısının bir hayli yüksek olduğu dikkat çekiyor.

Verilere dayanan bir çalışma olmamakla birlikte, 2011 yılı itibarıyla üç ayrı tip yönetici gözlemleniyor. Birinci grup ağırlıklı olarak bankacı kökenli iken, ikinci bir grup çalışma hayatının tamamını faktoring sektöründe geçirmiş yöneticiler. Üçüncü grup ise piyasadan gelen, şirket sahibi konumunda ve bizzat şirketi yönetiyor ya da “alaylı” tabir edilen çekirdekten yetişmiş kişiler. Bunların bir kısmı tekstilci, bir kısmı eski ikrazatçı veya ikrazat şirketinin yanı sıra faktoring işine de girmiş iş adamları.

Kutu 4

Kaynak: SPK Kurumsal Yönetim İlkeleri (Temmuz 2003)

<http://www.spk.gov.tr/displayfile.aspx?action=displayfile&pageid=66&fn=66.pdf&submenuheader=null>

Kurumsal yönetim alanında dünyada birçok çalışma yapılmış ve yapılmaktadır. Bu çalışmalar, her ülke için geçerli tek bir kurumsal yönetim modelinin olmayacağını önemle vurgulamaktadır. Buna göre oluşacak model ülkeye özgü koşulları da dikkate almalıdır. Ancak bununla birlikte, genel kabul gören tüm uluslararası yönetim yaklaşımlarında, **eşitlik, hesap verilebilirlik ve sorumluluk kavramları olmazsa olmaz kavramlar** olarak karşımıza çıkmaktadır. (Sayfa 2)

Eşitlik; şirket yönetiminin tüm faaliyetlerinde, pay ve menfaat sahiplerine eşit davranmasını ve olası çıkar çatışmalarının önüne geçilmesini ifade eder. Şeffaflık; ticari sır niteliğinde ve henüz kamuya açıklanmamış bilgiler hariç olmak üzere, şirket ile ilgili finansal ve finansal olmayan bilgilerin, zamanında, doğru, eksiksiz, anlaşılabilir, yorumlanabilir, düşük maliyetle kolay erişilebilir bir şekilde kamuya duyurulması yaklaşımıdır. Hesap verilebilirlik; yönetim kurulu üyelerinin esas itibarıyla anonim şirket tüzel kişiliğine ve dolayısıyla pay sahiplerine karşı olan hesap verme zorunluluğunu, sorumluluk ise; şirket yönetiminin anonim şirket adına yaptığı tüm faaliyetlerinin mevzuata, esas sözleşmeye ve şirket içi düzenlemelere uygunluğunu ve bunun denetlenmesini ifade eder. (Sayfa 3)

Menfaat sahibi, işletmenin hedeflerine ulaşmasında ve faaliyetlerinde herhangi bir ilgisi olan bir kimse, kurum veya çıkar grubu olarak tanımlanmaktadır. Şirkette ilgili menfaat sahipleri pay sahipleri ile birlikte çalışanları, alacaklıları, müşterileri, tedarikçileri, sendikaları, çeşitli sivil toplum kuruluşlarını, devleti ve hatta şirkete yatırım yapmayı düşünebilecek potansiyel tasarruf sahiplerini de içerir. (Sayfa 5)

Factoring Şirketlerinin Bilançoları Yalın

Temelde factoring şirketleri, aktifleri nakit + factoring alacaklarından, pasifleri ise özsermaye + bankalardan alınan borçlardan oluşan, çok kısa ve yalın bilançolara sahipler. Bu işlemler ağırlıklı olarak kısa vadeli.

Her ne kadar Tekhesap düzeni uzun ve ayrıntılı tablolar gerektiriyorsa da özünde altı satıra indirgenebilecek bilançoları olduğu görülmektedir.

Tablo 10 - Toplam Sektör Bilançosu (Milyon TL)

	2006	2007	2008	2009	2010
Aktiflerin Toplamı	6,332.0	7.552.2	7.796,5	10.490,3	14.530,4
Factoring Alacakları (Krediler)	5,250.7	6.482.2	5.603,6	8.396,1	12.399,7
Tahsili Gecikmiş Alacaklar	143,6	259,7	503,9	524,8	516,3
Karşılıklar	132,3	226,1	387,8	439,5	440,6
Pasiflerin Toplamı	6.332,0	7.552,2	7.796,5	10.490,3	14.530,4
Banka Kredileri	4.210,2	4.914,8	4.943,1	7.592,5	11.110,1
Özsermaye	1.757,8	2.005,2	2.373,6	2.536,8	2.969,7
Fonlama/Toplam Varlıklar (%)	66,5	65,1	66,6	73,8	77,9
Özsermaye/Toplam Varlıklar (%)	27,8	26,6	30,5	24,2	20,4

Kaynak: BDDK

Hızlı Büyüme

Factoring sektörünün, 2009 yılında %34,6 ve 2010 yılında %38,5 ile güçlü bir büyüme ivmesi yakaladığı görülmektedir. Aynı dönemde bankacılık sektörü, daha düşük, %13,9 ve %20,8 büyüme göstermiştir. Bankacılık sektöründe krediler 2009 yılında sadece %6,9 artarken, factoring sektöründe %46,1 artmıştır, 2010 yılında da banka kredilerindeki % 33,9 büyümeye karşın factoring sektörü kredileri %44,8 artmıştır. Factoring şirketleri bu büyümeyi özsermaye artışından çok aldıkları kredileri arttırarak gerçekleştirmişlerdir.

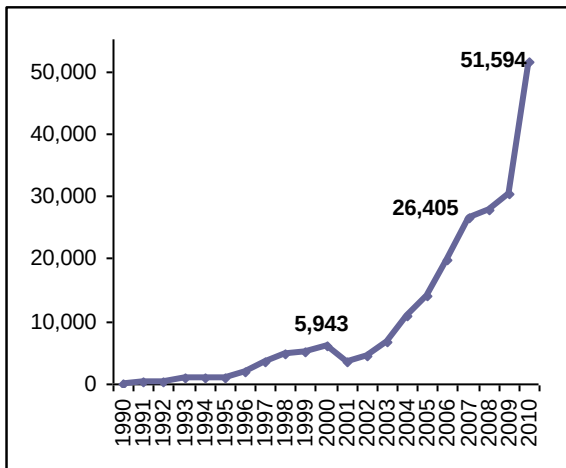
Tablo 11 – Yıllık Artış Hızları

	2007	2008	2009	2010
Aktif Toplamı (%)	19,3	3,2	34,6	38,5
Brüt Factoring Alacakları (%)	23,5	-5,8	46,1	44,8
Alınan Krediler (%)	16,7	0,6	53,6	46,3
Özkaynak (%)	14,1	18,4	6,9	17,1
Gayrinakdi İşlemler				
Verilen teminatlar (%)	v.y.	v.y.	-0,6	-38,2
Taahhütler (%)	v.y.	v.y.	-32,1	62,4
Türev Finansal Araçlar (%)	v.y.	v.y..	-29,1	82,0

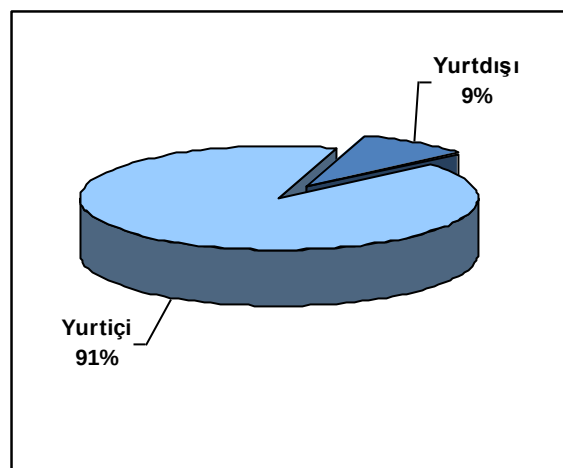
Ciro Ağırlıklı Olarak Yurtiçi

Yasal olarak hem yurtiçi hem yurtdışı factoring'e izin verildiği halde sadece 20 şirket yurtdışı factoring yapabilmektedir. Dolayısıyla toplam sektör itibariyle yurtdışı factoring çok sınırlı kalmıştır. Bunun bir göstergesi olarak aktifler içinde yabancı para varlıklarının Aralık 2010 sonunda sadece %9,1 (2009'da 8,2) düzeyinde olmasıdır. Fonlama açısından bakıldığında, yabancı para ve dövizle endeksli kredi kullanımı nedeni ile pasifler içinde yabancı para yükümlülüklerin payı %17,6 dır (2009'da 16,9).

Şekil 4 - Yıllık Ciro (Milyon ABD Doları)

Şekil 5 - Cironun Dağılımı (2010)

Kaynak: Factoring Derneği

Dünya factoring cirosu 2010 yılında %28,4 artış göstererek 1.648,3 milyar Euro'ya ulaşmıştır. Toplam yurtdışı ciro %48,6 artışla 245,9 milyar Euro'ya ulaşmış, yurtiçi ciro ise %25,4 artış ile 1.402,3 milyar Euro'ya ulaşmıştır. (Ek 4 de ayrıntılı tablo verilmiştir).

Tablo 12 - Faktoring Sektörü Ciro Dağılımı

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Dünya (Milyar \$)*	760.4	950,5	1.161,3	1.199,6	1.497,3	1.896,8	1.869,7	1.835,5	2.175,7
Yurtiçi	733.5	890,8	1.069,1	1.097,5	1.360,4	1.683,6	1.621,4	1.598,9	1.851,0
Yurtdışı	53.7	59,7	92,2	102,1	136,9	213,2	248,3	236,6	324,7
Türkiye (Milyon \$)	4.476	6.663	10.733	13.959	19.701	26.405	28.677	30.370	51.594
Yurtiçi	3.216	5.250	8.640	11.607	16.216	22.470	24.447	27.110	46.919
Yurtdışı	1.260	1.413	2.093	2.352	3.485	3.935	4.230	3.260	4.675

Kaynak: Faktoring Derneği

* 2010 Yılı Euro'den US\$'a çevrilmiştir.

Faktoring Derneği'nin verileri cironun 2010 yılında %100 arttığını göstermektedir (Tablo 13). Pek çok şirket net kâr kalemine yansımayan bir şekilde cirosunu büyümüştür. Faizlerin düşmesi sonucunda ancak ciro arttırmak suretiyle gelirleri arttırmak veya bir yıl öncesinin gelir düzeyinin korumak mümkün olmuştur. Sermayenin, daha kısa vadelerde daha çok işlem yapılarak yılda 4-5 kez çevrildiği görülmektedir. Aynı zamanda, faktoring piyasasına giren bir enerji şirketinin getirdiği faktoring işlemleri de ciroyu yükseltmiştir. Ancak, bu şirketin keşideci olduğu büyük montanlı senetlerin çok düşük faiz marjları ile temlik edilmiş olması mümkündür. Her ne kadar sektörde ciro hacimleri bir prestij unsuru gibi kullanılmakta ise de kârlı olmadığı hallerde ciro büyütmenin çok büyük bir başarı olmadığı düşünülmektedir.

Tablo 13 – Yıllık Ciro (1000 TL)

	2006	2007	2008	2009	2010
Toplam Ciro	28.163.120	34.736.931	32.468.866	37.951.986	75.978.107
Yıllık Artış (%)	v.y.	23,3	-6,5	16,9	100,2
- Yurtdışı	v.y.	v.y.	v.y.	3.410.000	6.777.000

Tablo 14 - Yıllık Ciroların Sektörel Dağılımı (Milyon TL)

SEKTÖR	2010	PAY
Nükleer Yakıt, Petrol, Kömür	14.966	19,70
Enerji Üretmeyen Madenlerin Çıkarılması	9.490	12,49
İnşaat	5.940	7,82
Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sanayi	5.401	7,11
Enerji Üreten Madenlerin Çıkarılması	4.677	6,16
Metal Ana Sanayii ve İşlenmiş Madde Üretimi	3.557	4,68
Toptan ve Perakende Ticaret Mot. Ar. Servis Hizmetleri	2.874	3,78
Kağıt Ham. ve Kağıt Ürünü. Basım San.	2.294	3,02
Ulaşım Araçları Sanayi	2.537	3,34
Makine ve Teçhizat Sanayi	2.459	3,24
Taşımacılık, Depolama ve Haberleşme	2.421	3,19
Diğer Metal Dışı Madenler Sanayi	2.041	2,69
Gıda, Meşrubat ve Tütün Sanayi	2.015	2,65
Kimya ve Kimya Ürünleri ile Sentetik Lif. Sanayi	1.485	1,95
DİĞER	13.821	18,19
GENEL TOPLAM	75.978	100,00

İşlem Çeşitliği

Factoring faaliyetleri çerçevesinde sunulan hizmetler, temelde firmaların yurtiçi ve yurtdışına mal satışı ve/veya hizmet arzından doğan vadeli alacaklarının factoring şirketine temlik edilmesi suretiyle “garanti”, “finansman” ve “tahsilât” hizmetleridir. Finansman, factoring firmasına temlik edilen alacak tutarının vadesinden önce belli bir miktarının satıcı firmaya ödenmesi ve nakit ihtiyacının karşılanmasıdır. Garanti, borçlu firmanın ödeme gücünün içine girmesi ya da iflası durumunda alacağının garanti edilmesidir. Tahsilât ise factoring firmasının garantisi altında olan ya da olmayan tüm alacakların vadesinin takibi, tahsili ve ilgili raporlamanın müşteriye sağlanmasıdır. Sadece tahsilât hizmeti halen çok küçük bir paya sahip olmakla birlikte yaygınlaşmaktadır.

Tablo 15 - Sektörel Dağılım (1000 TL)

	2008	2009	2010
İskontolu Factoring Alacakları-Yurt İçi-Kabili Rücu	3,099,750	3,779,256	4,836,396
İskontolu Factoring Alacakları-Yurt İçi-Gayrikabili Rücu	203,088	97,356	170,373
İskontolu Factoring Alacakları-Yurt İçi-Toplam	3,302,838	3,876,612	5,006,769
İskontolu Factoring Alacakları-Yurt Dışı-Kabili Rücu	0	0	0
İskontolu Factoring Alacakları-Yurt Dışı-Gayrikabili Rücu	22	29	24,936
İskontolu Factoring Alacakları-Yurt Dışı-Toplam	22	29	24,936
Diğer Factoring Alacakları-Yurt İçi-Kabili Rücu	2,377,882	5,564,043	3,459,791
Diğer Factoring Alacakları-Yurt İçi-Gayrikabili Rücu	381,192	1,001,393	5,339,863
Diğer Factoring Alacakları-Yurt İçi-Toplam	2,759,074	6,565,436	8,799,654
Diğer Factoring Alacakları-Yurt Dışı-Kabili Rücu	374,738	278,418	605,113
Diğer Factoring Alacakları-Yurt Dışı-Gayrikabili Rücu	928,113	575,865	1,124,942
Diğer Factoring Alacakları-Yurt Dışı-Toplam	1,302,851	854,283	1,730,055
Factoring-Genel Toplam*	7,364,785	11,296,360	15,561,414

Kaynak: BDDK

Not: Factoring Genel Toplamının Bilançoda görülen “Factoring Alacakları” kaleminden daha yüksek olması, ilk aşamada şirketlerin alacaklarını BDDK’ya faiz ve komisyon gelirinden arındırılmadan rapor etmelerinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 16 - Factoring Alacaklarının Dağılımı (1000 TL)

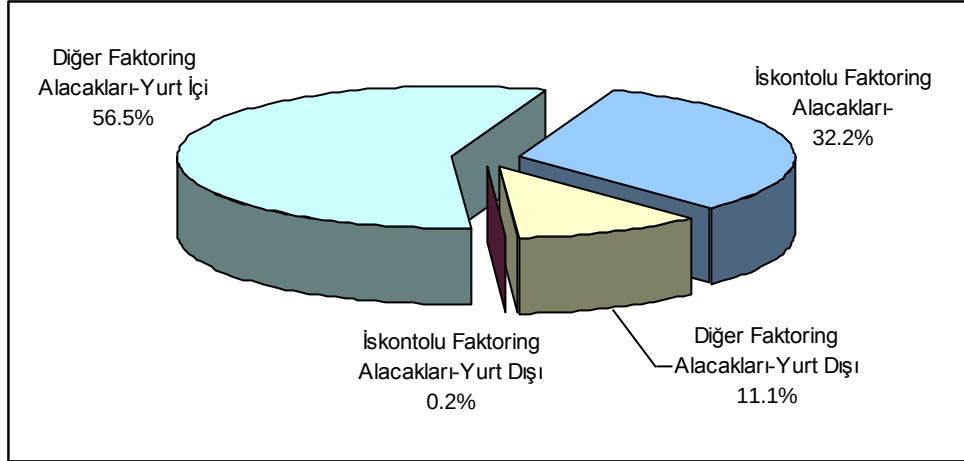
	2008	2009	2010
Kabili Rücu	5,852,370	9,621,717	8,901,300
Gayrikabili Rücu	1,512,415	1,674,643	6,660,114
Toplam	7,364,785	11,296,360	15,561,414

Tablo 17 - Yurt İçi – Yurt Dışı Factoring Dağılımı (1000 TL)

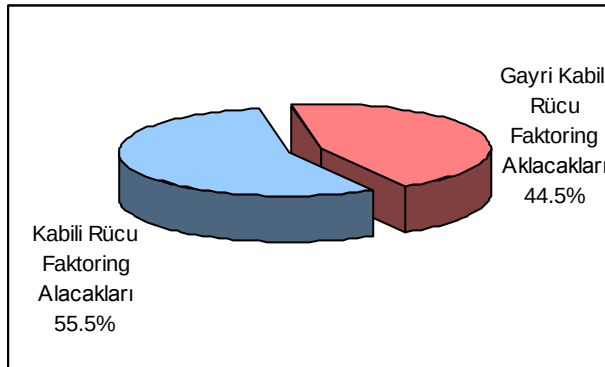
	2008	2009	2010
Yurt İçi	6,061,912	10,442,048	13,806,423
Yurt Dışı	1,302,873	854,312	1,754,991

Tablo 14'nin dağılımı bize Şekil 6 ve Şekil 7 deki dağılımları vermektedir. Enerji sektöründeki işlemlerin 2010 yılında ani yükselmesi nedeni ile dağılımlar çok değişmiştir. Enerji sektöründeki firmalarla faktoring yapan şirketlerin sayısı sınırlı olduğu için bu tabloların sektör hakkında yanıltıcı sonuçlar verdiği düşünülmektedir. Bu grafikler her ne kadar istatistikî olarak doğru ise de sektör temsilcilerinin çoğu gayrikabili rücu işlemlerin hâlâ %90 olduğunu belirtmektedirler.

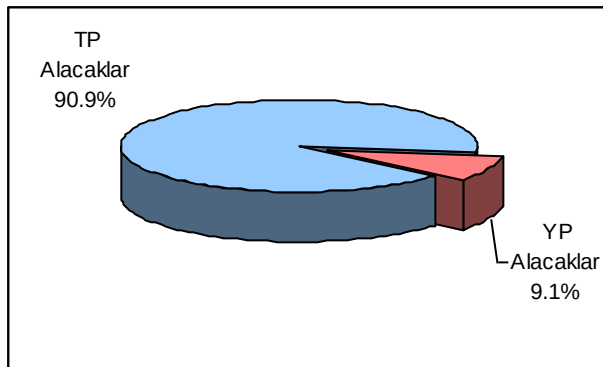
Şekil 6 - İskontolu ve Diğer Faktoring Alacaklarının Dağılımı

Şekil 7 – Kabili Rücu / Gayrikabili Rücu Dağılımı

Şekil 8 – İşlemlerin YP/TP Dağılımı

Faktoring şirketleri arasında 20 firma ihracat ve/veya ithalat faktoringi yapmaktadır. Yapı Kredi ve TEB Faktoring, birlikte, bu alanda %70 paya sahiptirler. Her iki şirketin gücü bu alanda ihtisaslaşmış kadrolarından oluştuğu gibi, ana hissedarları olan bankaların yabancı ortaklarının uluslararası işbirliklerinden yararlanabilmelerinin onlara doğal bir avantaj sağladığı düşünülmektedir. Bu açıdan, küçük faktoring şirketlerinin onlarla rekabet etmesi mümkün görülmemektedir.

Sektörel Risk Dağılımı

Factoring sektörünün ağırlıklı olarak hizmet verdiği sektörler, geleneksel olarak tekstil, inşaat ve metal ana sanayii sektörleri olmuştur. 2010 yılında bir enerji şirketinin factoring piyasasına girmiş olması sonucunda istatistiksel olarak bu sektörlerin payı düşmüştür. 2010 yılında bu üç sektörde (Enerji üreten maddelerin çıkarılması, enerji üretmeyen madenlerin çıkarılması ve nükleer yakıt, petrol ürünleri ve kömür ürünleri sanayi) toplam factoring hacmi 1,1 milyar TL'den 3,5 milyar TL'ye yükselmiştir. Üç sektör birlikte ele alındığında, enerjinin toplam factoring alacakları içindeki payının %22,4'e çıktığı görülmektedir. Oysa aynı grubun 2008'de payı %4,7, 2009'da %10,1'dir. Bu şirketin de katkısıyla enerji sektörünün ağırlığı, geleneksel sektörel dağılımını alt üst etmiştir.

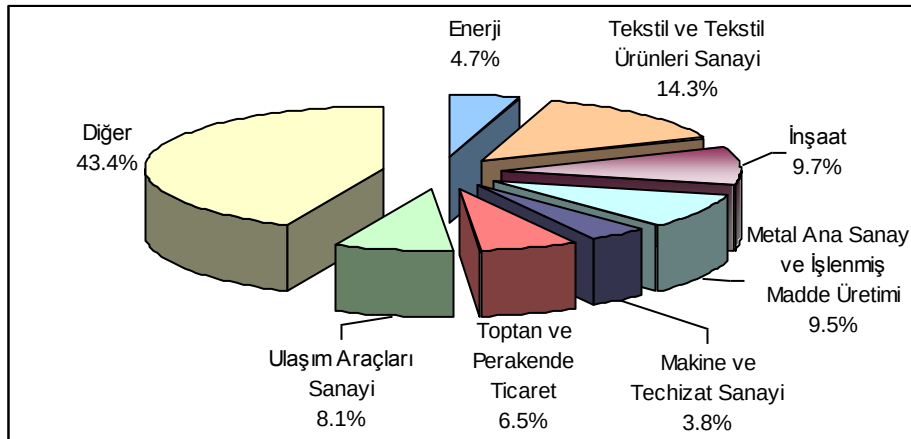
Halen faaliyette bulunan 76 factoring şirketi arasında bu enerji şirketi ile çalışan şirket sayısının kısıtlı olduğu düşünülmektedir. Bu itibarla, orta ve küçük boy factoring şirketlerinin yoğunlaştıkları sektörleri görmek için Tablo 18'de en yüksek paya sahip sektörler bu üç sektör hariç tutularak belirlenmiştir. Ağırlıklı olarak altı sektör ön plana çıkmaktadır; tekstil, inşaat, toptan ve perakende ticaret, makina ve teçhizat ve ulaşım araçları sektörleri ön plandadır. Elektrikli gaz ve su kaynakları sektörünün payı da %5'e yükselmiştir. Ulaşım araçları sanayiine yapılan factoring hacminin %50 den fazla düşmesi bu sektörün finansmanının yeni kurulan finansman şirketlerine kaymış olmasından kaynaklanabilir. Bu sektörlerin dışında "Taşımacılık, depolama ve haberleşme" sektöründe %150 artış dikkati çekmekte, ancak bu artışın lojistikten mi, filo kiralama şirketlerinden mi, yoksa telekomünikasyondan mı kaynaklandığı ayırt edilememektedir.

Tablo 18 - 3 Enerji Sektörü Hariç Sektör Payları (%)

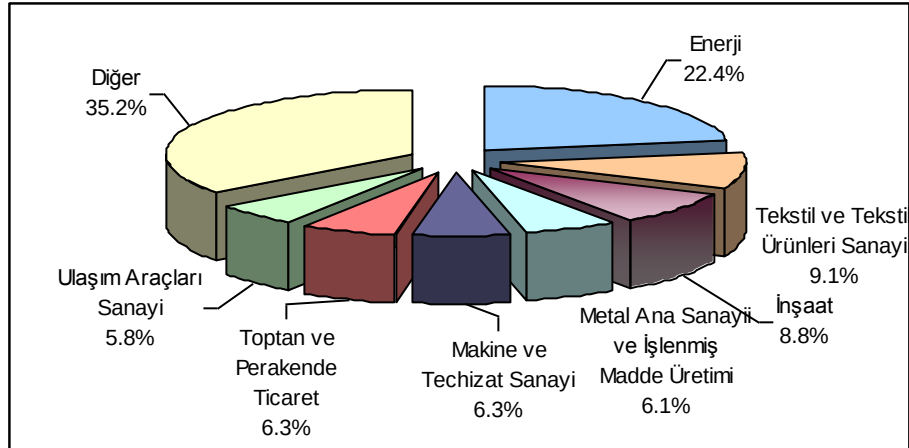
	2008	2009	2010
Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sanayi	14.98	12.54	11.75
İnşaat	10.17	9.73	11.32
Toptan ve Perakende Ticaret Mot. Ar. Servis Hizmet.	6.80	3.32	8.16
Makine ve Techizat Sanayi	4.02	5.99	8.10
Metal Ana Sanayii ve İşlenmiş Madde Üretimi	9.97	7.26	7.84
Ulaşım Araçları Sanayi	8.52	14.03	7.42
Elektrikli Gaz ve Su Kaynakları	0.38	2.96	5.08

Kaynak: BDDK

Şekil 9 - 2008 Yılı Sektörel Dağılım

Şekil 10 - 2010 Yılı Sektörel Dağılım

Kaynak: BDDK

Tablo 19 - Faktoring Alacaklarının Sektörlere göre Dağılımı (1000 TL)

	2008	2009	2010	% Değ.
Tarım Toplamı	95.805	195.820	221.199	12,96
İmalat Sanayi Toplamı	5.397.604	7.722.261	11.414.858	47,82
Enerji Üreten Madenlerin Çıkarılması	85.296	169.527	1.451.132	755,99
Enerji Üretmeyen Madenlerin Çıkarılması	23.885	796.298	274.738	-65,50
Gıda, Meşrubat ve Tütün Sanayi	304.366	350.054	508.976	45,40
Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sanayi	1.050.976	1.273.851	1.419.056	11,40
Deri ve Deri Ürünleri Sanayi	85.440	37.077	62.201	67,76
Ağaç ve Ağaç Ürünleri Sanayi	177.720	160.230	176.400	10,09
Kağıt Ham. ve Kağıt Ürünleri Basım Sanayi	226.397	371.740	483.374	30,03
Nükleer Yakıt, Petrol Ür., Kömür Ürünleri Sanayi	238.226	171.395	1.762.662	9.028,42
Kimya ve Kimya Ürünleri ile Sentetik Lif. Sanayi	396.651	266.133	338.499	27,19
Kauçuk ve Plastik Ürünleri Sanayi	174.761	193.212	250.009	29,40
Diğer Metal Dışı Madenler Sanayi	430.763	506.114	444.989	-12,08
Diğer	1.064.205	1.625.077	1.461.692	-10,05
Hizmet Toplamı (22+...+35) - (27+28)	1.802.147	3.149.444	3.873.545	22,99
İnşaat	713.873	988.957	1.366.581	38,18
Toptan ve Perakende Ticaret Mot. Ar. Servis Hizmetleri	477.373	337.592	984.913	191,75
Otel ve Restorantlar (Turizm)	68.422	555.996	174.679	-68,58
Taşımacılık, Depolama ve Haberleşme	190.471	367.729	432.454	17,60
Finansal Aracılık	92.958	183.835	299.662	63,01
Diğer	159.720	763.765	422.161	-44,73
Diğer	69.229	228.835	51.812	-77,36
GENEL TOPLAM (3+21+36+37)	7.364.785	11.296.360	15.561.414	37,76

Kaynak: BDDK

Tablo 20 - Enerji Sektörleri Dahil Sektör Payları (%)

	2008	2009	2010
Enerji	4,71	10,07	22,43
Nükleer Yakıt, Petrol Ür., Kömür Ürünleri Sanayi	3,23	1,52	11,33
Enerji Üreten Madenlerin Çıkarılması	1,16	1,50	9,33
Enerji Üretmeyen Madenlerin Çıkarılması	0,32	7,05	1,77
Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sanayi	14,27	11,28	9,12
İnşaat	9,69	8,75	8,78
Metal Ana Sanayii ve İşlenmiş Madde Üretimi	9,50	6,53	6,09
Makine ve Techizat Sanayi	3,84	5,39	6,29
Toptan ve Perakende Ticaret Mot. Ar. Servis Hizmetleri	6,48	2,99	6,33
Ulaşım Araçları Sanayi	8,12	12,62	5,75
Toplam	56,61	57,63	64,79

Kaynak: BDDK

Burada yanıtlanması gereken bir dizi temel soru ortaya çıkıyor: Şirketler risk yönetimleri kapsamında, gerek müşteriler gerekse keşideciler bazında risk limitleri belirliyor mu? Bu sektörlerdeki riskleri ve fırsatları ne kadar sağlıklı bir şekilde ölçebiliyorlar? Kredi politikalarını her bir sektörün taşıdığı riske göre mi oluşturuyorlar ve herhangi bir sektörde aldıkları risk oranının tavanı ne olmalıdır? Örneğin, inşaat sektöründe faktoring alacakları toplam alacaklarının %50-%60'ını oluşturan bir firma taşıdığı risklere karşı nasıl önlem alıyor veya alabiliyor mu?

Faktoring'de Vade

Faktoring şirketlerinin büyük bir kısmı 90 ila 120 gün vade ile çalışmaktadırlar. Ağırlıklı olarak 3 aydan kısa süreli vadeler için iskonto yapılmaktadır.

İstihdam

2010 yılı sonu itibarıyla bu sektörde 3.557 kişi çalışmaktadır. Toplam krediler, 2007 yılını takip eden 3 yılda iki katına çıkmasına rağmen çalışan sayısı sadece %22 artış göstermiştir. 2010 yılında toplama 598 kişi ilave olmuştur. 2011 yılında da çalışan sayısında önemli bir artış beklenmemektedir.

Tablo 21 – Çalışan sayısı ve Personel Giderleri

	2006	2007	2008	2009	2010
Personel Sayısı	2.425	2.912	3.009	2.959	3.557
Personel Giderleri (1000 TL)	106.000	140.000	193.730	180.770	232.030

Kaynak: BDDK

Tablo 22'de şirketlerin aktiflerine oranla çalıştırdıkları eleman sayısına bakıldığında çok farklı iş stratejileri uygulandıkları görülmektedir. 2010 yılı itibarıyla ilk beş büyüğün arasında yer almadığı halde 100'ün üzerinde personel çalıştıran 3-4 faktoring şirketinin daha yaygın müşteri tabanı ile çalıştıkları ve daha küçük montanlı işlemler yaptıkları bu tablodan da anlaşılmaktadır.

Tablo 22 – Şirketlerde Çalışan Sayısı (2010)

Şirket	Faktoring Alacakları (1000 TL)	Çalışan Sayısı
1. Yapı Kredi Faktoring A.Ş.	1,829,737	65
2. Garanti Faktoring Hizmetleri A.Ş.	1,425,654	155
3. Deniz Faktoring A.Ş.	876,479	85
4. Fiba Faktoring Hizmetleri A.Ş.	766,313	121
5. TEB Faktoring A.Ş.	601,074	81
6. Kapital Faktoring Hizmetleri A.Ş.	522,206	44
7. Vakıf Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.	465,373	31
8. Girişim Faktoring A.Ş.	403,572	29
9. Lider Faktoring Hizmetleri A.Ş.	357,777	132
10. İş Faktoring Finansman Hizmetleri A.Ş.	331,320	26
11. Creditwest Faktoring Hizmetleri A.Ş.	319,136	67
12. Destek Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.	236,662	31
13. Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.	222,025	39
14. Ekspo Faktoring A.Ş.	221,080	30
15. Şirinoğlu Faktoring Fins.Hizm.T.A.Ş.	192,370	292
16. Eko Faktoring Hizmetleri A.Ş.	181,060	105
17. Şeker Faktoring Hizmetleri A.Ş.	163,221	50
18. Yaşar Faktoring Hizm.A.Ş.	161,596	219
19. MNG Faktoring Hizmetleri A.Ş.	146,970	79
20. ING Faktoring A.Ş.	136,178	31
21. Tekstil Faktoring Hizmetleri A.Ş.	124,422	27
22. Strateji Faktoring Hizmetleri A.Ş.	119,885	60
23. Ulusal Faktoring A.Ş.	117,988	33
24. Fortis Faktoring A.Ş.	117,583	19
25. Bayramoğlu Finans Faktoring Hizmet. A.Ş.	114,816	45
26. Optima Faktoring Hizmetleri A.Ş.	110,906	75
27. Pamuk Faktoring A.Ş.	107,302	14
28. Akın Faktoring Hizmetleri A.Ş.	100,486	23
29. Akdeniz Faktoring Hizmetleri A.Ş.	98,857	21
30. Atılım Faktoring A.Ş.	98,305	64
31. Tek Faktoring Hizmetleri A.Ş.	95,899	70
32. Başer Faktoring A.Ş.	88,698	67
33. Çağdaş Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.	86,216	64
34. Kent Faktoring A.Ş.	78,332	26
35. Para Finans Faktoring Hizm.A.Ş.	77,785	90
36. C Faktoring A.Ş.	75,125	36
37. Huzur Faktoring Finansal Hizm.A.Ş.	64,082	45
38. Yeditepe Faktoring Hizm.A.Ş.	61,455	23
39. Süzer Faktoring A.Ş.	59,268	24
40. Ar Faktoring Finansal Hizmetleri A.Ş.	55,294	25

İşlem Sayıları

İşlem ve müşteri sayıları hakkında ancak 2008 yılından sonrasına ait bilgi mevcuttur. BDDK'nın son raporunda faktoring şirketlerinin halen 57.094 müşterisi olduğu belirtilmektedir. Bu veriye nasıl ulaşıldığı anlaşılamamıştır çünkü her bir şirketin rapor ettiği müşteri sayısının toplamı çok yanıltıcı olur. Burada önemli olan, makro bazda işlem ve müşteri sayısından çok tek bir faktoring şirketi bazında yapılan analizde elde edilen verilerdir. Bir şirketin müşteri sayısı ile işlem sayısı az çok işlemlerin ne büyüklükte olduğunu yansıtır. Yoksa 20 milyon dolarlık işlem yapan şirketlerle, 1000 TL'lik alacakları kabul eden şirketleri bir tutup bir ortalama alınması doğru bir gösterge veremez. Şirketler müşterilerinin getirdiği alacağın asgari değeri konusunda birbirlerinden çok farklı kriterler uyguladıkları için toplu değerlendirmeler bir şey ifade etmemektedir. Yine de 2010 yılı ile 2008 yılı ile kıyaslandığında, büyük montanlı işlemlerin çoğalmakta olduğu söylenebilir.

Tablo 23 – Müşteri ve İşlem Sayısı

	2008	2009	2010
Müşteri Sayısı	50.228	40.997	57.094
İşlem Sayısı	146.558	65.952	89.516

Kaynak: BDDK

Müşteri/Borçlu Yapısı

Faktoring şirketleri temelde keşidecilerin ödeme gücüne ilişkin istihbaratı ön planda tutmalarına rağmen, keşidecilerle ilgili istatistik bulunmamaktadır. İstatistikler müşterilere göre düzenlenmiştir. Keşidecilerin ne büyüklükte oldukları ve hangi sektörlerde faaliyette bulunduklarının tespiti daha sağlıklı analizler yapılmasını sağlayabilir.

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun istatistiklerine göre Türkiye'de 1,3 milyon işyeri bulunmaktadır. Tablo 24'de görüleceği üzere Aralık 2010 itibarıyla işyerlerinin %79'u 10 kişiden az kişi çalıştırmaktadırlar. Mal ve hizmet üretiminde Türkiye'de böyle bir yapı olması kuşkusuz faktoring talebine çok geniş bir zemin oluşturmaktadır.

Tablo 24 - Türkiye'de KOBİ'lerin Dağılımı

İşyeri Büyüklüğü	İşyeri Sayısı	% Pay
1-3 kişi	834.302	64,05
4-9 kişi	196.007	15,05
10-49 kişi	247.116	18,97
50-99 kişi	13.759	1,06
100-249	8.82	0,64
250-499	2.160	0,17
500-999	693	0,05
1000+	222	0,02
Toplam	1.302.410	100,00

Kaynak: Sosyal Güvenlik Kurumu Aylık İstatistik Bülteni Aralık 2010

BDDK'nın da işaret ettiği gibi faktoring şirketlerinin müşterileri küçük KOBİ'lerdir. Ancak, müşteriler ağırlıklı olarak KOBİ olmakla birlikte keşideciler aynı oranda KOBİ olmayabilir. Diğer taraftan faktoring şirketlerinin

müşterilerinin bankalardan kredi alamayacak nitelikteki KOBİ'ler olduğu görüşünün doğru olmadığı gözlenmiştir. Bugün bankaların sağladıkları imkânlar göz önünde bulundurulduğunda, bankalardan kredi alamayacak nitelikteki müşterilerin payının ancak %20 civarında olduğu tahmin edilmektedir.

KOBİ altı tabir edilen çok küçük işletmelere hizmet veren faktoring şirketleri, bu işletmelere işletme sermayesi ve likidite temin etmekle, ülkede üretim ve istihdam artışına çok değerli bir katkıda bulunmaktadır. Ne yazık ki, bu husus yeterince vurgulanmamakta, faktoring sektörünün finans piyasasının çeşitlenmesine olan katkısı kadar ekonomik kalkınmaya olan katkısı göz ardı edilmektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, faktoring sektörünün, KOBİ'lere yönelik kredi sağlayan uluslararası finans kuruluşlarının fonlarından da yararlandırılmaları sağlanmalıdır.

Bankalar kayıtdışılık sorununa şirket sahibinin şahsi malvarlığını teminat alarak çözüm bulurken, faktoring şirketleri, (borçlunun kayıtdışı faaliyetleri olsa dahi) fatura ve benzeri belgelere dayanan gerçek üretim ve hizmeti bizzat görerek, izleyerek ve değerini değerlendirerek risk almaktadırlar. Herşeyden önce bütün işlemler alacak belgelerine dayandırıldığı için faktoring sektöründe kayıtdışı işlemlerin finanse edilmesi mümkün değildir. Piyasada aynı veya benzer firmalarla çalışan faktoring elemanları riski değerlendirmede uzmanlaştıkları gibi, piyasanın içinden daha sağlam istihbarat alma ve istihbaratı birkaç kaynaktan kontrol edebilme özellikleri vardır. Hatta, müşterilerin getirdiği fatura ve çekler vasıtasıyla, büyük keşidecilerin mali sorunlarını daha iyi izleyebilmektedirler.

Yeni kurulan faktoring şirketleri için bu çok küçük işletmeleri tanımak, doğru istihbaratı temin etmek ve onları müşteri olarak kazanmak çok kolay olmayacaktır. Bu itibarla, çok uzun yıllardır bu müşteri kesimine odaklanarak bu sektörde faaliyette bulunan faktoring şirketlerinin açık bir şekilde mukayeseli üstünlükleri olduğu düşünülmektedir. Bu şirketler aynı zamanda çok zengin bir arşive sahiptirler. Ancak, çok sağlam iç kontrol mekanizmaları tesis etmedikleri takdirde daha riskli bir müşteri tabanının getirdiği kırılganlıklara maruzdurlar. Yeni kurulan şirketlerin bu bilgi ve veri açıklarını, sektörde uzun yıllar çalışmış elemanları transfer ederek kapatmakta oldukları gözlenmiştir.

Bölgesel Kapsam ve Yoğunlaşma

Temsilcilikler ve şubeler vasıtasıyla faktoring şirketleri Anadolu'ya yayılmış durumdadır. Merkezi İstanbul dışında olan (Ankara, Adana, İzmir gibi) birkaç faktoring şirketi de bulunmaktadır. İstanbul içinde de çok sayıda temsilciliği olan şirketler var. Örneğin bir faktoring şirketi 30 temsilcilikle çalışıyor. Esasen banka iştiraki olup da hissedar bankanın şubelerinden yararlanan faktoring şirketleri zaten yaygın bir coğrafyada etkin olabiliyor. Diğer şirketlerin de pek çok ilde temsilcilikleri bulunuyor. Önümüzdeki dönemde yeni temsilciliklerin açılması sonucunda daha iddialı bir büyüme beklenebilir. Ana genişleme alanlarından birinin, iller bazında temsilcilik ve şube açmak olduğu anlaşıyor.

2010 sonunda 6 faktoring şirketinin toplam 28 şubesi bulunmakta ve sektörde 16 ilde 175 temsilcilik bulunmaktadır. (EK 2 – sayfa 71)

4. FAKTORİNG ŞİRKETLERİNİN FİNANSAL ANALİZİ

Bilanço Yapıları ve Büyüme Oranları

2010 yılında faktoring sektöründe faaliyette bulunan firmaların bir önceki yıla göre aktifleri %38,5 artarak toplam 14,5 milyar TL'ye, brüt faktoring alacakları %47,7 artışla 12,4 milyar TL'ye yükselmiştir. Faktoring firmalarının özkaynakları ise sadece %17 büyüdüğü için faktoring şirketleri geçmiş yıllarda olduğu gibi daha çok borçlanarak büyüme politikalarını sürdürmüşlerdir. Kullanılan krediler de benzer büyüme göstererek 11,1 milyar TL' sına çıkmıştır.

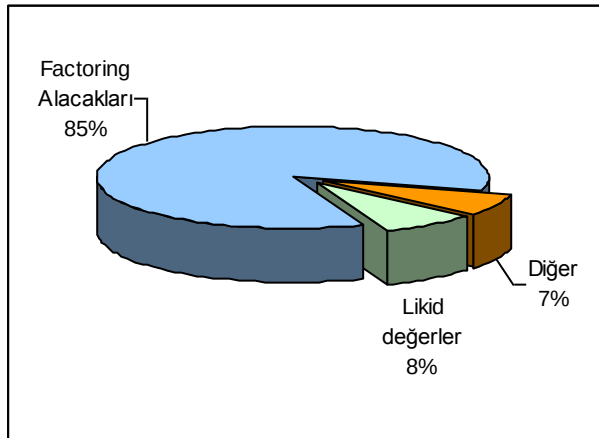
2010 yılı itibariyle faktoring şirketlerinin son derece yalın bilanço yapıları bulunmaktadır. Aktiflerin %85'i faktoring alacaklarından oluşmaktadır. Geri kalan %15'lik bölümün %7'si banka ve diğer nakit değerlerden, kalanı ise muhtelif küçük hesaplardan oluşmaktadır. Pek çok şirketin faktoring alacakları toplam aktiflerin %90'ının üzerindedir. Bilançolarında menkul kıymetler son derece düşüktür. Bir iki şirketin finansal veya finansal olmayan iştiraki bulunmaktadır.

Tablo 25 - Aktiflerin ve Pasiflerin Kompozisyonu (Milyon TL)

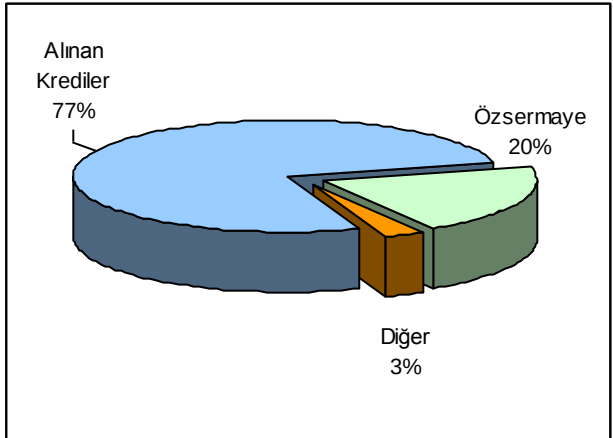
				% Değişim		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Banka ve Nakit Değerler	1.153	1.096	1.176			
Faktoring Alacakları	5.604	8.396	12.400		49.8	47.7
Diğer	1.039	998	954			
Toplam Aktifler	7.796	10.490	14.530		34.5	38.5
Alınan Krediler	4.943	7.593	11.110		53.6	46.3
Özkaynaklar	2.374	2.537	2.970			
Diğer	479	360	450			
Toplam Pasifler	7.796	10.490	14.530		34.5	38.5

Pasif kompozisyonu da benzer bir yalın yapıdadır: %77 alınan krediler, %20 özkaynaklar ve geri kalan %3 karşılıklar gibi muhtelif küçük kalemlerden oluşmaktadır. Son üç yıl içinde özkaynakların payı %30'dan %20'ye düşmüştür ve bu trend devam edecek, özkaynakların payı daha da düşecektir.

Şekil 11 - Aktiflerin Dağılımı (2010)

Şekil 12 - Pasiflerin Dağılımı (2010)

Pek çok faktoring şirketi 2007 yılından önce bağımsız denetime tabi olmadığı için BDDK'nın web sitesinde bulunan veriler 2007 yılı öncesini ayrıntılı olarak verememektedir. Bu itibarla, Turkrating'in değerlendirmeleri esas olarak 2007 den sonraki yıllara ait verilere dayanmaktadır.

Hem aktifler hem pasifler neredeyse dörder satıra indirgenebilecek iken muhasebe standartlarının Tekdüzen Hesabı formatında sunulması analizleri oldukça karmaşık hale getirmektedir. BDDK 'nın web sayfasında verdiği bilanço (Ek 1 de uzun şekli ile verilmiştir) aşağıda özet olarak verilmektedir.

Tablo 26 - Faktoring Sektörü Özet Bilanço (1000 TL)

	2006	2007	2008	2009	2010
Nakit Değerler	18.000	16.000	10.960	4.320	9.930
Bankalar	571.000	446.000	1.130.810	1.067.660	1.156.690
Menkul Kıymetler (1)	6.000	35.000	12.410	166.260	90.900
Türev Finansal Varlıklar	0	0	27.840	7.960	3.530
Brüt Faktoring Alacakları	5.251.000	6.483.000	6.107.470	8.920.890	12.915.970
Özel Karşılıklar	132.000	226.000	387.800	439.540	440.560
Takipteki Faktoring Alacakları	144.000	260.000	503.850	524.840	516.270
Net Faktoring Alacakları	5.107.000	6.223.000	5.603.620	8.396.050	12.399.700
Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar	437.000	538.000	640.000	530.020	513.530
Maddi Duran Varlıklar	70.000	97.000	112.360	111.250	121.310
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	15.000	17.000	7.580	8.050	13.110
Ertelenmiş Vergi Varlığı	0	0	9.440	17.270	36.850
Diğer Aktifler (2)	96.000	146.000	125.390	96.200	109.160
Aktif Toplamı	6.332.000	7.552.000	7.796.460	10.490.340	14.530.420
Türev Finansal Yükümlülükler (3)			7.650	2.790	8.160
Alınan Krediler (4)	4.210.000	4.915.000	4.945.350	7.595.230	11.112.860
Faktoring Borçları	0	0	152.520	33.070	57.640
İhraç edilen Menkul Kıymetler	0	0	92.850	113.950	214.000
Diğer Pasifler	176.000	264.000	129.900	63.390	42.120
Ödenecek Vergi ve Yükümlülükler (5)	33.000	196.000	35.140	36.310	32.180
Borç ve Gider Karşılıkları	155.000	172.000	59.460	108.830	93.720
Sermaye Benzeri Krediler	0	0	0	0	0
Pasif Toplamı	4.574.000	5.547.000	5.422.870	7.953.570	11.560.680
Ödenmiş Sermaye	748.000	880.000	1.032.330	1.031.620	1.108.310
Sermaye Yedekleri	537.000	815.000	93.340	222.890	248.930
Geçmiş yıllar Kar/Zararı ve Azınlık Hak. (6)	-18.000	-117.000	808.600	953.440	1.222.800
Net Dönem Kar/Zararı	491.000	427.000	439.320	328.820	389.700
Toplam Özkaynak	1.758.000	2.005.000	2.373.590	2.536.770	2.969.740
Toplam Pasif ve Özkaynak	6.332.000	7.552.000	7.796.460	10.490.340	14.530.420

Kaynak: BDDK

- (1) Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklar + Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar Zarara Yansıtılan Olarak Sınıflandırılan FV + Ters Repo İşlemlerinden Alacaklar + Satılmaya Hazır Finansal Varlıklar Net
- (2) Diğer Aktifler = Diğer Aktifler + Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Varlıklar (Net)
- (3) Alım Satım Amaçlı TFY + Riskten Korunma Amaçlı TFY
- (4) Alınan Krediler + Faktoring Borçları + Kiralama İşlemlerinden Borçlar
- (5) Ödenecek Vergi ve Yükümlülükler + Ertelenmiş Vergi Borcu
- (6) Kar Yedekleri + Geçmiş Yıllar Kar veya Zararı

Tablo 27 – Yıllık Büyüme Oranları

	2007	2008	2009	2010
Factoring Faaliyet Gelirleri	36,1	14,4	-22,9	11,4
Net Factoring Faiz Gelirleri	50,5	0,3	-10,3	-7,3
Factoring Faaliyetleri Marjı	62,1	-27,4	23,6	-3,0
Faaliyet Giderleri	29,3	28,9	-7,9	24,0
Faaliyet Gelirleri	74,1	-8,1	-16,9	13,9
Vergi Öncesi Gelir	-8,5	0,3	-16,5	12,7
Takipteki Alacaklara İlişkin Özel Karşılıklar	86,0	9,0	-19,0	23,2
Net Kar	-13,0	2,9	-25,2	18,5

Kaynak: BDDK

Gelirler ve net kâr hariç 2010 yılında bütün kalemler hızlı bir büyümeyi yansıtmaktadır. Net kâr rakamı (389,7 milyon TL) 2009 yılına kıyasla %18,5 büyüme gösterse de 2008 yılının (439,3 milyon TL) bir hayli altındadır. Ancak, hem sektörde faal olan şirketlerin sayısı ve niteliği hem de 2008 yılının ekonomik koşulları çok farklı olduğundan bu kıyaslama çok doğru olmayabilir.

Nazım Hesaplar

Nazım hesaplarda ağırlıklı olarak iki kalem görülmektedir. Alınan teminatlar ve emanetler. Alınan teminatlar factoring alacaklarının büyümesine paralel olarak %66,6 artış göstermiştir. Verilen teminatlarda ise %38,2 azalma görülmektedir. 2010 yılında görülen en çarpıcı gelişme “Risk Üstlenilen” yani gayri kabili rücu işlemlerin üçe katlanmış olmasıdır. Burada da enerji şirketleri ile bağlantılı işlemlerin bu gelişmeye neden olduğu düşünülmektedir. “Emanet Kıymetler” tahsile alınan çek ve senetlerden oluşmaktadır.

Tablo 28 - Nazım Hesaplar (1000 TL)

	2008	2009	2010
Risk Üstlenilen Factoring İşlemleri	815,27	589,18	1.781,37
Risk Üstlenilmeyen Factoring İşlemleri	3.870,02	2.399,93	3.104,17
Alınan Teminatlar	15.558,34	10.454,86	17.414,67
Verilen Teminatlar	758,90	754,65	466,22
Taahhütler	252,85	361,71	556,54
A) Cayılamaz Taahhütler	53,69	149,07	365,18
B) Cayılabilir Taahhütler	199,16	212,64	191,35
a) Kiralama Taahhütleri	0,00	0,00	0,00
b) Diğer Cayılabilir Taahhütler	199,16	212,64	191,35
Türev Finansal Araçlar	1.434,89	1.017,28	1.851,49
A) Riskten Korunma Amaçlı Türev Finansal Araçlar	1074,57	872,05	1041,79
a) Gerçeğe Uygun Değer Riskinden Korunma Amaçlı İşlemler	664,54	563,49	226,43
b) Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlı İşlemler	410,04	308,56	815,37
c) Yurtdışındaki Net Yatırım Riskinden Korunma Amaçlı İşlemler	0,00	0,00	0,00
B) Alım Satım Amaçlı İşlemler	360,32	145,23	809,70
a) Vadeli Alım-Satım İşlemleri	79,11	1,00	2,45
b) Swap Alım Satım İşlemleri	234,20	135,60	680,98
c) Alım Satım Opsiyon İşlemleri	47,01	8,64	8,20
d) Futures Alım Satım İşlemleri	0,00	0,00	35,72
e) Diğer	0,00	0,00	82,36
Emanet Kıymetler	7.898,52	12.759,33	12.748,85
Nazım Hesaplar Toplamı	30.588,79	28.336,94	37.923,31

Kârlılık

Son yıllarda faizlerin düşmesi ve rekabetin artışı ile faktoring şirketlerinin faaliyet gelirlerinin düştüğü, kâr marjlarının daraldığı görülmektedir. Doğal olarak aynı dönemde operasyonel maliyetlerini de azalttıkları ya da sabit tuttukları, ekonominin canlanmaya başlaması ile beraber faaliyet gelirleri ile operasyonel maliyetlerin arttığı görülmektedir. 2008 yılında toplam net faktoring alacakları 5,6 milyar TL iken 440 milyon TL net kâr elde eden şirketler, 2010 yılında 12,4 milyar TL net faktoring alacakları ile ancak 390 milyon TL net kâr elde edebilmişlerdir.

Tablo 29 - Kar/Zarar Tablosu (1000 TL)

	2006	2007	2008	2009	2010
Factoring Faiz Geliri	1.022.000	1.401.000	1.584.750	1.208.290	1.325.500
Factoring Komisyon Geliri	104.000	130.000	172.160	149.570	188.580
Factoring Komisyon Gideri -	(9.000)	(11.000)	(18.330)	(17.140)	(20.350)
Factoring Faaliyet Gelirleri	1.117.000	1.520.000	1.738.580	1.340.720	1.493.730
Finansman Giderleri	(495.000)	(608.000)	(789.760)	(495.270)	(664.410)
<i>Kullanılan Kredilere Ödenen Faizler -</i>	<i>(495.000)</i>	<i>(608.000)</i>	<i>(772.700)</i>	<i>(467.580)</i>	<i>(635.650)</i>
<i>Diğer Finansman Giderleri</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>(17.060)</i>	<i>(27.690)</i>	<i>(28.760)</i>
Kambiyo İşlemleri Kar/Zararı (net)	(70.000)	5.000	(234.430)	3.320	11.180
<i>Kambiyo İşlemleri Karı</i>	<i>696.000</i>	<i>2.107.000</i>	<i>1.505.570</i>	<i>1.571.120</i>	<i>2.642.980</i>
<i>Kambiyo İşlemleri Zararı-</i>	<i>(766.000)</i>	<i>(2.102.000)</i>	<i>(1.740.000)</i>	<i>(1.567.800)</i>	<i>(2.631.800)</i>
Ticari Gelir (net)	-	-	14.450	(28.100)	(4.710)
Takipteki Alacaklara İlişkin Özel Karşılıklar -	(93.000)	(173.000)	(188.620)	(152.720)	(188.100)
Toplam Faktoring Faaliyet Giderleri	(658.000)	(776.000)	(1.198.360)	(672.770)	(846.040)
Factoring Faaliyet Marjı	459.000	744.000	540.220	667.950	647.690
Factoring Faaliyetleri Dışı Faiz Gelirleri	40.000	28.000	60.900	65.270	83.450
Personel Giderleri -	(106.000)	(140.000)	(193.730)	(180.770)	(232.030)
İşletme Giderleri -	(99.000)	(125.000)	(147.900)	(133.990)	(158.190)
<i>Genel İşletme Giderleri -</i>	<i>(89.000)</i>	<i>(111.000)</i>	<i>(111.460)</i>	<i>(107.510)</i>	<i>(137.010)</i>
<i>Diğer Faaliyet Giderleri-</i>	<i>(10.000)</i>	<i>(14.000)</i>	<i>(33.070)</i>	<i>(23.050)</i>	<i>(17.950)</i>
<i>Kıdem Tazminatı Karşılığı Giderleri-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>(3.370)</i>	<i>(3.430)</i>	<i>(3.230)</i>
Diğer Faaliyet Gelir/Giderleri-	22.000	43.000	245.730	1.240	136.980
Toplam Faaliyet Giderleri	(205.000)	(265.000)	(341.630)	(314.760)	(390.220)
FAALİYET KARI	316.000	550.000	505.220	419.700	477.900
İştirak ve Bağlı Ortaklık Gelir/Giderleri	22.000	14.000	3.660	10.640	2.340
Diğer Gelirler	225.000	8.000	330	-	330
Diğer Giderler-	(11.000)	(67.000)	(2.810)	(7.610)	(4.050)
Net Diğer Gelir/Giderler	236.000	(45.000)	1.180	3.030	(1.380)
Vergisi Öncesi Kar	552.000	505.000	506.400	422.730	476.520
Vergiler	(61.000)	(78.000)	(67.090)	(93.910)	(86.750)
Net Dönem Karı	491.000	427.000	439.310	328.820	389.770

Kaynak: BDDK

Her ne kadar toplulaştırılmış BDDK verileri bize sektörün net dönem kârında %12 artış gösterse de, bu veri büyük ölçüde yanıltıcı bir genellemedir. Faktoring Derneğine üye 63 şirketten 12'si 2010 yılında zarar etmiş, 27 şirket ise 2009 yılına kıyasla daha düşük net gelir elde etmiştir. Buna mukabil, 10 şirket net kârını %100'den fazla arttırmıştır.

BDDK verileri ile sektörün Ortalama Aktif Getirisi (ROAA) %3,1 olarak görülmektedir. Sadece Dernek üyelerini aldığımızda bu oran %3,2'ye çıkmaktadır. Ancak, ilk 10'a giren faktoring şirketlerinden banka iştiraki olan sekiz şirket çıkarıldığında bu rasyo 3,4'e yükselmekte, zarar etmiş olup negatif ROAA rasyosu olan şirketler çıkarıldığında ise 5,6'ya çıkmaktadır. Onyedili şirketin ROAA rasyosu %6'nın üzerinde, beşinin %10'un üzerindedir. 2010 yılında birbirinden çok farklı performanslar olduğu, kimi şirketin kârlılığı çok yüksek iken kiminin çok düşük olduğu görülmektedir. Bu veriler çerçevesinde faktoring sektörü kârlıdır veya değildir şeklinde bir sonuç çıkarmak yanlış olmaktadır. Azınsanmıyacak sayıda şirket, aynı piyasada aynı işlemi yapmakla birlikte çok kârlı olunabileceğini kanıtlamış bulunuyor.

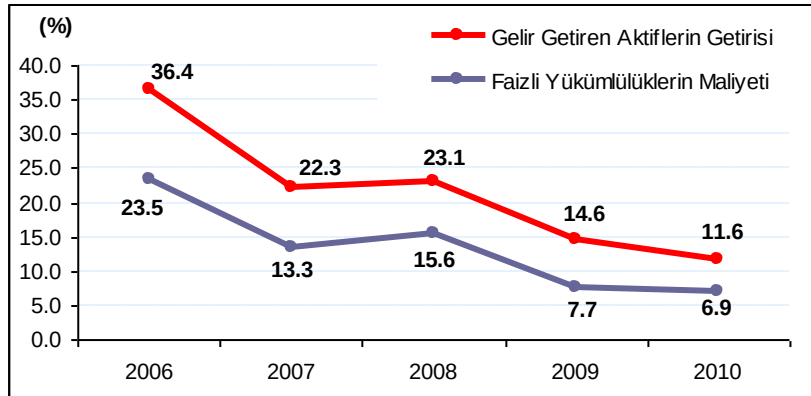
Düşen Faizlerin Etkisi

Son 5 yıllık dönemde faktoring şirketlerinin en fazla faiz gelirini 2008 yılında elde ettikleri görülmektedir. 2008 yılında faktoring faaliyetlerinden elde edilen 1,7 milyar TL gelirler, 2009 yılında %23 düşüş ile 1,3 milyar TL'ye inmiştir. 2010 yılında ise %11 artmasına rağmen ulaşılan 1,5 milyar faiz geliri 2008 yılı düzeyinin altında kalmıştır.

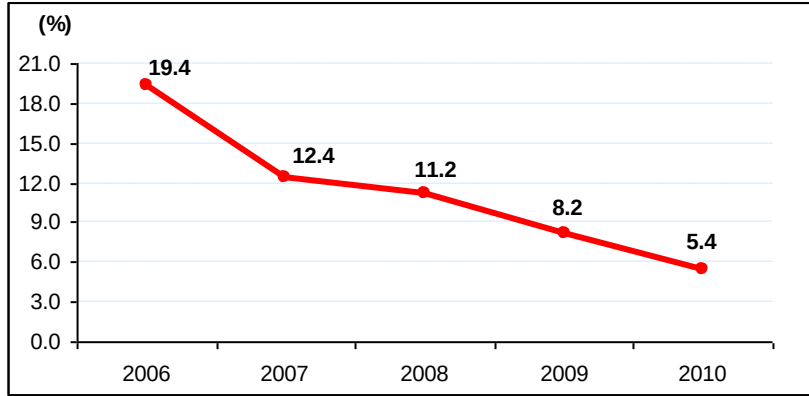
2001 yılında uygulanmaya başlanan mali istikrar programının 2002 yılından sonra da devam ettirilmesi ile faizler, 2008 yılında küresel kriz ile bir miktar yukarı tırmanmasına rağmen, düşmeye devam etmektedir. 2006 yılında ortalama %23 ile borçlanan sektör Haziran 2010 itibarıyla ortalama %8'lerle borçlanmaya başlamıştır.

Faktoring işlemlerine uygulanan faizlerin 2006 yılında %36 seviyelerinden 2010 yılında %13'lere düşmesi sonucunda, 2006 yılında %19 olan net faiz marjı 2010 yılında %7'ye gerilemiştir. Aynı dönemde bankaların net faiz marjı %6,5 ile %5,5 aralığındadır. Net faiz marjının aşağıya doğru inmesi ile faktoring şirketleri komisyon gelirlerini 2006 yılında %11'lerden 2010 yılında %16'lara çıkarmayı başarmışlardır. Ortalama aktif getirisi ile öz sermaye getirisi de faiz marjlarının daralması ile aşağı yönlü olmuştur.

Şekil 13 - Fonlama Maliyeti ve Aktiflerin Getirisi

Şekil 14 - Net Faiz Marjı

Tablo 30'da görüleceği üzere yabancı para faiz ve komisyon gelirlerinin payı 2008-2010 yıllarında toplam içinde %4'ün altındadır. Yabancı para faiz ve komisyon gelirlerinde Döviz Endeksli Kredilere ilişkin gelirler dahil olduğu dikkate alınırsa, yabancı para faktoring alacaklarının payı %9 iken gelirlerin bu kadar düşük olması dikkati çekmektedir. İhracat faktoringinde çok büyük payı olan birkaç banka iştiraki olan faktoring şirketinde bu işlemlerden elde edilen esas gelirin ana ortak bankada kaldığını düşündürmektedir.

Tablo 30 - Faktoring Gelirleri (Milyon TL)

	2008			2009			2010		
	TL	YP	Toplam	TL	YP	Toplam	TL	YP	Toplam
Faiz Gelirleri	1.542	43	1.585	1,178	31	1,208	1.291	35	1.326
Komisyon ve Ücret Gelirleri	153	19	172	133	17	150	167	21	189
Toplam Faktoring Gelirleri	1.695	62	1.757	1,310	48	1,358	1.458	56	1.514

Kaynak: BDDK

BDDK'ya 2006 yılından bu yana faktoring şirketi kurma konusunda 44 müracaat olduğuna göre oldukça cazip bir alan olduğu düşünülebilir. Ancak 2009 yılında 11 şirketin hiç kâr etmediği veya zarar ettiği göz önünde bulundurulursa, kârlı olmanın bu kadar da kolay olmadığı görülmektedir. Diğer taraftan, daha önce işaret edildiği üzere, pek çok şirketin 2009 yılında kârını %100 arttırdığı da bir gerçektir.

Toplam alacaklar ve ciro bu kadar güçlü bir artış gösterirken komisyon gelirlerinde çok cüzi artış olduğu görülmektedir. Komisyon oranlarının %2'lerden %1'lerin altına da düştüğü, yerine göre hiç alınmadığı konuşulmaktadır.

Tablo 31 - Faktoring Şirketleri Ana Gelir Kalemleri (Milyon TL)

	2006	2007	2008	2009	2010
Faktoring Faiz ve Komisyon Gelirleri	1,021.2	1,530.8	1,756.9	1,357.9	1,514.1
Faiz Gelirleri			1584.7	1208.3	1325.5
Komisyon Gelirleri			172.0	150.0	189.0
Faktoring Dışı Gelirler	1,015.0	2,203.3	1,925.9	1,707.5	2,945.0
Faktoring Faiz ve Komisyon Giderleri	503.9	619.5	808.1	512.4	648.8
Faktoring Dışı Giderler	874.1	2,285.0	1,838.4	1,662.7	2,719.8
Operasyonel Giderler	205.7	264.7	345.4	314.7	390.1

Kaynak: BDDK

Tablo 32 - Kârlılık Rasyoları

	2007	2008	2009	2010
Gelir Getiren Aktiflerin Getirisi	22,3%	23,1%	14,6%	11,6%
Faizli Yükümlülüklerin Maliyeti	13,3%	15,6%	7,7%	6,9%
Faktoring Alacaklarından alınan Faiz/Faiz Gelirleri	98,0%	96,3%	94,9%	94,1%
Net Faktoring Faiz Marjı	13,5%	12,6%	9,5%	6,1%
Net Faiz Marjı	12,4%	11,2%	8,2%	5,4%
Faktoring Faaliyetleri Marjı/Ort. Net Faktoring alacakları	13,1%	9,1%	9,5%	6,2%
Faktoring Faaliyetleri Marjı/ Ortalama Aktifler	10,7%	7,0%	7,3%	5,2%
Kazanç Gücü (Faaliyet karı / Ortalama aktifler)	7,9%	6,6%	4,6%	3,8%
Ortalama Aktif Karlılığı ROAA	6,2%	5,7%	3,6%	3,1%
Özkaynak Karlılığı (dönem sonu) ROE	21,3%	18,5%	13,0%	13,1%
Net Faktoring faiz gelirlerinin TGA için Ayrılan Karşılıkları Karşılama Oranı	4,58	4,21	4,67	3,51
Toplam Faaliyet Giderleri/Faaliyet Geliri	48,2%	67,6%	75,0%	81,7%
TGA Karşılıkları / Faaliyet Geliri	31,5%	37,3%	36,4%	39,4%
Faktoring Faaliyet Marjının TGA için Ayrılan Karşılıkları Karşılama Oranı	3,29	1,39	1,52	1,47
Faktoring faaliyet gelirinin TGA için Ayrılan Karşılıkları Karşılama Oranı	5,27	5,03	5,54	4,41
Net TGA Karşılıkları / Faaliyet Karı	41,1%	76,8%	104,7%	92,2%

Aktif Kalitesi

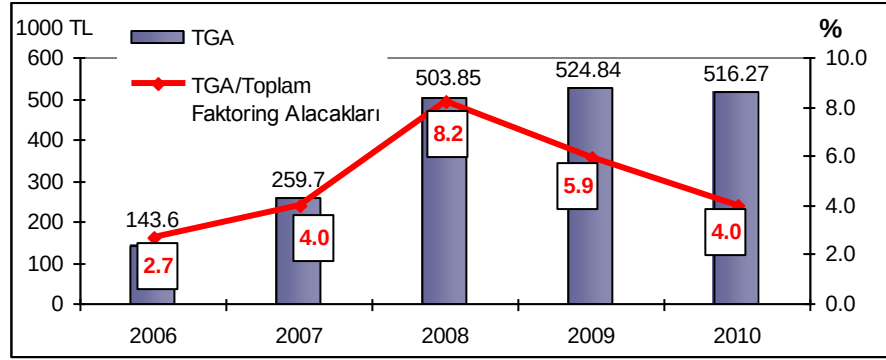
2008 yılının daha ilk üç ayında itibaren ekonomide ortaya çıkan belirsizlikler sonucunda faktoring şirketlerinin aktif kalitesinde önemli boyutta bir bozulma olmuştur. Şekil 15'te görüleceği üzere 2007 yılını %4,0 Tahsili Gecikmiş Alacaklar (TGA) rasyosu ile kapatan sektörün TGA rasyosu, daha Mart 2008'de %5,3'e çıkmış ve sürekli artış göstererek Mart 2009 sonunda %9,8'e ulaşmış, tahsili gecikmiş alacaklar 2008 yılında %94 artış göstererek 260 milyon TL'den 504 milyon TL'ye yükselmiştir. 2009 yılında her ne kadar nominal bir azalış kaydedilememişse de faktoring alacaklarının %50 artış göstermesi ile rasyo %8,2'den %5,9'a inmiştir. 2010 yılı büyük ölçüde bir toparlanma yılı olmuş, TGA rasyosu %4,0'e düşmüş ancak 2008'den beri süre gelen pek çok tahsil edilemeyen kredi 2010 yılında tasfiye edilememiştir. Toplam tahsili gecikmiş alacaklarda ancak 8 milyon TL (%2) azalma kaydedilebilmiştir.

Tablo 33 – Aktif Kalitesi

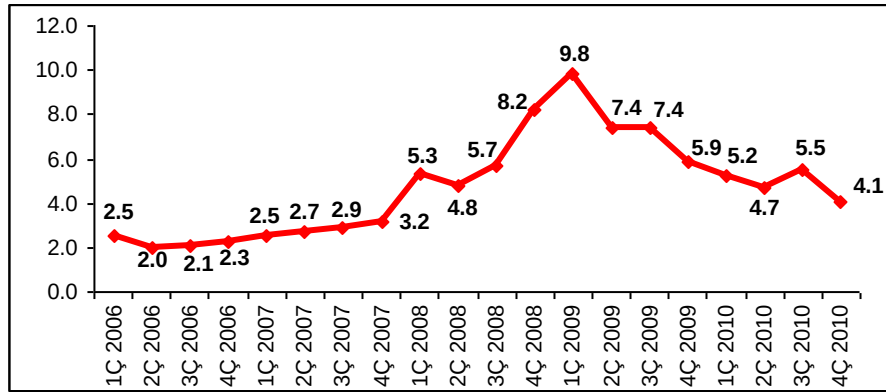
	2006	2007	2008	2009	2010
Faktoring Alacakları (Milyon TL)	5.251	6.482	5.603,62	8.396,05	12.399,70
Tahsili Gecikmiş Alacaklar (Milyon TL)	143,6	259,7	503,85	524,84	516,27
TGA/ Faktoring Alacakları (%)	2,7	4,0	8,2	5,9	4,0
TGA / (Özkaynak+ TGA karşılıkları) (%)		11,7	18,2	17,6	15,1
Özel Karşılıklar (Milyon TL)	132,3	226,1	387,80	439,54	440,56
Karşılıklar Oranı (%)	92,1	86,9	77,0	83,7	85,3

Kaynak: BDDK

Şekil 15 - TGA

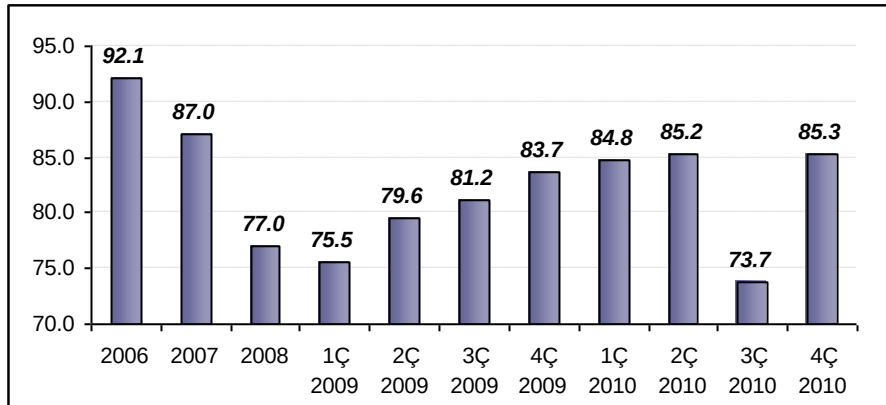

Şekil 16 - TGA/Faktoring Alacakları (3 aylık)

BDDK'nın getirmiş olduğu karşılık yönetmeliği uyarında problemlili kredilerin %85,3'üne karşılık ayrılmıştır.

Şekil 17 - Özel Karşılıklar/TGA

Fonlama

Factoring şirketlerinin pek çoğu ne kadar kredi bulabiliyorsa o kadar işlem yapabilmektedir. 2010 yılında factoring şirketlerinin, pasiflerinin %76,5'i oranında piyasadan fon sağladıkları görülmektedir. Mevzuat şirketin factoring alacaklarını, özkaynaklarının 30 katına kadar büyümeye cevaz verdiğine göre bir şirketin fonlama gücü çok önemlidir. Fonlama gücü hem ihtiyaç olduğu ölçüde kredi bulabilmeyi, hem de rakiplerine

göre daha uygun koşullarda kredi bulmayı içerir. Faiz hadlerinin düşmesinin faktoring faiz marjının daralmasına neden olduğu bu dönemde, bir şirketin hangi faiz oranında fonlandığı hem rekabet gücünü, hem net kârını etkilemektedir.

A. Krediler

Faktoring şirketleri ağırlıklı olarak yurt içi ve yurt dışı bankalardan fon sağlamaktadırlar. Son 4 yıllık dönemde borçlanmaları toplam aktiflerinin %70'i kadar olup, son yıllarda borçlanma oranlarının arttığı görülmektedir. Yabancı para krediler, 2008 yılında %54,8'e yükseldikten sonra o yıl bazı şirketlerin ciddi kambiyo zararları görmeleri üzerine 2009 ve 2010 yıllarında %23 düzeyine düşmüştür.

Tablo 34 - Faktoring Sektörü Kredi Kullanımı (Milyon TL)

	2007	2008	2009	2010
Pasiflerin Toplamı	7.552,2	7.796,46	10.490,34	14.530,42
Alınan Krediler	4,914,8	4.943,14	7.592,53	11.110,06
YP Krediler/Toplam Krediler		54,78	23,20	22,82
Alınan Krediler / Aktifler (%)	65,1	63,4	72,4	76,5
Ort. İhraç edilen Menkul Kıym./ ort. toplam fonlama (%)	0,0	0,9	1,6	1,7
Özkaynaklar	2,005,2	2.373,59	2.536,77	2.969,73

Toplam borçlar içinde kredilerin dışında kalan kalemlerin (faktoring borçları gibi) çok küçük meblağlar olduğu görülmektedir. Küçük şirketler daha düşük maliyetle fonlanabilen büyük şirketlerin faktoring alacaklarını temlik ederek ilave iş hacmi yaratmaktadırlar. Ana kaynağı banka kredileri oluşturduğundan (Tablo 35), bir şirketin bankalar nezdinde kredibilitesinin yüksek olması ve çok sayıda bankada limitleri bulunması önemlidir.

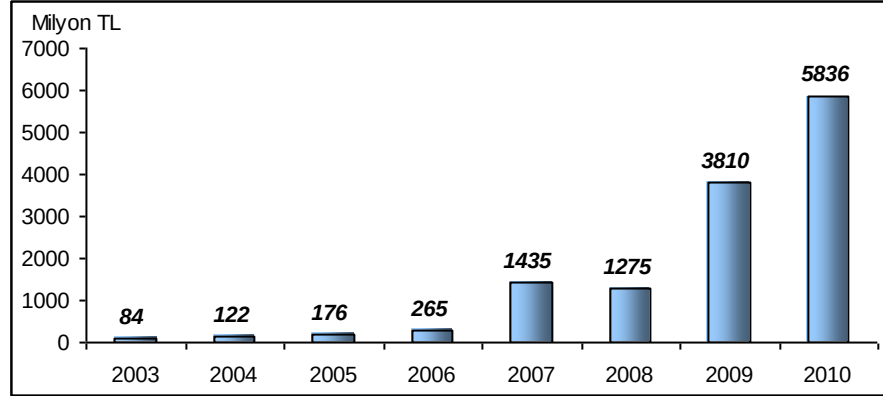
Tablo 35 – Krediler (Milyon TL)

	2008	2009	2010
Alınan Krediler	4.943,14	7.592,53	11.110,06
Faktoring Borçları	152,52	33,07	57,64
Kiralama İşlemlerinden Borçlar	2,21	2,70	2,80
A) Finansal Kiralama Borçları	2,60	3,28	3,23
B) Faaliyet Kiralaması Borçları	0,00	0,00	0,00
C) Diğer	0,00	0,00	0,00
D) Ertelenmiş Finansal Kiralama Giderleri (-)	0,40	0,59	0,43
İhraç Edilen Menkul Kıymetler (Net)	92,85	113,95	214,00
A) Bonolar	0,00	0,00	0,00
B) Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler	0,00	0,00	0,00
C) Tahviller	92,85	113,95	214,00
Muhtelif Borçlar	125,09	46,24	35,96
Diğer Yabancı Kaynaklar	4,82	17,15	6,13

Merkez Bankası kayıtlarına göre 2010 yılında mevduat bankalarınca faktoring şirketlerine verilen kredilerin toplamı 5,8 milyar TL dir ve bir önceki yıla göre %53 artış göstermiştir. Bu 5,8 milyar TL BBDK ve Faktoring Derneğinin verileri ile karşılaştırıldığında toplam kredilerin %52'sine tekabül etmektedir. Geri kalan %48'lik

bölümünün yurtdışındaki bankalardan temin edildiği anlaşılmaktadır. Sıralamada ilk 5'e giren Yapı Kredi Faktoring, Garanti Faktoring, Deniz Faktoring ve FİBA Faktoring şirketlerinin ortaklık yapıları nedeni ile %30 -%40 oranında yurtdışı bankalardan fonlanmaları, sektörün döviz borçlanma oranını da yüksek göstermektedir. Diğer taraftan, orta ve küçük ölçekli çoğu faktoring şirketinin özellikle kur riskinden kaçınmak için sadece yurtiçi bankalardan TL borçlandıkları görülmektedir.

**Şekil 18 – Faktoring Şirketlerinin
Türkiye'deki Mevduat Bankalarından Kredi Kullanımı**

Kaynak : TCMB Para Banka İstatistikleri

B. Tahvil İhraçları

Tahvil ihraçları faktoring şirketlerine fonlama çeşitliliğini artırmalarına imkân sağlayacak yeni bir fon kaynağı sağlamıştır. Önümüzdeki dönemde pek çok faktoring şirketinin piyasa koşullarını kollayarak uygun fırsatları değerlendirecekleri düşünülmektedir.

İlk tahvil ihracı, 2007 yılında bir faktoring şirketi tarafından 30 milyon TL'lik (halka arz edilmeksizin) tahsisli olarak yapmış. Aynı şirket 2008 yılında ikinci tahvil ihracını gerçekleştirmiştir. Faktoring şirketlerinin tahvil ihraçları 2009 ve 2010 yıllarında canlanmış olsa da henüz toplam fonlama içinde çok düşük düzeyde kalmaktadır.

2010 yılında şirket tahvilleri piyasasının canlanması ile 3 faktoring şirketi tahvil ihracı gerçekleştirmiştir. Toplam 270 milyon TL nominal değeri olan bu ihraçlar 2 yıl vadeli olarak çıkarılmıştır. 2011 yılının ilk üç ayında da bir faktoring şirketinin tahvil ihracı gerçekleşmiştir.

Tablo 36 - 2010 Yılında Faktoring Şirketleri Tahvil İhraçları

	Vade	Kayda Alma Başvuru T.	Kayda Alınma Kurul K. T.	Nominal Tutar TL	Nominal Tutar \$
1. Şirket	2 yıl	14.04.2010	25.05.2010	100.000.000	62.609.567,00
2. Şirket	2 yıl	12.04.2010	03.06.2010	150.000.000	95.183.705,00
3. Şirket	2 yıl	20.08.2010	12.10.2010	20.000.000	14.022.295,00

Kaynak: SPK

Tablo 37 – 2008-2010 Yıllarında Sektörün Tahvil İhraçları (Milyon TL)

	2008	2009	2010
İhraç Edilen Kıymetler (Net)	92,85	113,95	214,00
A) Bonolar	0,00	0,00	0,00
B) Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler	0,00	0,00	0,00
C) Tahviller	92,85	113,95	214,00

Kaynak: BDDK

C. Sermaye Benzeri Krediler

Henüz hiç bir şirket sermaye benzeri kredilerden yararlanmamıştır.

D. Hiç Kredi Kullanmayanlar

2009 yılında 8 faktoring şirketinin hiç kredi kullanmadıkları, sadece özkaynakları ile işlem yaptıkları, 2010 yılında ise sayılarının 4'e indiği görülmüştür.

Özkaynaklar

2010 sonunda özkaynaklar 3 milyar TL'ye ulaşmıştır. Toplam faktoring alacaklarının %38,5 büyüdüğü bir dönemde özkaynaklar sadece %17 artmıştır. Bunun bir nedeni 2009 ve 2010 yıllarında net kârın göreceli olarak düşük olmasıdır. Yeni giriş yapan şirketler sayesinde ödenmiş sermayede %7,4 artış olmuştur.

Tablo 38 – Özkaynakların Kompozisyonu (Milyon TL)

	2008	2009	2010
Özkaynaklar	2.373,59	2.536,77	2.969,73
A) Ödenmiş Sermaye	1.032,33	1.031,62	1.108,31
B) Sermaye Yedekleri	93,34	222,89	248,92
a) Hisse Senedi İhraç Primleri	0,00	0,00	0,00
b) Hisse Senedi İptal Kârları	0,00	0,00	0,00
c) Menkul Değerler Değerleme Farkları	-1,06	48,94	77,30
d) Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Farkları	0,79	1,55	5,04
e) İştirakler, Bağlı Ort. ve Birlikte Kontrol Edilen Ort. Bedelsiz Hisse Senetleri	50,40	35,77	35,73
f) Riskten Korunma Değerleme Farkları (Etkin kısım)	0,00	0,00	0,00
g) Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlıkların Birikmiş Değerleme Farkları	0,00	0,00	0,00
h) Diğer Sermaye Yedekleri	43,20	136,63	130,86
C) Kâr Yedekleri	729,82	996,90	1.149,38
a) Yasal Yedekler	93,93	101,62	117,25
b) Statü Yedekleri	10,06	10,50	38,26
c) Olağanüstü Yedekler	425,38	503,45	616,73
d) Diğer Kâr Yedekleri	200,46	381,34	377,14
D) Kâr veya Zarar (97+98)	518,10	285,36	463,11
a) Geçmiş Yıllar Kâr veya Zararı	78,78	-43,46	73,42
b) Dönem Net Kâr veya Zararı	439,32	328,82	389,70

Tablo 39 – Sermaye Rasyoları (Dönem Sonu) (%)

	2006	2007	2008	2009	2010
Özkaynaklar/ Toplam aktifler (%)	27,8	26,6	30,5	24,2	20,4
Gelir Getiren Aktifler/Faizli Yükümlülükler (%)	138,4	141,7	140,3	131,3	127,0
(TGA-Karşılıklar)/Özkaynaklar (%)	0,6	1,7	4,7	3,4	2,9

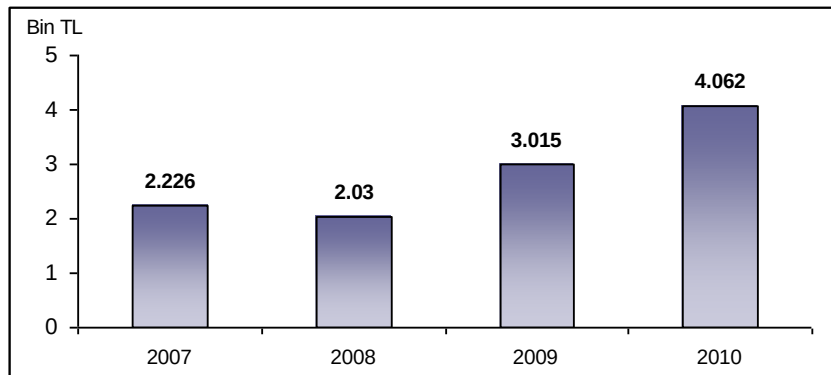
BDDK, 24 Şubat 2011 tarihinde yayınladığı bir yönetmelik ile şirketlerin asgari ödenmiş sermaye tutarını 7.5 milyon TL'ye yükseltmiştir. 2010 sonunda 16 Faktoring şirketinin özsermayesi 7,5 milyon TL'nin altında, 10 firmanın 7,0 milyon TL'nin altında bulunmaktadır ve 8 firmanın ödenmiş sermayesi 5,0 milyon TL'dir. Bu Yönetmelik uyarınca sermaye artırımının 31 Aralık 2011 sonuna kadar tamamlanması gerekmektedir. Bu 16 faktoring şirketinin tümünün bu süre içinde sermaye artırımına gitmesi kolay olmayabilir ve bu yıl içinde birkaç şirketin el değiştirdiği görülebilir.

Verimlilik ve Etkinlik

Faktoring şirketlerinin 2007 yılında operasyonel maliyetlerinin faaliyet gelirlerinin yarısı iken 2010 yılında faiz marjlarının daralması ve aşırı rekabet nedeniyle bu oranın %82'lere çıktığı görülmektedir. 2007 yılında 189 bin TL düzeyinde bulunan personel başına faaliyet gelirleri, 2010 yılında %20 azalarak 150 bin TL'ye düşmüştür. Aynı dönemde faaliyet giderleri personel başına 91 bin TL'den %35 artış ile 123 bin TL'ye çıkmıştır.

Tablo 40 – Verimlilik Rasyoları

	2007	2008	2009	2010
Maliyet / Gelir Rasyosu				
(faaliyet giderleri / Faaliyet Geliri) (%)	48,2	67,6	75,0	81,7
Faaliyet Giderleri / Ortalama Aktifler (%)	3,8	4,5	3,4	3,1
Komisyon Geliri / Toplam Faktoring Ciroosu (%)	0,4	0,5	0,4	0,2
Faaliyet Geliri / Çalışan sayısı (1.000 TL)	189	168	142	150
Faaliyet Giderleri / Çalışan sayısı (1.000 TL)	91	114	106	123
Toplam Aktif / Çalışan sayısı (1.000 TL)	2.593	2.591	3.545	4.569
Brüt Faktoring Alacakları / Çalışan sayısı (1.000 TL)	2.226	2.030	3.015	4.062
Brüt Faktoring Alacakları				
/ Şube ve Temsilcilik Sayısı (1.000 TL)	48.022	41.267	62.823	71.755

Şekil 19 - Toplam Faktoring Alacakları/Çalışan Sayısı

5. RİSK YÖNETİMİ

Risk Yönetim Sistemleri Var mı?

Factoring şirketlerinin risklerini nasıl yönettikleri konusunda pek az şirketin kuralları ortaya konmuş bir risk yönetim sistemi uyguladığı düşünülmektedir. Böyle olmakla beraber, yöneticiler arasında banka kökenliler çoğunlukta olduğu için risk bilinci yaygındır. Sektör ağırlıklı olarak KOBİ'lerle çalışmaktadır. KOBİ'lerin kurumsallaşmış büyük şirketlere kıyasla daha riskli oldukları ve konjonktürel gelişmelerden daha çok etkilendikleri dikkate alındığında factoring sektöründe risk yönetiminin son derece önemli olduğu açıktır.

Tablo 41 - Rasyolar

	2007	2008	2009	2010
Brüt Factoring Alacakları / Aktifler (%)	85,8	78,3	85,0	88,9
Brüt Factoring Alacakları / Özkaynak (X)	3,2	2,6	3,5	4,3
Menkul Kıymetler / Aktifler (%)	0,5	0,2	1,6	0,6
Alınan Krediler / Aktifler (%)	65,1	63,4	72,4	76,5
Özkaynak / Alınan Krediler (%)	40,8	48,0	33,4	26,7
Özkaynak / Toplam Fonlama (%)	40,8	45,7	32,8	26,1
Özkaynak / Aktifler (%)	26,5	30,4	24,2	20,4
Verilen Teminatlar / Özkaynak (%)	n.a.	32,0	29,7%	15,7
Taahhütler / Özkaynak (%)	n.a.	208,0	132,1	183,2
Türev Finansal Araçlar / Özkaynak (%)	n.a.	60,5	40,1	62,3

Ne Tür Kurallarla Çalışılıyor?

Risk yönetiminde kurallar var mı ve ne gibi kurallar var? Bu konuda tahvil ihraç eden şirketlerin SPK'ya verdikleri izahnameler elimizdeki tek ipucudur. Örneğin bir factoring şirketinin ihraç ettiği tahvillerin izahnamesinde tahvilin vadesi süresince bir iş modeli uygulamayı taahhüt etmiştir. Bu iş modeli;

- Müşteri Bazında Kredi Limiti /Özkaynak oranının %10
- Keşideci Bazında Kredi Limiti/Özkaynak oranının %4
- Sektör Bazında Kredi Limiti/Toplam Factoring Alacakları oranının %20'i geçmemesi ve
- Özkaynak/Toplam Factoring Alacakları oranının Minimum %15 olması üzerine kuruludur.

Bir başka şirket de

- Müşteri Bazında Kredi Limiti /Özkaynak oranının %10
- Risk Grubu Bazında Kredi Limiti/Özkaynak oranının %10
- Sermaye Yeterlilik Rasyosu asgari %20
- Yabancı Para Pozisyonu/Özkaynak oranının %10
- Kefalet Komisyonu Gideri/Toplam Giderler oranının %10 geçmemesini taahhüt etmektedir.

Kreditörlere ve tahvil alanlara önemli bir güven unsuru sağlayan bu ilkelerin benzerlerini birkaç şirkette daha bulmak mümkün ancak yaygın değildir. Bu tür risk limitlerinin tesisi kredi derecelendirme sürecinde de dikkate alınan ve derecelendirme notunu yükselten önemli yönetim stratejileridir.

Piyasa Riski

Piyasa riski faktoring şirketlerinin en çok maruz kaldıkları risk türüdür. Piyasa riski faiz ve kur riskini içerir. Faktoring şirketleri aynı zamanda sektör riski de taşımaktadırlar.

-Faiz Riski

Faktoring şirketlerinin ana gelir kaynakları, faktoring alacaklarından alınan faiz gelirleri ile aldıkları kredilere ve diğer fonlama kaynaklarına ödedikleri faiz giderleri arasındaki farktır. Son yıllarda Türkiye’de faizler oldukça inişli çıkışlı bir seyir arz ettiğinden faiz riskinin yönetimi daha da önem kazanmıştır. Kısa vadeli, ortalama 90 günlük işlemler yapılıyor olsa da bu 90 gün içinde kredilere ödenen faiz oranı ile temlik alınan alacaklara uygulanan faiz oranları arasında uyumsuzluklar olabilir. Ayrıca, fonlamada ödenen faiz ile faktoring alacaklarından elde edilen faizin sabit/değişken faiz dengesi de gözetilmelidir. Örneğin daha uzun vadeli sabit faizli fonlarla daha kısa vadeli değişken faizle alacakların temlikci ciddi riskler taşımaktadır.

-Kur Riski

Yurtdışı işlem yapmayan çok sayıda şirket hiç yabancı para ile işlem yapmadığından ve yabancı para kredi kullanmadığından kur riski taşımamaktadır. Ancak 2008 yılında birkaç şirketin önemli boyutlarda kur riski almış oldukları ve sektör olarak kambiyo zararı oluştuğu görülmektedir (Tablo 41). 2008 yılında borçlanmanın % 54’ü Yabancı Para (YP) alacakların %9,6’sı YP dır.

2008 yılında faktoring şirketlerinin aldıkları kredilerin yarıdan fazlası (%54) YP iken bu oran 2009 da %23,2’ye 2010’da %22,8’e düşmüştür. Faktoring alacaklarının 2008 de YP oranı %9,6, 2009 da % 6.1 ve 2010 da %9,3 olmuştur.

Tablo 42 - Kambiyo İşlem Kar/Zararı (1000 TL)

	2008	2009	2010
Kambiyo İşlemleri Kârı	1.505,57	1.571,12	2.642,98
Kambiyo İşlemleri Zararı	1.740,00	1.567,80	2.631,80
Net Kambiyo İşlem Karı/Zararı	-234,43	3,32	11,18

Tablo 43 - Faktoring Alacakları TL/YP Dağılımı (Milyon TL)

	TL	YP	Toplam
2008	5.66	538	5,604
2009	7.883	514	8,396
2010	11.248	1.151	12,400

Tablo 44 - Alınan Krediler TL/YP Dağılımı (Milyon TL)

	TL	YP	Toplam
2008	2.235	2.708	4.943
2009	5.831	1.762	7.593
2010	8.574	2.538	11.110

Kaynak: BDDK

-Sektör Riski

Gerek müşteri bazında gerek keşideci bazında herhangi bir sektörde aşırı risk alınmaması önlenmelidir. Bu nedenle faktoring şirketleri faktoring alacaklarının sektörel bazda dağılımını izlemeleri ve belirli sektörler için risk limitleri koymaları gerekir. Faktoring alacaklarının sektörel dağılımının bağımsız denetim raporunda ayrıntılı olarak verilmesi bankalardaki ve derecelendirme şirketlerindeki mali tahlil uzmanlarına önemli bir katkı sağlamaktadır.

-Coğrafi Risk

Gerek müşteri bazında gerek keşideci bazında herhangi bir bölgede/ilde aşırı risk alınması önlenmelidir.

Vade Riski

Vade uyumsuzluğu faktoring şirketinin aktif kalemleri ile pasif kalemleri arasında vade farkından doğar. Faktoring'de vadelerin bir yıldan kısa olması nedeni ile vade riski daha çok likidite riski ve faiz riski açısından incelenmektedir.

Likidite Riski

Likidite riski nakit akışındaki dengesizlik sonucunda nakit çıkışlarının tam olarak ve zamanında karşılayacak düzeyde ve nitelikte nakit mevcudu olmamasıdır. Faktoring şirketleri toplam aktiflerinin ortalama %10'u kadar nakit ve nakit benzeri değer tutmaktadırlar. Faktoring şirketleri mevduat kabul edemedikleri için yüksek likit değer tutma gereksinimleri olmamaktadır. Son 4 yıllık dönemde ortalama brüt faktoring alacakları toplam aktiflerinin %84'üne tekabül etmektedir. Şirket bazında bunun çok altında ve çok üstünde oranlara rastlanmaktadır.

Tablo 45 – Nakit Değerler, Fonlama & Bilanço Yapısı (%)

	2007	2008	2009	2010
Ortalama Likit Atifler / Ortalama Toplam Aktifler	7,9	10,9	13,3	10,0
Ortalama Likit Aktifler/ Ortalama Toplam Fonlama	12,0	16,6	18,8	13,1
Ortalama Özkaynaklar / Ortalama Toplam Fonlama	41,2	43,3	38,0	28,8
Ortalama Brüt Faktoring Alacakları / Ortalama Toplam Aktifler	84,5	82,0	82,2	87,3

Operasyonel Riskler

Operasyonel riskler, bir şirketin yetersiz olan veya bozulan üretim ve/veya hizmet süreçlerinden, insan hatalarından ve dışsal olaylardan dolayı maruz kaldığı risklerdir. Risk yönetimi çerçevesinde, bu tür risklerin önceden belirlenerek hasarı azaltıcı önlemlerin alınması, bilgisayar sistemlerinde back-up bulundurulması ve gerekli sigortaların yaptırılması gibi temel kurallar getirilmelidir.

Dışsal olaylar, özellikle öngörülemeyen sel ve deprem gibi doğal felaketler, yangın gibi kazalardır. Ana caddede bulunan bir ofisin sokak nümayişlerinden dolayı zarara uğraması da operasyonel riskler arasında sayılır.

İnsan hatalarının neden olduğu operasyonel riskler en yaygın olanlarıdır: yazılım uygulamalarındaki hatalar, yanlış bilgi içeren raporlar, yanlış yerlere veya yanlış miktarda yapılan ödemeler, çalışanların etik olmayan davranışlarda bulunmaları sonucu itibar kaybı, iç kontrol sürecinde aksamalar gibi.

İç kontrol sürecinin bir şekilde çökmesi sonucu şirketin zarara uğramasına neden olacak, çalışanların etik olmayan davranışta bulunmaları, müşteriler veya bankalarla olan ilişkilerde itibar kabına yol açacak işlemler yapılması gibi riskleri kapsar.

Bunlara ilaveten taammüden yapılan davranışlar, yolsuzluk, dolandırıcılık ve hırsızlık gibi yasadışı faaliyetler de büyük zararlara neden olabilecek operasyonel risklerdir. Basel II, sistemik riski ve itibar kaybını operasyonel risklerden saymamakta, ancak hukuki süreçlerle karşılaşılmasını dahil etmektedir.

6. SEKTÖRÜN SORUNLARI VE BEKLENTİLERİ

Sektörde genelde çok olumlu beklentiler hakimdir. 28 Şubat 2011 tarihinde Dünya Gazetesinin ekinde yayınlanan Faktoring Sektörü Özel Sektör araştırmasını yapanlara konuşan bütün yöneticiler sektörün sürekli büyüyeceğini ve pek çok alanda potansiyeli bulunduğunu ifade etmişlerdir. Faktoring şirketleri açısından bakıldığında sektörün sorunları temelde iki konu ile sınırlı olduğu görülmektedir. Birincisi algı konusu ikincisi vergi uygulamalarının yarattığı sıkıntılardır. Sektör temsilcileri birinci konuda, 2009 yılında TBMM'ne sunulan yasa tasarısının imaj sorununa büyük ölçüde çözüm getirebileceğini düşünmektedirler.

İmaj Sorunu

Daha önce değinildiği gibi, geçmişte ikrazatçılarla faktoring hizmetleri veren şirketlerin aynı mevzuat altında düzenlenmesi ve denetimi, bazı şirketlerin faktoring adı altında başka faaliyetlerde de bulunmaları sonucunda kamuoyunda olumsuz bir imaj yaratılmıştı. 2010 yılında Nielsen'in yaptığı araştırmanın sonuçları da bu olumsuz algıyı doğrulamaktadır. Faktoring Derneğinin imajın düzeltilmesi konusunda çok yoğun bir çaba içinde olduğu ancak kısa vadede bir sonuç beklemediği görülmektedir.

Bu olumsuz imaj, faktoring şirketlerini rahatsız ettiği gibi faktoring şirketi ile çalıştığı için yanlış değerlendireceğini düşünen şirketlerin faktoringden uzak durmalarına da neden olmakta ve iş hacmini kısıtlamaktadır. Ancak, bankaların bu konuda daha olumlu yaklaştıkları, eskiden olduğu gibi faktoring yapan müşterilerine ayırım yapmadıkları düşünülmektedir.

Karşılıkların Gider Gösterilememesi

2010 yılı içinde sektörün karşılaştığı sorunlardan biri de BDDK ve Maliye Bakanlığı'nın, şüpheli alacaklara ilişkin karşılıkların giderleştirilmesi konusunda farklı yaklaşımlarından kaynaklanan muhasebeleştirme uyumsuzlukları ve ilgili vergi cezalarıdır. Faktoring şirketlerinin kârlılığını etkileyen, faktoring işlemlerinden doğan ve doğabilecek zararlara ayırdıkları karşılıkların gider yazılmasını, Maliye Bakanlığı kabul etmemektedir. Vergi Usul Kanununun 323. Maddesine göre şüpheli alacaklar için karşılık ayrılabilmesi için, a) şüpheli hale gelen alacağın ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olması, ve b) dava ve icra aşamasında bulunması, gerekmektedir.

Faktoring şirketleri mali tablolarında faktoring işlemlerinden kaynaklanan alacaklarından doğmuş veya doğabilecek zararları için BDDK tarafından belirlenen usul ve esaslara göre karşılık ayırmaktadırlar. Söz konusu karşılıklar ticari kârın hesaplanmasında düşülmektedir. Öte yandan faktoring şirketleri kurumlar vergisi mükellefi olarak hesapladıkları mali kâr üzerinden vergi vermektedirler. 2010 yılında Maliye Bakanlığının denetimleri ve pek çok şirkete ceza yazılması ile ortaya çıkan bu sorun halen devam etmektedir. Çoğu şirket cezayı ödemiş, birkaç şirket tarafından açılan davaların uyuşmazlık safhası sürmekte ve sonuçlandırılmamaktadır.

Bu konuya bir çözüm getirmek isteyen BDDK'nın hazırladığı yasa tasarısında, faktoring şirketlerinin şüpheli alacakları için ayırdıkları karşılıkların vergi kanunlarına göre kanunen kabul edilen gider kapsamında değerlendirileceği ifadesine yer verilmiş, ancak bu ibare Başbakanlık'tan TBMM'ye gönderilen taslaktan çıkarılmıştır.

Factoring Derneği, 334 seri numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile yapılan düzenlemenin, factoring şirketleri alacaklarının, anapara kısmı dâhil, karşılık ayrılmasına imkân verecek şekilde genişletilmesi ile bu sorunun çözümlenmesini önermektedir.

Diğer Vergisel Farklılıklar

Vergi uygulamaları açısında ortaya çıkan problemlerin özünde BDDK'nın factoring şirketlerini "finansal kuruluş" olarak tanımlamasına karşın, vergi kanunları factoring şirketlerini "finansal kuruluş" olarak kabul etmemektedir. Sektör, bu konuda yürürlükteki yasalarda düzeltme yapılarak finansal kuruluşların tabi olduğu her türlü istisna ve yükümlülüğün factoring şirketlerine de uygulanmasını (haklı olarak) talep etmektedir. Factoring sektörü daha birçok alanda finans sektörünün farklı oyuncularının aynı işlem nedeni ile farklı vergilendirmeye tabi tutulmakta olmalarından yakınmaktadır. Temel itirazlar aşağıda özetlenmiştir:

"Farklı vergilendirme uygulamaları:

- BDDK tebliğine göre bankalar tarafından ayrılan özel kredi karşılıkları kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider kabul edildiği halde banka dışı mali kuruluşlar açısından gider kabul edilmemektedir.
- Banka dışı mali kuruluşların en az iki tam yıl süre ile aktiflerinde yer alan taşınmazların satışından doğan kazançlarının %75'lik kısmı kurumlar vergisinden istisnadır, ancak Bankalar hiçbir süreye tabi olmadan bu istisnadan yararlanmaktadır.
- Bankaların ilişkili kuruluşlardan yaptıkları tüm borçlanmalar örtülü sermaye dışında tutulduğu halde banka dışı mali kuruluşlara böyle bir imkân tanınmamıştır.
- Bankalar kullandıkları kredilerle ilgili olarak her türlü harçtan muaf oldukları halde, banka dışı mali kuruluşlar aynı işlemler için harca tabi tutulmaktadır.
- Bankaların alacaklarına karşılık olarak borçlularından aldıkları taşınmaz ve iştirak hisselerinin devir ve teslimleri KDV'den istisna olduğu halde, banka dışı mali kuruluşlara böyle bir istisna tanınmamıştır.
- Banka dışı mali kuruluşların en az iki tam yıl süre ile aktiflerinde yer alan taşınmazların satışları KDV'den istisnadır, ancak Bankalar taşınmaz satışlarında KDV yükümlülüğünden muaftır.
- Harçlar Kanununun 123'üncü maddesinde bankalara uygulanacağı belirtilen istisnalar banka dışı mali kuruluşları da kapsayacak şekilde genişletilmelidir.
- Finansal kiralama ve factoring şirketlerinin yurtdışındaki bankalardan kullandıkları bir yıldan kısa vadeli döviz kredilerinden ve kredili ithalat işlemlerinden % 3 oranında KKDF tahsil edilmektedir.²

Banka Sigorta Muamele Vergisi (BSMV) Uygulaması

Factoring şirketlerinin aleyhine bir diğer vergi uygulaması da bankalardan kullandıkları krediler üzerinden BSMV tahsil edilmesidir. Factoring şirketleri, hem müşterilerine sağladıkları factoring hizmetlerinden elde ettikleri faiz ve komisyon gelirleri üzerinden %5 BSMV ödemekte, hem de söz konusu hizmetler için yurtiçindeki bankalardan kullandıkları kredi faizleri üzerinden %5 BSMV yükümlülüğüne maruz kalmaktadır. Bu kapsamda, maliyetler yükseldiği gibi çifte vergilendirme de söz konusu olmaktadır.

² Bu görüşler Factoring Derneğine aittir.

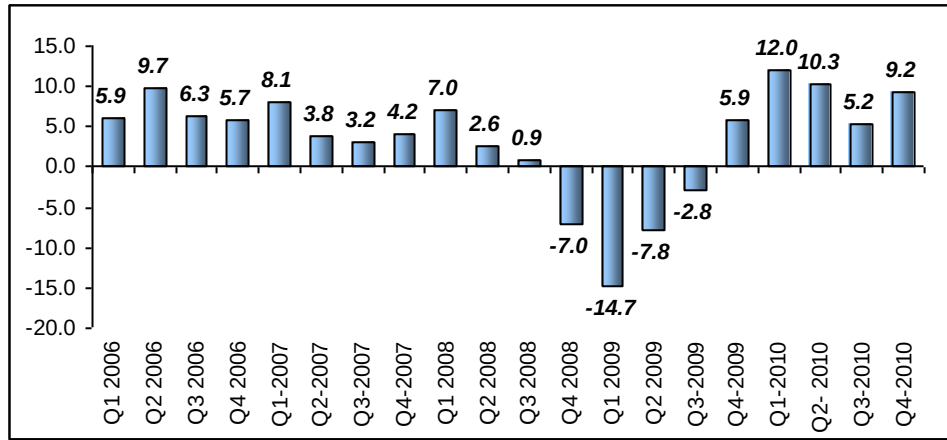
7. EKONOMİK VE FİNANSAL ORTAM

Bu raporda sunulan analizlerde, faktoring şirketlerinin faaliyette bulunduğu dönemin yasal çerçevesinin dikkate alınması ne denli önemli ise, 2008-2010 döneminin ekonomik koşullarının dikkate alınmasının da o denli önemli olduğu düşünülmektedir. Bu yaklaşım doğrultusunda bu bölümde son üç yıl içinde Türk ekonomisinin geçirdiği temel gelişmelerin özetlenmesinde yarar görülmüştür.

Ekonomik Daralma

Türk ekonomisi 2008 yılının ortasından itibaren çok ciddi bir daralma yaşamıştır. 2009 yılının GSMH' sının %4,7 düşmesine neden olan resesyon, özellikle üretim yapan sektörleri etkilemiştir. 2009 yılında tüketimde ve yatırımlarda görülen daralma 2010 yılında yüksek bir büyüme trendine dönüşmüştür. 2008 yılında %6,2, 2009 yılında %19,1 azalan sabit sermaye yatırımları 2010 yılında %29,9 artış göstermiştir.

Şekil 20 - Üç Aylık GSMH Artışı (%)

Enflasyon

Ekonomik küçülmeye neden olan iç talepte düşme sonucunda enflasyon (tüketici fiyat endeksi olarak) 2008-2009 döneminde %10'dan %6,5'a inmiştir. 2010 yılında ise hedefin de altında kalınarak %6,4 olmuştur.

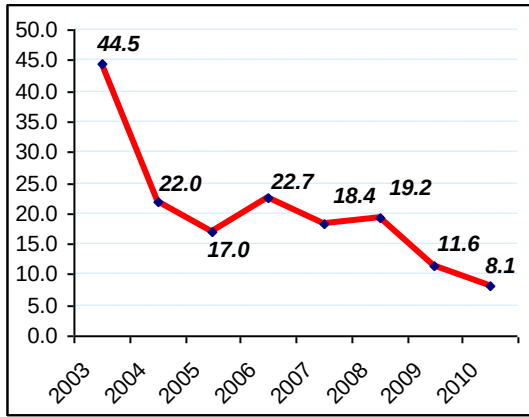
Tablo 46 – Yıllık Tüketici Fiyat Endeksi

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Tüketici Endeksi	7,72	9,65	8,39	10,06	6,53	6,40

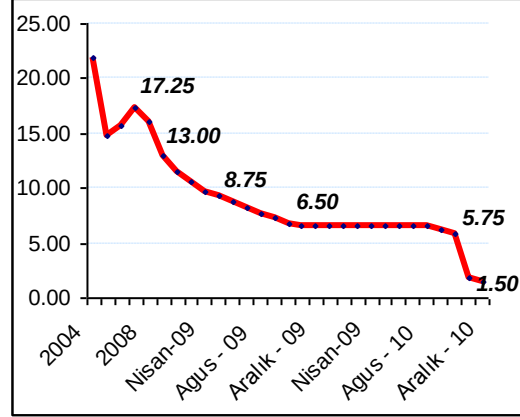
Faiz Hadlerinin Düşmesi

Enflasyonun gerilemesi beraberinde faiz hadlerinde kayda değer bir düşme getirmiştir. Faizlerin 2002 yılından itibaren zaten var olan düşme eğilimi, sıkı para politikası ve bütçe disiplin ile daha da hızlanmıştır. Hazine'nin borçlanma ihtiyacının azalması ile Merkez Bankası gösterge faizlerini Kasım 2008 den 2010 sonuna kadar %15 düşürmüştür. Merkez Bankasının kararları sonucunda hem Hazine daha düşük maliyetlerle borçlanmış, hem bankacılık sektöründe ticari ve bireysel kredilerin faiz oranları düşmüştür.

Şekil 21- Hazine Borçlanmasında Maliyet

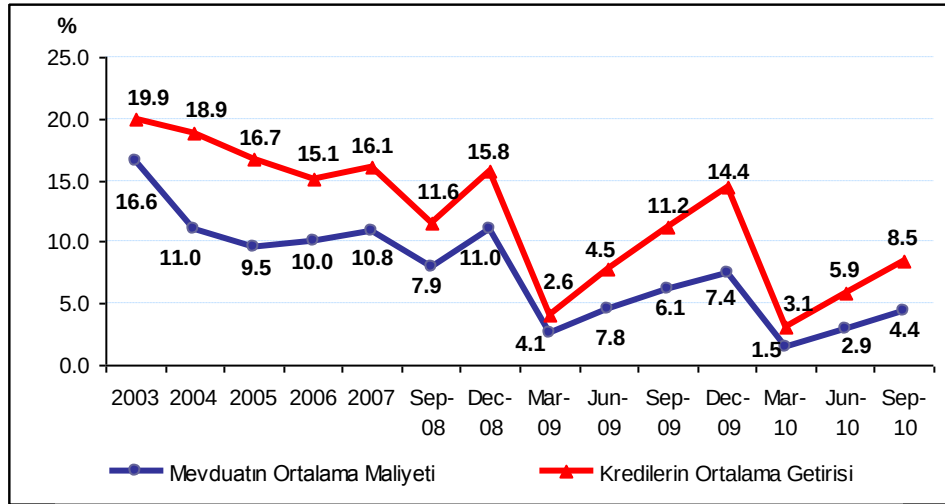

Şekil 22 – Merkez Bankası O/N Faiz Oranı

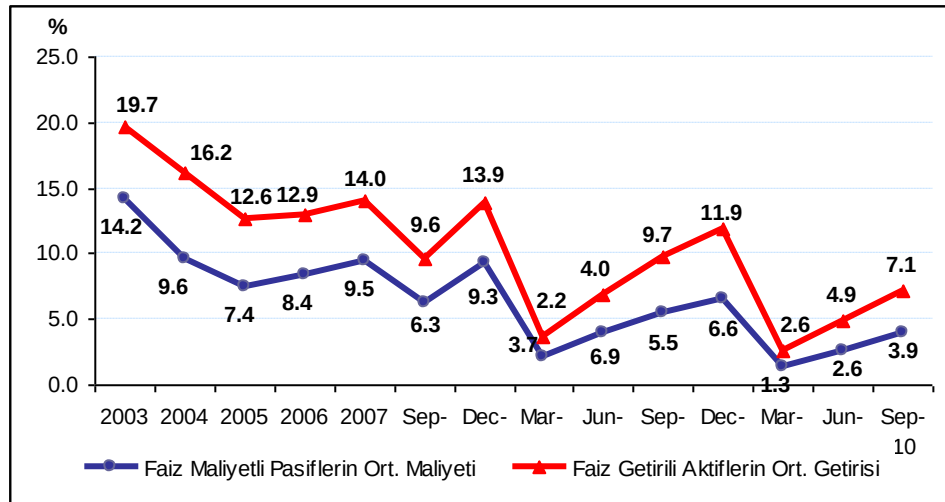

Kaynak: Hazine Müsteşarlığı

Şekil 23 – Kredi ve Mevduat Faizleri

Şekil 24 – Faiz Getirili Aktiflerin Getirisi ve Faiz Maliyetli Pasiflerin Maliyeti

Kaynak: BDDK

BDDK raporlarından alınan verilerle derlenen Şekil 23 ve Şekil 24 bankaların fonlama maliyetleri ile faiz getirili aktiflerinin (menkul değerler dahil) 2003 yılından itibaren nasıl bir düşme trendi içinde olduğunu göstermektedir. Ancak, bu trendin çok ciddi iniş çıkışlarla yaşandığı ve aradaki marjın bazı dönemlerde çok yükseldiği, bazı dönemlerde de çok daraldığı gözükmemektedir. Özellikle 2009 yılının ikinci yarısında, Merkez Bankası tarafından düşürülen gösterge faizlerinin mevduata ödenen faizlere hızla yansıtılabilmesi net faiz marjlarını büyütmüş ve bankaların o yıl %50 net kar artışı sağlamalarına imkân vermiştir.

Bankacılıkta yaşanan bu volatilité de pek çok şirketi faktoring piyasasına yönlendirmiş olabilir.

Faiz Hadlerinin Düşmesinin Faktoring Sektörüne Etkisi

Faizlerin düşmesi faktoring sektörünü de etkiledi. Faizlerin düşmesi, doğal olarak fonlama maliyetlerinin 2007 yılında %13,3'den 2010 yılında %6,9'a düşmesine sebep oldu. Diğer taraftan da 2007 yılında faizli aktiflerin ortalama getirisi %22,3 iken 2010 yılında yarı yarıya azalarak %11,6'ya indi. Net faiz marjı ise 2007 yılında %12,4'den 2010 yılında %5,4'e düşerek, kârlılık oranını olumsuz etkiledi (Şekil 13 ve 14). Faiz marjlarının daralması, aynı zamanda sektörde sağlam müşteriler nezdinde aşırı fiyat kırma ile rekabeti körükledi. Bu koşullarda banka kökenli şirketlerin, daha sağlam ve büyük montanlı işlemleri olan firmalarla çalıştıkları, bu nedenle net faiz marjının %4–5 seviyesinde olduğu, ancak yaptıkları yüksek ciro ile kârlılıklarını arttırmaya çalıştıkları görülmektedir.

Faktoring şirketleri, faiz marjlarının daralması ile komisyonlu işlemlere ağırlık vermişlerse de 2008 yılındaki net komisyon gelirlerini ancak 2010 yılsonunda yakalayabilmişlerdir. Aynı dönemde faktoring cirolarına bakıldığında 2008 yılında 32,5 milyar TL ciro hacminin 2010 yılında toplam 76 milyar TL'ye yükselmesine rağmen, komisyon gelirlerinin artmamış olması, rekabetin ne kadar yoğun olduğunu ortaya koymaktadır.

Faktoring şirketlerinin aktif ve özkaynak getirisi de faiz marjlarının daralmasından etkilenecek, 2007 yılına nazaran 2010 yılında yarı yarıya düşerek sırasıyla %3,1 ve % 16,3 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye’de KOBİ Gerçeği ve Ödeme Kanalları

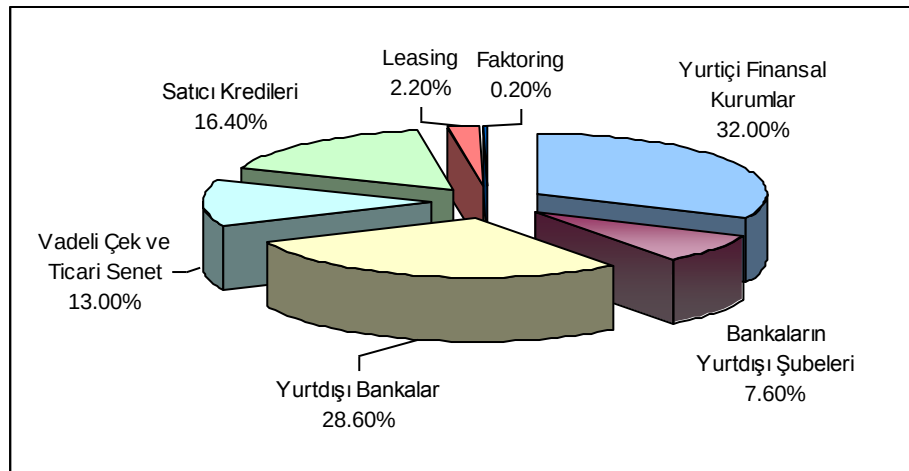
Türkiye’de faktoringe olan talebi oluşturan koşullar tartışılırken doğal olarak Türk ekonomisindeki KOBİ gerçeği ve KOBİ’lerin bir kısmının çok küçük şirketlerden oluştuğu hatırlatılır. Ülke koşullarında dikkate alınacak diğer bir olgu da yarı-resmi kredi kanalları tabir edilen ödeme ve kredilendirme çeşitleridir. 2004 yılında Merkez Bankası Danışmanı Dr. Ercan Türkan “Türk Ekonomisinde Makro Kanalı”³ başlıklı bir rapor yayınladı. Rapor geniş kapsamlı bir araştırma sonucu ve 2001-2003 yıllarına ait verilere dayanarak resmi kredi kanallarının yanı sıra yarı resmi ve resmi olmayan kredi kanalları bulunduğunu ortaya koyuyordu. Hatta bankaların ve banka dışı finans kuruluşlarının ekonomiye sağladığı kredilerin, yazarın “makro kredi kanalı” tabir ettiği daha büyük resmin sadece %41.3’ü olduğunu savunuyordu. Diğer bir ifade ile klasik kredi portföyüne kıyasla, makro kredi kanalının yaklaşık 2,6 kat daha büyük olduğu gösteriliyordu.

Tablo 47 – Makro Kredi Kanalı

	% Pay
A. Resmi Kredi Kanalları	41,3
1. Mevduat Bankaları	34,8
2. Yatırım Bankaları	3,3
3. Kalkınma Bankaları	1,6
4. Finansal Kiralama Şirketleri	1,1
5. Faktoring Şirketleri	0,2
6. Finansman Şirketleri	0,3
B. Yarı-Resmi Kredi Kanalı	42,3
7. Dış Kaynak	29,3
8. Vadeli Çek ve Senet	13,0
C. Resmi Olmayan Kredi Kanalı	16,4
9. Satıcı Kredileri	16,4
MAKRO KREDİ KANALI (A+B+C)	100,0

Kaynak: Adı geçen rapor

Şekil 25 – Kredi Kanalları (2003)

³ Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Türkan, Ercan, Türk Ekonomisinde Makro Kredi Kanalı: Ölçek ve Kalite Açısından Bir Değerlendirme, 9 Kasım 2004

Bu çalışma 2003 yılı verilerine dayandırıldığına göre, bugüne uyarlanması halinde bu 2,6 katı oranının bir ölçüde düşmüş olması beklenir. Her ne kadar bankacılığın gelişmesi ile resmi kredi kanallarının payı yükselmiş ise de bu yapının devam ettiği, özel sektörün banka dışındaki kredi kanallarını kullanmaya devam ettiği gözlenmektedir. Bu verilerin güncelleştirilmesi, özellikle vadeli çek ve senetlerin hacmi konusunda elimizde kısıtlı bilgi olması nedeni ile kolay olmamaktadır.

Öncelikle vadeli ticari senet ve çekle ödeme yapılmasının yaygın bir şekilde devam etmekte olduğu görülmektedir. Merkez Bankasının Mayıs 2011 Finansal İstikrar Raporu'nda BTOM den aldığı veriler Türkiye'de çek işlem hacminin 2010 yılında 228,0 milyar TL olduğunu gösteriyor. Hatta son 5 yıllık ortalama 200,0 milyar TL'nin üzerinde seyretmiş. Çeklerin tutar dilimlerine göre dağılımı da %57,28'inin 5.000 TL'nin altında, %77,98'i 10.000 TL'nin altında olduğunu göstermektedir. Bu olgu, çok geniş temsilcilik ağı ve çok sayıda personel ile küçük montanlı çeklerle işlem hacmi gerçekleştiren şirketlere olan talebi açıklamaktadır.

Tablo 48 - Türkiye'de Çek İşlem Hacmi

	2006	2007	2008	2009	2010
İşlem Hacmi (Milyar TL)	188,3	220,5	234,3	200,8	228,0

Kaynak: T.C. Merkez Bankası

Tablo 49 - Takasa Konu Çek Adetlerinin Tutar Dilimlerine Göre Dağılımı (%)

	≥ 2.000 TL	2.000-5.000 TL	5.000-10.000 TL	10.000 – 50.000 TL	50.000 ≤ TL
2007	35,71	31,51	16,63	14,30	1,85
2008	30,33	32,62	18,24	16,42	2,38
2009	27,70	34,07	19,10	16,73	2,40
2010	22,81	34,47	20,70	18,94	3,08

Kaynak: T.C. Merkez Bankası ve BTOM

2010 yılında bireysel krediler ve kredi kartları dışında kalan banka kredileri 235,5 milyar dolara ulaşmıştır. Buna 15 milyar dolar kadar leasing ve faktoring kredileri ilave edildiğinde resmi kanalın 250,5 milyar dolar olduğu ortaya çıkıyor. Yine 2010 itibarıyla yarı resmi kredi kanalı olarak gösterilen reel sektör uzun vadeli dış kredileri 82,7 milyar dolar, kısa vadeli satıcı kredileri takriben 20,0 milyar dolar, bankaların yurtdışı şubelerinden kullanılan krediler de 30,8 milyar dolar olmuştur. Bu çerçevede, resmi kredi kanallarının payı artmış olmakla birlikte işlem hacminin 228,0 milyar TL (148,0 milyar dolar) olan çekle ödemelerin hâlâ çok önemli bir payı da olduğu görülmektedir.

Bankacılık Sektöründe Gelişmeler

2010 yılında bankacılık sektöründe krediler %33,9 (2009 da %6,9) artış gösterdi. Tahsili gecikmiş alacaklar nominal olarak da bir miktar düşmekle birlikte kredilerin bu denli güçlü artması ile 2009 yılında %5,6 olan TGA/Krediler oranı %3,8'e geriledi. Özkaynaklar 2009'da %28, 2010'da %21 artış gösterdi ve sermaye yeterlilik rasyoları %20'lerde seyretti.

2009 yılında faizlerin düşmesi faktoring şirketlerini olumsuz etkilerken bankalara etkisi farklı oldu. Bankaların elindeki devlet tahvilleri değer kazandığından bankacılık sektörü o yıl net kârını %50 arttırdı. 2010 yılında faizlerde aynı hızda bir düşme olmayınca net kâr artışı %9,2 kaldı. Faktoring sektörü devlet tahvili taşımadığından bu imkândan yararlanamadı. Böyle olmakla beraber, faktoring, leasing ve bankacılarla karşılaştırıldığında (Tablo 50) en yüksek aktif ve özkaynak getirilerinin faktoring sektöründe olduğu görülmektedir.

Tablo 50 - Bankacılık ve Leasing Sektörü ile Kârlılık Rasyolarının Karşılaştırılması

		2006	2007	2008	2009	2010
Factoring	Net Kar/Zarar (Milyon TL)	491,0	427,0	439,3	328,8	389,7
	ROAA (%)	15,5	6,2	5,7	3,6	3,1
	ROAE (%)	27,9	30,0	25,0	15,9	16,3
Leasing	Net Kar/Zarar (Milyon TL)	363	348	590	529	463
	ROAA (%)	v.y.	v.y.	2,8	2,8	2,8
	ROAE (%)	v.y.	v.y.	15,7	13,6	9,1
Bankalar	Net Kar/Zarar (Milyon TL)	11.364	14.916	13.422	20.076	21.931
	ROAA (%)	2,3	2,6	1,8	2,4	2,2
	ROAE (%)	19,1	19,6	15,5	18,2	16,3

http://www.bddk.org.tr/WebSitesi/english/Reports/Financial_Markets_Report/8127FMR_Dec_2009.pdf

ve Turkrating Hesaplamaları

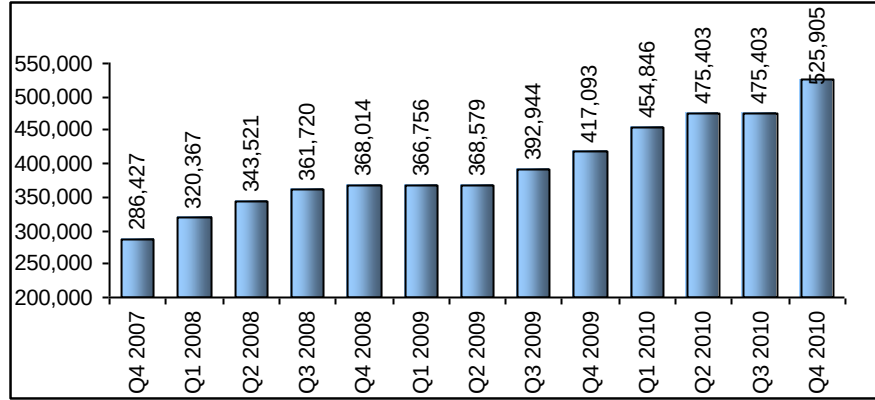
Tablo 51 - Bankaların Finansal Göstergeleri

	2007	2008	2009	2010
Toplam Varlıklar (Milyon)	581.606	732.536	834.014	1.007.556
Yıllık Artış (%)	16,3	25,9	13,9	20,8
Krediler (Milyon)	285.616	367.445	392.621	525.905
Yıllık Artış (%)	30,4	28,6	6,9	33,9
Tahsili Gecikmiş Alacaklar (Milyon)	8.550	10.345	21.853	19.932
TGA /Toplam Krediler	3,5	3,7	5,2	3,7
Net Kar (Milyon)	14.916	13.422	20.076	21.931
Yıllık Artış (%)	31,3	-10,0	49,6	9,2
Özkaynaklar (Milyon)	75.850	86.402	110.887	134.290
Yıllık Artış (%)	27,	13,9	28,3	21,1

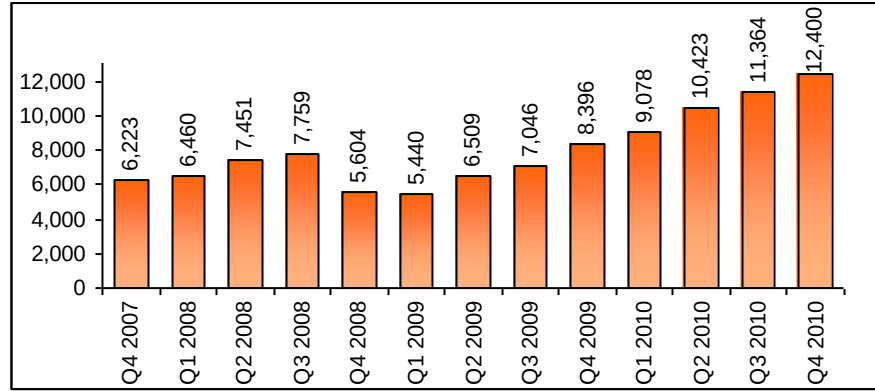
Kaynak: BDDK

İstatistiklere göre 2008 yılının 3. çeyreğinde bankaların kredi hacmini dondurdıkları ve 2009 yılının 3. çeyreğine kadar kredilerde artış olmadığı görülmekte. Bu dönemde bankaların pek çok şirketin limitlerini kısmaları veya kapamaları sonucunda küçük ve orta ölçekli bu şirketlerin faktoring piyasasına yöneldikleri ifade edildi. İstatistikler tersini gösteriyor. Faktoring sektörü 2008'in 4. çeyreğinde hızla frene basmış ve aniden faktoring alacaklarını %28 kısmış. 2009 yılında ise bankalardan daha erken, Haziran ayında, kredileri arttırmaya başlamış ve o yıl %49 artış sağlamış.

Şekil 26 - 2007-2020 Bankacılık Sektörü Kredi Hacmi (Milyon TL)

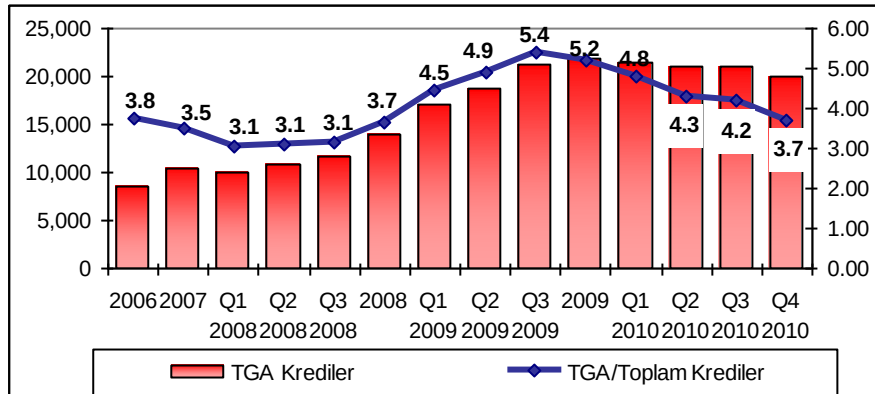

Şekil 27 - 2007-2010 Faktoring Sektörü Kredi Hacmi (Milyon TL)

Bankalarla faktoring şirketlerinin karşılaştırılmasında ilginç bir gelişme görülüyor. 2008 yılında faktoring sektöründe TGA/Toplam Faktoring Alacakları rasyosu %8,2'ye çıktığında henüz bankacılıkta %3,7 düzeyinde idi. Bankacılık sektöründe bu rasyo en yüksek noktasına, 2009 yılının üçüncü çeyreğinde, ulaşırken, faktoring sektöründe batık oranı hâlâ çok yüksekti ancak inişe geçmişti.

Şekil 28 - Bankacılık Sektörü Kredileri ve TGA Oranları

8. GENEL DEĞERLENDİRME

Buraya kadar gözden geçirilen veriler ve yapılan analizler çerçevesinde sektörle ilgili ortaya çıkan resim Türkiye'nin şirketleşme ve ödeme alışkanlıkları yapısına cevap verebilen, finansal sistemi çeşitlendiren ve özellikle KOBİ'lerin tahsilât işlerini outsource edebilecekleri önemli ve güçlü bir faktoring sektörü olduğunu gösteriyor.

Temel tespitler:

1. Talep Ekonomik Yapıdan Kaynaklanıyor - Üretimin %90'ının çok küçük işletmelerce yapıldığı bir ekonomik yapı ve ödemelerde vadeli çek ve senet kullanımının yaygınlığı Türkiye'de faktoring hizmetlerine talep oluşmasında altyapıyı oluşturuyor. Faktoring işlemine konu alacak, fatura veya benzeri bir belgeye, yani gerçek bir işleme dayanıyor olmakla birlikte, eğer alacaklı üretimin bir kısmını kayıt dışı yapıyorsa, iş hacmi ve gelirleri bilançosuna yansımadığından bir bankadan kredi talebinde bulunmaktansa faktoringden yararlanmayı tercih etmektedir. Özellikle, tekstil ve inşaat sektöründe bu olguya rastlanabilir.

2. Faktoringin Geliştirilmesi Resmi Hükümet Politikaları Arasında Yer Alıyor - Resmi hükümet politikaları açısından da sektör destek görmekte, bütün yıllık programlarda faktoring sektörünün geliştirilmesi hedefler arasında yer almaktadır. Ekim 2009 tarihli İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Strateji ve Eylem Planında faktoring sektörü unutulmamış, hem Madde 30'da hedefler belirtilmiş hem Eylem No.23'te yapılacaklar sıralanmıştır. Eylem Planı 2009-2012 dönemini kapsamaktadır.

İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Strateji ve Eylem Planı

30. Özel sektör ve yerel yönetim borçlanma araçlarında ihraç maliyetlerinin düşürülmesi ve ihraç sürelerinin iyileştirilmesi suretiyle bu piyasaya işlerlik kazandırılması, tezgah üstü türev ürünler piyasasına ilişkin gerekli altyapının oluşturulması, menkul kıymetleştirme işlemlerinin kolaylaştırılması, ürün ihtisas borsaları ile enerji ve karbon salınımı borsalarının, elmas ve kıymetli taş piyasalarının oluşturulması, sigorta, finansal kiralama, faktoring ve tüketici finansman şirketlerinin sunabilecekleri hizmet çeşitliliğinin artırılması sağlanacaktır.

Eylem No.23 Hükümet ve BDDK politikaları, finansal piyasaların çeşitlenmesi açısından

i) Finansal kiralama ve faktoring işlemlerine ilişkin hukuki altyapıyı sağlamlaştıracak ve bazı faaliyetlere olanak sağlayacak "Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu" tasarısının sektör temsilcilerince iletilen görüşler çerçevesinde hızla yasalaşması sağlanacaktır.

ii) Kamu tarafından faktoringin gelişmiş finansal piyasalara sahip ülkelerdeki gibi uygulanabilmesinin hukuki ve fiili altyapısı oluşturulacaktır.

10 Mart 2011 tarihinde Faktoring Derneğinin düzenlediği Faktoring Sempozyumuna Sayın Başbakan Yardımcısı Ali Babacan'ın ve Sayın BDDK Başkanı Tevfik Bilgin'in katılmaları da sektörü ne kadar önemsediklerini ve desteklediklerini göstermiştir.

3. Büyüme Potansiyeli Yüksek - Sektörde hemen hemen herkes faktoring sektörünün önemli bir büyüme potansiyeli olduğu inancındadır. Burada ortaya çıkan üç potansiyel büyüme alanından birincisi, tanıtım ile gelecek olan büyüme potansiyelidir. Sektörün sunduğu hizmetler hakkında KOBİ ve daha büyük şirketlerin yöneticilerinin daha iyi bilgilendirilmeleri ve sektöre daha olumlu bakmaları sonucunda talep hızla artacaktır.

İkinci potansiyel alan kuşkusuz ihracat ve ithalat faktoringinin gelişmesi ile ilgili: 150 milyar dolara ulaşması beklenen ihracat işlemlerinde daha çok ihracat finansmanı yapılabileceği düşünülmektedir. Ancak bu konuda şirketlerin çok istekli ve iddialı olmadıkları da görülmektedir.

Tablo 52 - İthalat İhracat (Milyar ABD Doları)

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
İhracat	47,3	63,2	73,5	85,5	107,3	132,0	102,1	113,9
İthalat	69,3	97,5	116,8	139,6	170,1	202,0	140,9	185,5

Üçüncü büyüme alanı da coğrafi erişimin artırılması ile hizmetlerin yaygınlaştırılmasıdır. Şirketlerin halen 16 ilde şube ve temsilcilikleri bulunmakla beraber İstanbul'da yoğunlaşmış olan hizmetlerin, büyük ticari ve sanayi merkezlerden daha küçük illere taşınması ile pazar genişletilebilir. Böyle bir gelişmenin zaten başlamış olduğu ve sürecin devam edeceği görülmektedir.

4. Faktoring Şirketleri Farklı Büyüme Hedefleri İzlediklerinden Pazar Payları Değişebilir - Oldukça farklı üslup ve yönetim stratejisi izleyen faktoring şirketlerinin önümüzdeki dönemde pazar paylarında önemli değişiklikler olması beklenmelidir. Şirketlerin bir kısmı için büyüme hedefi ön planda olmadığı gibi, kimi şirketin oldukça agresif büyüme politikaları izlediği gözlemlenmektedir. Sektöre girişlerin devam etmesi ve son iki yıl içinde kurulan şirketlerin büyümesi ile hareketlilik devam edecektir. Halen pazar payı %1 civarında olan birçok faktoring şirketinin belirli müşteri segmentleri ile çalışmaya devam edecekleri ve küçük ölçeklerine rağmen faaliyetlerini sürdürebilecekleri anlaşılmaktadır.

5. Yabancı İlgisi Devam Edecektir - Yabancı fonların ilgisinin devam edeceği düşünülmektedir. Private equity fund'ların ileride değer kazanacağını düşündükleri faktoring şirketlerine yatırım yapmaları, yabancı bankaların stratejik işbirliği anlaşmaları yapmaları gibi gelişmeler olabilir.

6. Kuralların Aşamalı Olarak Artması Beklenmelidir - Temmuz 2010'da yayınlanan Genelge ile BDDK aşamalı olarak daha sıkı kurallar getireceğinin işaretini vermiştir. Bu süreç devam edecektir ve bunun sonucunda yine bazı şirketlerin veya grupların gönüllü olarak bu sektörden çıkabileceği, kimilerinin de lisanslarının iptal edileceği düşünülmektedir. Daha önce belirtildiği üzere 2010 sonuna kadar ödenmiş sermayesini 7,5 milyon TL'ye kadar arttıramıyan şirketler de sektörden çekilecektir.

Öneriler:

Pek çok fırsatlar barındıran faktoring sektörünün eleştirilecek yönlerine gelirsek öncelikle kurumsal yönetim konusunda geride kalmış olduğunu ve bu konuda yapılacak çok şey olduğunu söyleyebiliriz. Burada, bu genel yorum çerçevesinde istisnalar olduğunu, şeffaflık ve bilgilendirmeye önem veren kurumsallaşmış şirketler bulunduğunu da belirtmek isteriz.

A. Kurumsal Yönetim Anlayışı İyileştirilmeli - "Sektörün Özellikleri" bölümünün "Yönetim ve Yöneticiler" kısmında kurumsal yönetim konusunda, yani tüm pay ve menfaat sahipleri ile ilişkilerde eşitlik, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve sorumluluk kavramlarına uyulması konusunda, ciddi zaafılar olduğuna değinilmişti. Kurumsal yönetimin temel felsefesi bir şirketin paydaşlarına (stakeholders) karşı şeffaf ve hesap verebilir olmasıdır. Paydaşlar, şirketin ana ortakları ile birlikte çalışanları, alacaklıları, kreditorleri, tedarikçileri, müşterileri gibi tüm ilgili taraflarıdır. Kurumsal yönetime bu açıdan yaklaştığımızda faktoring şirketlerinin pay ve menfaat sahiplerine şeffaflık konusunda yetersiz kaldıkları görülmektedir.

Bu konuda BDDK'nın şirketlerin bağımsız denetim raporlarını kamuya açıklamalarını zorunlu tutması ilk adım olmuştur. Bağımsız denetim raporları hem her şirketin web sayfasına konmaktadır hem de BDDK'nın web sayfasında yayınlanmaktadır. Bu çok önemli bir aşama olmuştur. Ancak şirketlerin web sayfalarına daha çok bilgi koymaları hatta gönüllü olarak yıllık raporlar ve gelişmeleri özetleyen dönemsel sunumlar koymalarının şirket profillerini yükseltecek katkılar olduğu düşünülmektedir. Ocak 2011'de yasalaşan yeni Türk Ticaret Kanunu, tüm şirketlerin daha şeffaf olmalarını sağlayan kurallar getirmiştir.

Şeffaflık ve hesap verilebilirlik konusunda yapılacak iyileştirmelerin bugünkü olumsuz algıyı değiştirmeye çok önemli bir katkısı olacağı düşünülmektedir.

B. Risk Yönetimleri Güçlendirilmeli - Risk yönetimi konusunda henüz katı kuralların bulunmaması yöneticilere büyük esneklik sağlamaktadır. İşlerin büyütülmesi fırsatların değerlendirilerek yapılmakta, hangi sektör veya keşideci daha büyük işler getiriyorsa o sektöre yönelinmektedir. Kurumsallaşmış banka iştiraki olan birkaç faktoring şirketinde risk yönetim sisteminin titizlikle uygulanmasına karşın, nispeten büyük şirketlerde dahi, çok açık risk yönetimi prensiplerinin uygulanmadığı, yöneticilerin takdir ve öngörülerini risk yönettikleri gözlenmiştir. Küçük şirketlerde ise hiç kredi almadan özkaynakları ile faktoring yapan birkaç şirketin önemli miktarlarda para batırdığı halde aynı düzeni devam ettirdiği görülmektedir. Mevduat toplamadıklarına göre, bu şirketlerin risk yönetimi sistemi uygulamıyor olmaları her ne kadar kendi tercihleridir şeklinde bir değerlendirme yapılabilir. Ancak, gerek bankaların kredi analistleri gerek derecelendirme şirketlerinin uzmanları bu risk yönetim sisteminin varlığını ve etkin bir şekilde işlemlerini son derece önemsemektedirler. Çok sayıda faktoring şirketi banka kredileri ile büyümektedir. Büyük bankalar her yıl scoring sistemlerini daha da geliştirerek müşterilerinin mali tablolarına ilaveten risk yönetim sistemleri gibi finansal olmayan faktörlere de bakmaya başladılar. Bu itibarla hem daha iyi rating alabilme hem de büyük bankalar nezdinde daha güçlü bir portre sergileme amacıyla, risk yönetim sistemlerinin güçlendirilmesi önemlidir. BDDK'nın çalışmalarının da bu yönde olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Faktoring Sektörünün Finansal Gücü:

Faktoring sektörünün finansal sağlamlığına gelince, sektörün BDDK denetimine geçtiği 2007 yılından bu yana geçen süre ile sınırlı olan veriler çerçevesinde genel bir yorum yapılmasının çok doğru olmadığı düşünülmektedir. Bu raporda faktoring şirketlerinin homojen yapıda olmadıkları, nerdeyse her birinin ayrı bir hikâyesi olduğu vurgulanmıştır. Bu açıdan genellemeler yapmak doğru görülmemektedir. Daha da önemlisi, faktoring şirketlerinin BDDK yönetmeliklerine uyum sağlama süreçleri olan bu 2008-2010 dönemi dünyada ve Türkiye'de çok büyük ekonomik sarsıntı yaşanan bir döneme rast geliyor. Ekonomik faaliyetlerin ve yatırımların çok büyük iniş çıkışlar yaşadığı bu yıllarda pek çok faktoring şirketi bu koşullardan etkilenerek mali açıdan zayıflamıştır. Herhangi bir şirketin mali analizi yapılırken ekonomik ortam, diğer bir deyişle hangi koşullarda faaliyet gösterildiği, dikkate alınmak zorundadır. Her ne kadar faktoring sektörünün global krizden en az etkilenen sektör olduğu söyleniyorsa da, kimi şirket fırsatlardan yararlanmış kimi şirket zarar görmüştür.

2011 yılında artık ekonomik çalkantılar da geride kalmış durumda, yeni kurallara intibak dönemi de bitmiş durumda. Ancak, ekonominin aşırı ısınmasına karşı alınan tedbirler ve enflasyonun tekrar yükseleceği beklentileri nedeniyle faizlerin yönünde belirsizlik sürmektedir. 2010 yılında faktoring şirketleri aşırı rekabet ve faizlerin düşmesi karşısında bir yıl önceki kar düzeylerini korumakta zorlandılar. 2011 yılında aynı rekabet koşulları devam etmektedir. Böyle olmakla beraber, risklerin yanı sıra piyasanın sunduğu fırsatlar faktoring

sektörünü canlı ve cazip kılmakta, yeni girişleri özendirmektedir. Artan talep sayesinde, özellikle hizmetlerini çeşitlendiren ve yeni müşteri alanları bulan şirketler için, bu yıl daha karlı bir yıl olabilir.

Kaynaklar

- BDDK raporları ve istatistikleri
- Faktoring Derneği Temsilcileri ile Görüşmeler
- Factors Chain International
- Sektörde çalışanlarla mülakatlar
- Dünya Gazetesi Ekleri

EK 1 - BDDK FAKTORİNG VERİLERİ

BDDK'nın Faktoring Sektörüne ilişkin yayınladığı finansal veriler 3 Mart 2011 tarihinde indirilmiştir. Daha sonraki tarihlerde yapılan düzeltmeler dikkate alınmamıştır.

BİLANÇO (Milyon TL)

AKTİFLER (Milyon TL)

		2008	2009	2010
1	NAKİT DEĞERLER	10,96	4,32	9,93
2	GERÇEĞE UYGUN DEĞER FARKI K/Z'A YANSITILAN FV (Net)	5,52	11,97	4,68
3	A) Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklar	4,19	2,93	0,80
4	B) Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar/Zarara Yansıtılan Olarak Sınıflandırılan FV	0,76	1,10	0,35
5	C) Alım Satım Amaçlı Türev Finansal Varlıklar	0,57	7,94	3,53
6	BANKALAR	1.130,81	1067,66	1.156,69
7	TERS REPO İŞLEMLERİNDEN ALACAKLAR	7,42	0,00	0,06
8	SATILMAYA HAZIR FİNANSAL VARLIKLAR (Net)	0,04	162,23	89,69
9	FAKTÖRİNG ALACAKLARI (10+14)	5.603,62	8.396,05	12.399,70
10	A) İskontolu Faktoring Alacakları (11+12-13)	2.862,29	3.877,62	5.514,31
11	a) Yurt İçi	2.984,18	3.991,98	5.633,69
12	b) Yurt Dışı	0,00	0,00	26,11
13	c) Kazanılmamış Gelirler (-)	121,89	114,36	145,49
14	B) Diğer Faktoring Alacakları (15+16)	2.741,34	4.518,43	6.885,40
15	a) Yurt İçi	2.290,90	4.094,97	5.907,17
16	b) Yurt Dışı	450,44	423,46	978,23
29	TAKİPTEKİ ALACAKLAR	116,05	85,30	75,71
30	A) Takipteki Faktoring Alacakları	503,85	524,84	516,27
31	B) Takipteki Finansman Kredileri	0,00	0,00	0,00
32	C) Takipteki Kiralama İşlemlerinden Alacaklar	0,00	0,00	0,00
33	D) Özel Karşılıklar (-)	387,80	439,54	440,56
34	RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL VARLIKLAR)	27,27	0,02	0,00
35	A) Gerçeğe Uygun Değer Riskinden Korunma Amaçlılar	21,47	0,02	0,00
36	B) Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlılar	5,80	0,00	0,00
37	C) Yurtdışındaki Net Yatırım Riskinden Korunma Amaçlılar	0,00	0,00	0,00
38	VADEYE KADAR ELDE TUTULACAK YATIRIMLAR (Net)	33,94	12,69	8,61
39	BAĞLI ORTAKLIKLAR (Net)	98,08	92,48	93,33
40	İŞTİRAKLER (Net)	507,98	424,85	411,59
41	İŞ ORTAKLIKLARI (Net)	0,00	0,00	0,00
42	MADDİ DURAN VARLIKLAR (Net)	112,36	111,25	121,31
43	MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR (Net) (44+45)	7,58	8,05	13,11
44	A) Şerefiye	0,80	0,40	3,76
45	B) Diğer	6,78	7,65	9,35
46	ERTELENMİŞ VERGİ VARLIĞI	9,44	17,27	36,85
47	SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VE DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN VARLIKLAR (Net)	2,51	4,65	5,96
48	A) Satış Amaçlı	2,51	4,65	4,16
49	B) Durdurulan Faaliyetlere İlişkin	0,00	0,00	1,80
50	DİĞER AKTİFLER	122,86	91,55	103,18
51	AKTİF TOPLAMI	7.796,46	10.490,34	14.530,41

PASİFLER (Milyon TL)

		2008	2009	2010
52	ALIM SATIM AMAÇLI TÜREV FİNANSAL YÜKÜMLÜLÜKLER	1,29	2,79	8,07
53	ALINAN KREDİLER	4.943,14	7.592,53	11.110,06
54	FAKTORİNG BORÇLARI	152,52	33,07	57,64
55	KİRALAMA İŞLEMLERİNDEN BORÇLAR (56+57+58-59)	2,21	2,70	2,80
56	A) Finansal Kiralama Borçları	2,60	3,28	3,23
57	B) Faaliyet Kiralaması Borçları	0,00	0,00	0,00
58	C) Diğer	0,00	0,00	0,00
59	D) Ertelenmiş Finansal Kiralama Giderleri (-)	0,40	0,59	0,43
60	İHRAÇ EDİLEN MENKUL KIYMETLER (Net) (61+62+63)	92,85	113,95	214,00
61	A) Bonolar	0,00	0,00	0,00
62	B) Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler	0,00	0,00	0,00
63	C) Tahviller	92,85	113,95	214,00
64	MUHTELİF BORÇLAR	125,09	46,24	35,96
65	DİĞER YABANCI KAYNAKLAR	4,82	17,15	6,13
66	RİSKTEN KORUNMA AMAÇLI TÜREV FİNANSAL YÜKÜMLÜLÜKLER (67+68+69)	6,36	0,00	0,09
67	A) Gerçeğe Uygun Değer Riskinden Korunma Amaçlılar	1,93	0,00	0,08
68	B) Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlılar	4,43	0,00	0,02
69	C) Yurtdışındaki Net Yatırım Riskinden Korunma Amaçlılar	0,00	0,00	0,00
70	ÖDENECEK VERGİ VE YÜKÜMLÜLÜKLER	28,80	32,94	30,19
71	BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI (72+73+74)	59,46	108,83	93,72
72	A) Yeniden Yapılanma Karşılığı	0,00	0,03	0,19
73	B) Çalışan Hakları Yükümlülüğü Karşılığı	4,22	10,93	16,44
74	C) Diğer Karşılıklar	55,24	97,88	77,09
75	ERTELENMİŞ VERGİ BORCU	6,34	3,37	1,99
76	SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VE DURDURULAN FAALİYETLERE İLİŞKİN DURAN VARLIK BORÇLARI (Net) (77+78)	0,00	0,00	0,03
77	A) Satış Amaçlı	0,00	0,00	0,03
78	B) Durdurulan Faaliyetlere İlişkin	0,00	0,00	0,00
79	SERMAYE BENZERİ KREDİLER	0,00	0,00	0,00
80	ÖZKAYNAKLAR (81+82+91+96)	2.373,59	2.536,77	2.969,74
81	A) Ödenmiş Sermaye	1032,33	1031,62	1108,31
82	B) Sermaye Yedekleri (83+84+85+86+87+88+89+90)	93,34	222,89	248,93
83	a) Hisse Senedi İhraç Primleri	0,00	0,00	0,00
84	b) Hisse Senedi İptal Kârları	0,00	0,00	0,00
85	c) Menkul Değerler Değerleme Farkları	-1,06	48,94	77,30
86	d) Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Farkları	0,79	1,55	5,04
87	e) İştirakler, Bağlı Ort. ve Birlikte Kontrol Edilen Ort. Bedelsiz Hisse Senetleri	50,40	35,77	35,73
88	f) Riskten Korunma Değerleme Farkları (Etkin kısım)	0,00	0,00	0,00
89	g) Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durdurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlıkların Birikmiş Değerleme Farkları	0,00	0,00	0,00
90	h) Diğer Sermaye Yedekleri	43,20	136,63	130,86
91	C) Kâr Yedekleri (92+93+94+95)	729,82	996,90	1149,38
92	a) Yasal Yedekler	93,93	101,62	117,25
93	b) Statü Yedekleri	10,06	10,50	38,26
94	c) Olağanüstü Yedekler	425,38	503,45	616,73
95	d) Diğer Kâr Yedekleri	200,46	381,34	377,14
96	D) Kâr veya Zarar (97+98)	518,10	285,36	463,11

97	a) Geçmiş Yıllar Kâr veya Zararı	78,78	-43,46	73,42
98	b) Dönem Net Kâr veya Zararı	439,32	328,82	389,70
99	PASİF TOPLAMI (52+53+54+55+60+64+65+66+70+71+75+76+79+80)	7.796,46	10.490,34	14.530,41

NAZIM HESAPLAR (Milyon TL)

		2008	2009	2010
100	RİSKİ ÜSTLENİLEN FAKTORİNG İŞLEMLERİ	815,27	589,18	1781,37
101	RİSKİ ÜSTLENİLMEYEN FAKTORİNG İŞLEMLERİ	3.870,02	2.399,93	3.104,17
102	ALINAN TEMİNATLAR	15.558,34	10.454,86	17.414,67
103	VERİLEN TEMİNATLAR	758,90	754,65	466,22
104	TAAHHÜTLER (105+106)	252,85	361,71	556,54
105	A) Cayılamaz Taahhütler	53,69	149,07	365,18
106	B) Cayılabilir Taahhütler (107+110)	199,16	212,64	191,35
107	a) Kiralama Taahhütleri (108+109)	0,00	0,00	0,00
110	b) Diğer Cayılabilir Taahhütler	199,16	212,64	191,35
111	TÜREV FİNANSAL ARAÇLAR (112+116)	1.434,89	1.017,28	1851,49
112	A) Riskten Korunma Amaçlı Türev Finansal Araçlar (113+114+115)	1.074,57	872,05	1.041,79
113	a) Gerçeğe Uygun Değer Riskinden Korunma Amaçlı İşlemler	664,54	563,49	226,43
114	b) Nakit Akış Riskinden Korunma Amaçlı İşlemler	410,04	308,56	815,37
115	c) Yurtdışındaki Net Yatırım Riskinden Korunma Amaçlı İşlemler	0,00	0,00	0,00
116	B) Alım Satım Amaçlı İşlemler (117+118+119+120+121)	360,32	145,23	809,70
117	a) Vadeli Alım-Satım İşlemleri	79,11	1,00	2,45
118	b) Swap Alım Satım İşlemleri	234,20	135,60	680,98
119	c) Alım Satım Opsiyon İşlemleri	47,01	8,64	8,20
120	d) Futures Alım Satım İşlemleri	0,00	0,00	35,72
121	e) Diğer	0,00	0,00	82,36
122	EMANET KIYMETLER	7.898,52	12.759,33	12.748,85
123	NAZIM HESAPLAR TOPLAMI (100+101+102+103+104+111+122)	30.588,79	28.336,94	37.923,31

KAR ZARAR TABLOSU (Milyon TL)

	2008	2009	2010
1 ESAS FAALİYET GELİRLERİ (2+9+12)	1.756,91	1.357,85	1.514,07
2 FAKTORİNG GELİRLERİ (3+6)	1.756,91	1.357,85	1.514,07
3 A) Faktoring Alacaklarından Alınan Faizler (4+5)	1584,75	1208,29	1325,50
4 a) İskontolu	1086,55	735,47	762,27
5 b) Diğer	498,20	472,82	563,23
6 B) Faktoring Alacaklarından Alınan Ücret ve Komisyonlar (7+8)	172,16	149,57	188,58
7 a) İskontolu	114,14	91,56	116,61
8 b) Diğer	58,02	58,01	71,97
16 ESAS FAALİYET GİDERLERİ (-) (17+...+21)	341,62	314,76	390,09
17 A) Personel Giderleri	193,73	180,77	232,03
18 B) Kıdem Tazminatı Karşılığı Gideri	3,37	3,43	3,23
19 C) Araştırma Geliştirme Giderleri	0,01	0,00	0,00
20 D) Genel İşletme Giderleri	111,46	107,51	137,01
21 E) Diğer	33,06	23,05	17,82
22 DİĞER FAALİYET GELİRLERİ (23+24+25+30+31+34+35)	1925,88	1707,49	2945,03
23 A) Bankalardan Alınan Faizler	48,08	62,70	76,95
24 B) Ters Repo İşlemlerinden Alınan Faizler	1,00	0,42	0,04
25 C) Menkul Değerlerden Alınan Faizler (26+...+29)	11,82	2,15	6,46
26 a) Alım Satım Amaçlı Finansal Varlıklardan	9,93	1,33	5,68
27 b) Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar/Zarara Yansıtılan Olarak Sınıflandırılan FV	0,01	0,00	0,19
28 c) Satılmaya Hazır Finansal Varlıklardan	0,00	0,00	0,08
29 d) Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlardan	1,87	0,81	0,52
30 D) Temettü Gelirleri	3,66	10,64	2,34
31 E) Sermaye Piyasası İşlemleri Kârı (32+33)	33,31	15,05	0,80
32 a) Türev Finansal İşlemlerden	32,71	14,93	0,62
33 b) Diğer	0,61	0,12	0,18
34 F) Kambiyo İşlemleri Kârı	1505,57	1571,12	2642,98
35 G) Diğer	322,43	45,41	215,46
36 FİNANSMAN GİDERLERİ (-) (37+...+42)	808,08	512,41	684,76
37 A) Kullanılan Kredilere Verilen Faizler	772,70	467,58	635,65
38 B) Faktoring İşlemlerinden Borçlara Verilen Faizler	6,78	5,71	12,47
39 C) Finansal Kiralama Giderleri	0,03	0,09	0,07
40 D) İhraç Edilen Menkul Kıymetlere Verilen Faizler	7,78	16,62	15,86
41 E) Diğer Faiz Giderleri	2,47	5,27	0,36
42 F) Verilen Ücret ve Komisyonlar	18,33	17,14	20,35
43 TAKİPTEKİ ALACAKLARA İLİŞKİN ÖZEL KARŞILIKLAR (-)	188,62	152,72	188,10
44 DİĞER FAALİYET GİDERLERİ (-) (45+49+55+56+57)	1.838,39	1.662,73	2.719,81
45 A) Menkul Değerler Değer Düşüş Gideri (46+47+48)	1,58	0,00	0,27
46 a) Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kar/Zarara Yansıtılan Olarak Sınıflandırılan FV Değer Düşme Gideri	1,58	0,00	0,15
47 b) Satılmaya Hazır Finansal Varlıklardan	0,00	0,00	0,11
48 c) Vadeye Kadar Elde Tutulacak Yatırımlardan	0,00	0,00	0,00
49 B) Duran Varlıklar Değer Düşüş Giderleri (50+...+54)	2,83	7,61	4,02
50 a) Maddi Duran Varlık Değer Düşüş Giderleri	1,32	1,47	1,20
51 b) Satış Amaçlı Elde Tutulan ve Durudurulan Faaliyetlere İlişkin Duran Varlıklar Değer Düşüş Giderleri	1,43	0,05	0,00
52 c) Şerefiye Değer Düşüş Gideri	0,00	0,00	0,00
53 d) Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Değer Düşüş Giderleri	0,09	0,79	0,83
54 e) İştirak, Bağlı Ortaklık ve İş Ortaklıkları Değer Düşüş Giderleri	0,00	5,30	1,99

55	C) Türev Finansal İşlemlerden Zarar	17,28	43,15	5,24
56	D) Kambiyo İşlemleri Zararı	1740,00	1567,80	2631,80
57	E) Diğer	76,70	44,17	78,48
58	NET FAALİYET K/Z (1+22)-(16+36+43+44)	506,07	422,73	476,35
	BİRLEŞME İŞLEMİ SONRASINDA GELİR OLARAK KAYDEDİLEN FAZLALIK TUTARI	0,00	0,00	0,00
59	NET PARASAL POZİSYON KÂRI/ZARARI	0,00	0,00	0,00
61	SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ K/Z (58+59+60)	506,07	422,73	476,35
62	SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ KARŞILIĞI (±) (63+64+65)	65,56	91,90	86,94
63	A) Cari Vergi Karşılığı	60,04	98,82	95,83
64	B) Ertelenmiş Vergi Gider Etkisi (+)	6,69	3,23	1,30
65	C) Ertelenmiş Vergi Gelir Etkisi (-)	-1,17	-10,15	-10,19
66	SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM NET K/Z (61±62)	440,51	330,83	389,41
67	DURDURULAN FAALİYETLERDEN GELİRLER (68+69+70)	0,38	0,00	0,33
68	A) Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlık Gelirleri	0,00	0,00	0,33
69	B) Bağlı Ortaklık, İştirak ve İş Ortaklıkları Satış Karları	0,38	0,00	0,00
70	C) Diğer Durdurulan Faaliyet Gelirleri	0,00	0,00	0,00
71	DURDURULAN FAALİYETLERDEN GİDERLER (-) (72+73+74)	0,05	0,00	0,03
72	A) Satış Amaçlı Elde Tutulan Duran Varlık Giderleri	0,00	0,00	0,03
73	B) Bağlı Ortaklık, İştirak ve İş Ortaklıkları Satış Zararları	0,05	0,00	0,00
74	C) Diğer Durdurulan Faaliyet Giderleri	0,00	0,00	0,00
75	DURDURULAN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ K/Z (67-71)	0,33	0,00	0,31
76	DURDURULAN FAALİYETLER VERGİ KARŞILIĞI (±) (77+78+79)	1,40	2,01	0,02
77	A) Cari Vergi Karşılığı	1,40	2,01	0,00
78	B) Ertelenmiş Vergi Gider Etkisi (+)	0,00	0,00	0,02
79	C) Ertelenmiş Vergi Gelir Etkisi (-)	0,00	0,00	0,00
80	DURDURULAN FAALİYETLER DÖNEM NET K/Z (75±76)	-1,20	-2,01	0,29
81	NET DÖNEM KARI/ZARARI (66+80)	439,31	328,82	389,70
82	Hisse Başına Kâr / Zarar	0,02	0,07	0,70

Sektörel Ciro Dağılımı (1000 TL)

		2007	2008	2009	2010	% Değ.
1	Tarım, Hayvancılık, Ormancılık	433,828	362,344	548,575	818,426	49.19
2	Balıkçılık	38,262	45,957	38,195	62,116	62.63
3	Tarım Toplamı (1+2)	472,090	408,301	586,770	880,542	50.07
4	Enerji Üreten Madenlerin Çıkarılması	118,600	207,708	270,037	4,676,760	1631.90
5	Enerji Üretmeyen Madenlerin Çıkarılması	111,799	156,867	1,396,000	9,490,450	579.83
6	Gıda, Meşrubat ve Tütün Sanayi	2,086,900	1,580,030	1,412,866	2,015,216	42.63
7	Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sanayi	5,347,832	4,497,337	4,334,646	5,400,970	24.60
8	Deri ve Deri Ürünleri Sanayi	283,837	339,425	167,962	252,204	50.16
9	Ağaç ve Ağaç Ürünleri Sanayi	888,993	762,998	605,079	686,310	13.42
10	Kağıt Ham. ve Kağıt Ürünleri Basım Sanayi	1,796,839	1,153,588	1,244,192	2,293,747	84.36
11	Nükleer Yakıt, Petrol Ür., Kömür Ürünleri Sanayi	530,922	1,171,185	658,253	14,966,133	2173.61
12	Kimya ve Kimya Ürünleri ile Sentetik Lif. Sanayi	1,566,939	1,551,801	1,525,118	1,485,452	-2.60
13	Kauçuk ve Plastik Ürünleri Sanayi	875,070	755,329	672,126	992,663	47.69
14	Diğer Metal Dışı Madenler Sanayi	1,338,464	1,730,433	1,457,021	2,040,684	40.06
15	Metal Ana Sanayii ve İşlenmiş Madde Üretimi	2,947,185	2,791,265	2,050,944	3,556,881	73.43
16	Makine ve Techizat Sanayi	1,451,527	1,290,884	1,679,008	2,459,446	46.48
17	Elektrikli ve Optik Aletler Sanayi	804,330	1,437,433	1,067,894	1,438,430	34.70
18	Ulaşım Araçları Sanayi	2,639,027	2,942,022	6,034,296	2,536,760	-57.96
19	Başka Yerlerde Sınıflandırılmamış İmalat Sanayi	919,605	867,556	602,490	1,468,416	143.72
20	Elektrikli Gaz ve Su Kaynakları	255,785	123,838	1,343,005	2,016,192	50.13
21	İmalat Sanayi Toplamı (4+...+20)	23,963,654	23,359,699	26,520,937	57,776,714	117.85
22	İnşaat	3,217,347	3,270,543	4,006,767	5,940,184	48.25
23	Toptan ve Perakende Ticaret Mot. Ar. Servis Hizmetleri	2,462,576	1,976,641	1,681,031	2,874,484	71.00
24	Otel ve Restorantlar (Turizm)	274,258	330,166	862,262	998,588	15.81
25	Taşımacılık, Depolama ve Haberleşme	1,037,544	914,516	964,450	2,421,434	151.07
26	Finansal Aracılık	897,597	533,864	578,478	1,368,765	136.61
27	a) Parasal Kurumlar	786,142	510,135	532,716	1,184,862	122.42
28	b) Diğer Finansal Araçlar	111,455	23,729	45,762	183,903	301.87
29	Emlak Komisyon, Kiralama ve İşletmecilik Faaliyetleri	183,897	184,012	212,523	475,961	123.96
30	Savunma ve Kamu Yönetimi Zorunlu Sosyal Güvenlik Kurumları	1,772	8,339	38,677	6,788	-82.45
31	Eğitim	14,044	23,081	25,046	70,100	179.89
32	Sağlık ve Sosyal Hizmetler	400,689	213,430	309,356	505,522	63.41
33	Diğer Toplumsal Sosyal ve Kişisel Hizmetler	464,658	630,542	1,148,914	1,726,253	50.25
34	İşçi Çalıştıran Özel Kişiler	97,917	98,563	16,130	50,767	214.74
35	Uluslararası Örgüt ve Kuruluşlar	1,636	56,810	1,691	311	-81.61
36	Hizmet Toplamı (22+...+35) - (27+28)	9,053,935	8,240,507	9,845,325	16,439,157	66.97
37	DİĞER	1,247,252	460,359	998,954	881,694	-11.74
38	GENEL TOPLAM (3+21+36+37)	34,736,931	32,468,866	37,951,986	75,978,107	100.20

Sektörel Ciro Dağılımı (%)

		2007	2008	2009	2010
1	Tarım, Hayvancılık, Ormancılık	1.25	1.12	1.45	1.08
2	Balıkçılık	0.11	0.14	0.10	0.08
3	Tarım Toplamı (1+2)	1.36	1.26	1.55	1.16
4	Enerji Üreten Madenlerin Çıkarılması	0.34	0.64	0.71	6.16
5	Enerji Üretmeyen Madenlerin Çıkarılması	0.32	0.48	3.68	12.49
6	Gıda, Meşrubat ve Tütün Sanayi	6.01	4.87	3.72	2.65
7	Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sanayi	15.40	13.85	11.42	7.11
8	Deri ve Deri Ürünleri Sanayi	0.82	1.05	0.44	0.33
9	Ağaç ve Ağaç Ürünleri Sanayi	2.56	2.35	1.59	0.90
10	Kağıt Ham. ve Kağıt Ürünleri Basım Sanayi	5.17	3.55	3.28	3.02
11	Nükleer Yakıt, Petrol Ür., Kömür Ürünleri Sanayi	1.53	3.61	1.73	19.70
12	Kimya ve Kimya Ürünleri ile Sentetik Lif. Sanayi	4.51	4.78	4.02	1.96
13	Kauçuk ve Plastik Ürünleri Sanayi	2.52	2.33	1.77	1.31
14	Diğer Metal Dışı Madenler Sanayi	3.85	5.33	3.84	2.69
15	Metal Ana Sanayii ve İşlenmiş Madde Üretimi	8.48	8.60	5.40	4.68
16	Makine ve Techizat Sanayi	4.18	3.98	4.42	3.24
17	Elektrikli ve Optik Aletler Sanayi	2.32	4.43	2.81	1.89
18	Ulaşım Araçları Sanayi	7.60	9.06	15.90	3.34
19	Başka Yerlerde Sınıflandırılmamış İmalat Sanayi	2.65	2.67	1.59	1.93
20	Elektrikli Gaz ve Su Kaynakları	0.74	0.38	3.54	2.65
21	İmalat Sanayi Toplamı (4+...+20)	68.99	71.94	69.88	76.04
22	İnşaat	9.26	10.07	10.56	7.82
23	Toptan ve Perakende Ticaret Mot. Ar. Servis Hizmetleri	7.09	6.09	4.43	3.78
24	Otel ve Restorantlar (Turizm)	0.79	1.02	2.27	1.31
25	Taşımacılık, Depolama ve Haberleşme	2.99	2.82	2.54	3.19
26	Finansal Aracılık	2.58	1.64	1.52	1.80
27	a) Parasal Kurumlar	2.26	1.57	1.40	1.56
28	b) Diğer Finansal Araçlar	0.32	0.07	0.12	0.24
29	Emlak Komisyon, Kiralama ve İşletmecilik Faaliyetleri	0.53	0.57	0.56	0.63
30	Savunma ve Kamu Yönetimi Zorunlu Sosyal Güvenlik Kurumları	0.01	0.03	0.10	0.01
31	Eğitim	0.04	0.07	0.07	0.09
32	Sağlık ve Sosyal Hizmetler	1.15	0.66	0.82	0.67
33	Diğer Toplumsal Sosyal ve Kişisel Hizmetler	1.34	1.94	3.03	2.27
34	İşçi Çalıştıran Özel Kişiler	0.28	0.30	0.04	0.07
35	Uluslararası Örgüt ve Kuruluşlar	0.00	0.17	0.00	0.00
36	Hizmet Toplamı (22+...+35) - (27+28)	26.06	25.38	25.94	21.64
37	Diğer	3.59	1.42	2.63	1.16
38	GENEL TOPLAM (3+21+36+37)	100.00	100.00	100.00	100.00

Faktoring Alacaklarının Sektörlere göre Dağılımı (1000 TL)

		2008	2009	2010
1	Tarım, Hayvancılık, Ormancılık	83,395	186,608	204,455
2	Balıkçılık	12,410	9,212	16,744
3	Tarım Toplamı (1+2)	95,805	195,820	221,199
4	Enerji Üreten Madenlerin Çıkarılması	85,296	169,527	1,451,132
5	Enerji Üretmeyen Madenlerin Çıkarılması	23,885	796,298	274,738
6	Gıda, Meşrubat ve Tütün Sanayi	304,366	350,054	508,976
7	Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sanayi	1,050,976	1,273,851	1,419,056
8	Deri ve Deri Ürünleri Sanayi	85,440	37,077	62,201
9	Ağaç ve Ağaç Ürünleri Sanayi	177,720	160,230	176,400
10	Kağıt Ham. ve Kağıt Ürünleri Basım Sanayi	226,397	371,740	483,374
11	Nükleer Yakıt, Petrol Ür., Kömür Ürünleri Sanayi	238,226	171,395	1,762,662
12	Kimya ve Kimya Ürünleri ile Sentetik Lif. Sanayi	396,651	266,133	338,499
13	Kauçuk ve Plastik Ürünleri Sanayi	174,761	193,212	250,009
14	Diğer Metal Dışı Madenler Sanayi	430,763	506,114	444,989
15	Metal Ana Sanayii ve İşlenmiş Madde Üretimi	699,905	737,774	947,031
16	Makine ve Techizat Sanayi	282,447	608,829	978,392
17	Elektrikli ve Optik Aletler Sanayi	390,797	181,753	449,333
18	Ulaşım Araçları Sanayi	597,754	1,425,633	895,277
19	Başka Yerlerde Sınıflandırılmamış İmalat Sanayi	205,748	172,127	359,845
20	Elektrikli Gaz ve Su Kaynakları	26,472	300,514	612,944
21	İmalat Sanayi Toplamı (4+...+20)	5,397,604	7,722,261	11,414,858
22	İnşaat	713,873	988,957	1,366,581
23	Toptan ve Perakende Ticaret Mot. Ar. Servis Hizmetleri	477,373	337,592	984,913
24	Otel ve Restorantlar (Turizm)	68,422	555,996	174,679
25	Taşımacılık, Depolama ve Haberleşme	190,471	367,729	432,454
26	Finansal Aracılık	92,958	183,835	299,662
27	a) Parasal Kurumlar	89,683	152,068	260,024
28	b) Diğer Finansal Aracılar	3,275	31,767	39,638
29	Emlak Komisyon, Kiralama ve İşletmecilik Faaliyetleri	33,056	89,566	108,695
30	Savunma ve Kamu Yönetimi Zorunlu Sosyal Güvenlik Kurumları	333	3,316	1,860
31	Eğitim	5,470	7,135	21,696
32	Sağlık ve Sosyal Hizmetler	48,718	101,598	102,673
33	Diğer Toplumsal Sosyal ve Kişisel Hizmetler	167,752	507,566	367,774
34	İşçi Çalıştıran Özel Kişiler	1,423	6,154	12,024
35	Uluslararası Örgüt ve Kuruluşlar	2,298	0	534
36	Hizmet Toplamı (22+...+35) - (27+28)	1,802,147	3,149,444	3,873,545
37	DİĞER	69,229	228,835	51,812
38	GENEL TOPLAM (3+21+36+37)	7,364,785	11,296,360	15,561,414

Faktoring Alacaklarının Sektörlere göre Dağılımı (% Pay)

		2008	2009	2010
1	Tarım, Hayvancılık, Ormancılık			
2	Balıkçılık			
3	Tarım Toplamı (1+2)	0.01	0.02	0.01
4	Enerji Üreten Madenlerin Çıkarılması	1.16	1.50	9.33
5	Enerji Üretmeyen Madenlerin Çıkarılması	0.32	7.05	1.77
6	Gıda, Meşrubat ve Tütün Sanayi	4.13	3.10	3.27
7	Tekstil ve Tekstil Ürünleri Sanayi	14.27	11.28	9.12
8	Deri ve Deri Ürünleri Sanayi	1.16	0.33	0.40
9	Ağaç ve Ağaç Ürünleri Sanayi	2.41	1.42	1.13
10	Kağıt Ham. ve Kağıt Ürünleri Basım Sanayi	3.07	3.29	3.11
11	Nükleer Yakıt, Petrol Ür., Kömür Ürünleri Sanayi	3.23	1.52	11.33
12	Kimya ve Kimya Ürünleri ile Sentetik Lif. Sanayi	5.39	2.36	2.18
13	Kauçuk ve Plastik Ürünleri Sanayi	2.37	1.71	1.61
14	Diğer Metal Dışı Madenler Sanayi	5.85	4.48	2.86
15	Metal Ana Sanayii ve İşlenmiş Madde Üretimi	9.50	6.53	6.09
16	Makine ve Techizat Sanayi	3.84	5.39	6.29
17	Elektrikli ve Optik Aletler Sanayi	5.31	1.61	2.89
18	Ulaşım Araçları Sanayi	8.12	12.62	5.75
19	Başka Yerlerde Sınıflandırılmamış İmalat Sanayi	2.79	1.52	2.31
20	Elektrikli Gaz ve Su Kaynakları	0.36	2.66	3.94
21	İmalat Sanayi Toplamı (4+...+20)	0.73	0.68	0.73
22	İnşaat	9.69	8.75	8.78
23	Toptan ve Perakende Ticaret Mot. Ar. Servis Hizmetleri	6.48	2.99	6.33
24	Otel ve Restoranlar (Turizm)	0.93	4.92	1.12
25	Taşımacılık, Depolama ve Haberleşme	2.59	3.26	2.78
26	Finansal Aracılık	1.26	1.63	1.93
27	a) Parasal Kurumlar	1.22	1.35	1.67
28	b) Diğer Finansal Araçlar	0.04	0.28	0.25
29	Emlak Komisyon, Kiralama ve İşletmecilik Faaliyetleri	0.45	0.79	0.70
30	Savunma ve Kamu Yönetimi Zorunlu Sosyal Güvenlik Kurumları	0.00	0.03	0.01
31	Eğitim	0.07	0.06	0.14
32	Sağlık ve Sosyal Hizmetler	0.66	0.90	0.66
33	Diğer Toplumsal Sosyal ve Kişisel Hizmetler	2.28	4.49	2.36
34	İşçi Çalıştıran Özel Kişiler	0.02	0.05	0.08
35	Uluslararası Örgüt ve Kuruluşlar	0.03	0.00	0.00
36	Hizmet Toplamı (22+...+35) - (27+28)	24.47	27.88	24.89
37	DIĞER	0.94	2.03	0.33
38	GENEL TOPLAM (3+21+36+37)	100.00	100.00	100.00

EK 2 – ŞUBELER VE TEMSİLCİLİKLER

Şubeler ve Temsilcilikler

	Şube	Temsilcilik
Analiz Faktoring A.Ş.		1
Atılım Faktoring A.Ş.		1
Arena Faktoring Hizm.A.Ş.		1
Başer Faktoring A.Ş.		3
Bayramoğlu Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.		3
C Faktoring A.Ş.		1
Creditwest Faktoring Hizmetleri A.Ş.		1
Çözüm Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.		3
Demir Faktoring A.Ş.		1
Deniz Faktoring A.Ş.		13
Doğa Faktoring Hizmetleri A.Ş.		3
EDF Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.		6
Eko Faktoring Hizmetleri A.Ş.		9
Erişim Finans Faktoring Hizm.A.Ş.		4
Fiba Faktoring Hizmetleri A.Ş.		7
Finans Faktoring Hizmetleri A.Ş.		1
Fortis Faktoring A.Ş.		1
Garanti Faktoring Hizmetleri A.Ş.		13
Kapital Faktoring Hizmetleri A.Ş.		6
Kent Faktoring A.Ş.		1
Lider Faktoring Hizmetleri A.Ş.		14
Met-ay Faktoring Finans Hizmetleri A.Ş.		6
MNG Faktoring Hizmetleri A.Ş.	1	7
Optima Faktoring Hizmetleri A.Ş.	4	3
Para Finans Faktoring Hizm.A.Ş.	4	-
Strateji Faktoring Hizmetleri A.Ş.		10
Şeker Faktoring Hizmetleri A.Ş.		8
Şirinoğlu Factoring Fins.Hizm.T.A.Ş.		31
TEB Faktoring A.Ş.	6	-
Tek Faktoring Hizmetleri A.Ş.	-	7
Yaşar Faktoring Hizm.A.Ş.	7	-
TOPLAM	22	165

Kaynak: Faktoring Derneği

EK 3 – LİSANSI İPTAL EDİLEN ŞİRKETLER

Lisansı BDDK tarafından iptal edilen Faktoring şirketleri

	İptal Tarihi
1. KIZILKAPLAN FAKTORİNG FİNANS HİZMETLERİ A.Ş.	20.07.2006
2. KOÇ FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	14.12.2006
3. K FAKTORİNG A.Ş.	25.01.2007
4. ÖZ FİNANS FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	22.11.2007
5. EURO FAKTORİNG ALACAK ALIM A.Ş.	28.02.2008
6. TASFİYE HALİNDE ADK FAKTORİNG FİNANS HİZMETLERİ A.Ş.	28.02.2008
7. AVRASYA FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	17.04.2008
8. BAYINDIR FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	17.04.2008
9. PERA FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	17.04.2008
10. KÖROĞLU FİNANS FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	15.05.2008
11. GOLD FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	26.06.2008
12. SAFİR FİNANS VE FAKTORİNG A.Ş.	08.10.2008
13. ÜNİVERSAL FİNANS FAKTORİNG A.Ş.	01.10.2009
14. KURTULUŞ FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	02.04.2009
15. ORTAK FAKTORİNG A.Ş.	02.07.2009
16. ŞARK FİNANS FAKTORİNG A.Ş.	22.07.2009
17. BEST FAKTORİNG A.Ş.	05.08.2009
18. SERAY FAKTORİNG A.Ş.	07.01.2010
19. AKÇE FİNANS FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	15.04.2010
20. ANA FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	15.04.2010
21. FON FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	15.09.2010
22. GİSAD FAKTORİNG A.Ş.	06.10.2010
23. ULUS FAKTORİNG A.Ş.	21.10.2010
24. D FAKTORİNG A.Ş.	21.10.2010
25. ERA FİNANS FAKTORİNG HİZMETLERİ A.Ş.	21.10.2010
26. İLKE FAKTORİNG hizmetleri a.ş.	11.11.2010

EK 4 – ÜLKELER İTİBARIYLA FAKTORİNG VERİLERİ

Factors Chain International 2010 Yılında Ülke Bazında Cirolar (Milyon Euro)

Şirket Sayısı	Ülke	Yurtiçi	Yurtdışı	Toplam
AVRUPA				
5	Avusturya	6,646	1,661	8,307
6	Belçika	24,203	8,000	32,203
1	Bosna Hersek	30	15	45
7	Bulgaristan	400	150	550
19	Hırvatistan	2,736	57	2,793
3	Kıbrıs	3,400	50	3,450
8	Çek Cumhuriyeti	3,425	985	4,410
6	Danimarka	5,000	3,000	8,000
4	Estoniya	992	235	1,227
5	Finlandiya	10,800	1,600	12,400
11	Fransa	127,193	26,059	153,252
100	Almanya	99,411	30,125	129,536
12	Yunanistan	13,465	1,250	14,715
22	Macaristan	3,024	315	3,339
8	İrlanda	18,947	1,250	20,197
45	İtalya	125,777	17,968	143,745
8	Latvia	235	93	328
8	Litvanya	590	950	1,540
1	Lüksemburg	177	144	321
2	Malta	105	31	136
5	Hollanda	25,000	10,000	35,000
7	Norveç	13,150	1,925	15,075
14	Polonya	12,823	3,387	16,210
14	Portekiz	18,800	1,956	20,756
13	Romanya	1,300	500	1,800
28	Rusya	12,083	80	12,163
12	Sırbistan	430	70	500
6	Slovakia	701	280	981
5	Sloveniya	550	100	650
23	İspanya	101,796	11,113	112,909
40	İsveç	17,760	1,000	18,760
5	İsviçre	3,500	500	4,000
70	Türkiye	34,931	4,057	38,988
25	Ukrayna	530	10	540
44	İngiltere	210,745	15,498	226,243
592	Avrupa Toplamı	900,655	144,415	1,045,069
AMERİKA				
5	Arjantin	330	20	350
1	Bolivya	18	0	18
1,120	Brezilya	49,000	50	49,050
53	Kanada	3,158	565	3,723

130	Şili	15,108	1,314	16,422
30	Kolombiya	2,726	58	2,784
3	Honduras	5	155	160
11	Meksika	14,507	31	14,538
12	Panama	600	0	600
9	Peru	2,613	99	2,712
300	ABD	85,000	10,000	95,000
1674	Amerika Toplamı	173,065	12,292	185,357
AFRIKA				
5	Mısır	50	150	200
4	Fas	905	166	1,071
5	Güney Afrika	14,895	225	15,120
4	Tunus	260	35	295
18	Afrika Toplamı	16,110	576	16,686
ASYA				
4	Ermenistan	10	4	14
23	Çin	119,960	34,590	154,550
15	Hong Kong	6,000	8,400	14,400
11	Hindistan	2,600	150	2,750
6	İsrail	1,300	350	1,650
7	Japonya	97,700	800	98,500
1	Ürdün	35	8	43
2	Kore	0	5,079	5,079
1	Lübnan	354	96	450
6	Malezya	1,030	28	1,058
2	Mauritius	122	3	125
1	Katar	20	3	23
9	Singapur	3,800	2,000	5,800
18	Tayvan	30,300	36,700	67,000
10	Tayland	2,000	95	2,095
4	B.A.E.	1,800	200	2,000
7	Vietnam	40	25	65
127	Asya Toplamı	267,071	88,531	355,602
AUSTRALASIA				
19	Avustralya	44,830	85	44,915
7	Yeni Zelanda	600	0	600
26	Toplam	45,430	85	45,515
2437	Dünya	1,402,331	245,898	1,648,229

2001-2010 Yıllarında Ülke Bazında Faktoring Ciroları (Milyon EURO)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
AVRUPA										
Almanya	29,373	30,156	35,082	45,000	55,110	72,000	89,000	106,000	96,200	129,536
Avusturya	2,181	2,275	2,932	3,692	4,273	4,733	5,219	6,350	6,630	8,307
Belçika	9,000	9,391	11,500	13,500	14,000	16,700	19,200	22,500	23,921	32,203
Bosna Hersek	0	0	0	0	0	0	0	0	35	45
Bulgaristan	2	0	0	0	0	35	300	450	340	550
Çek Cumhuriyeti	1,230	1,681	1,880	2,620	2,885	4,025	4,780	5,000	3,760	4,410
Danimarka	5,488	5,200	5,570	6,780	7,775	7,685	8,474	5,500	7,100	8,000
Estonya*	1,400	2,143	2,262	3,920	2,400	2,900	1,300	1,427	1,000	1,227
Finlandiya	7,445	9,067	8,810	9,167	10,470	11,100	12,650	12,650	10,752	12,400
Fransa	67,660	67,398	73,200	81,600	89,020	100,009	121,660	135,000	128,182	153,252
Hırvatistan	0	0	0	28	175	340	1,100	2,100	2,450	2,793
Hollanda	17,800	20,120	17,500	19,600	23,300	25,500	31,820	30,000	30,000	35,000
İngiltere	136,080	156,706	160,770	184,520	237,205	248,769	286,496	188,000	195,613	226,243
İrlanda	7,813	8,620	8,850	13,150	23,180	29,693	22,919	24,000	19,364	20,197
İspanya	23,600	31,567	37,486	45,376	55,515	66,772	83,699	100,000	104,222	112,909
İsveç	5,250	10,229	10,950	14,500	19,800	21,700	21,700	16,000	18,760	18,760
İsviçre	1,430	2,250	1,514	1,400	1,900	2,000	2,513	2,590	5,000	4,000
İtalya	124,823	134,804	132,510	121,000	111,175	120,435	122,800	128,200	124,250	143,745
Kıbrıs	1,554	1,997	2,035	2,140	2,425	2,546	2,985	3,255	3,350	3,450
Letonya	0	0	0	155	20	276	1,160	1,520	900	328
Litvanya	0	0	0	1,040	1,640	1,896	2,690	3,350	1,755	1,540
Lüksemburg	0	197	257	285	280	306	490	600	349	321
Macaristan	546	580	1,142	1,375	1,820	2,880	3,100	3,200	2,520	3,339
Malta	0	0	0	0	0	1	25	52	105	136
Norveç	5,700	7,030	7,625	8,620	9,615	11,465	17,000	15,000	15,100	15,075
Polonya	3,330	2,500	2,580	3,540	3,700	4,425	7,900	7,800	12,000	16,210
Portekiz	10,189	11,343	12,181	14,700	16,965	16,886	16,888	18,000	17,711	20,756
Romanya	98	141	225	420	550	750	1,300	1,650	1,400	1,800
Rusya	0	168	485	1,130	2,540	8,555	13,100	16,150	8,580	12,163
Sırbistan	0	0	0	0	0	150	226	370	410	500
Slovakya	240	240	384	665	830	1,311	1,380	1,600	1,130	981
Slovenya	71	75	170	185	230	340	455	650	650	650
Türkiye	3,947	4,263	5,330	7,950	11,830	14,925	19,625	18,050	20,280	38,988
Ukrayna	0	0	0	0	333	620	890	1,314	530	540
Yunanistan	2,050	2,694	3,680	4,430	4,510	5,230	7,420	10,200	12,300	14,715
Avrupa Toplamı	468,326	522,851	546,935	612,488	715,471	806,958	932,264	888,528	876,649	1,045,069
AMERİKA										
A.B.D.	101,744	91,143	80,696	81,860	94,160	96,000	97,000	100,000	88,500	95,000
Arjantin	1,017	71	70	101	275	333	362	355	335	350
Bolivya	0	0	0	0	0	0	0	0	18	18
Brezilya	11,020	11,030	12,040	15,500	20,050	20,054	21,060	22,055	29,640	49,050
Honduras	0	0	0	0	0	0	0	0	0	160

Kanada	2,699	3,100	3,161	3,157	3,820	3,386	4,270	3,000	3,250	3,723
Kolombiya	0	0	0	0	0	100	2,030	2,100	2,392	2,784
Meksika	6,890	6,340	4,535	4,600	7,100	8,150	9,200	9,550	2,120	14,538
Panama	220	0	160	201	240	607	483	460	500	600
Peru	0	0	0	0	95	563	648	875	758	2,712
Şili	3,123	3,130	3,500	4,200	9,500	11,300	14,620	15,800	14,500	16,422
Amerika Toplamı	127,157	115,301	104,542	109,619	135,240	140,493	149,673	154,195	142,013	185,357
AFRİKA										
Fas	50	190	160	300	430	440	660	850	910	1,071
Güney Afrika	5,580	5,860	5,470	7,100	5,580	7,800	9,780	12,110	13,500	15,120
Mısır	0	0	0	1	1	3	20	50	110	200
Tunus	171	153	210	185	226	270	245	253	276	295
Afrika Toplamı	5,801	6,203	5,840	7,586	6,237	8,513	10,705	13,263	14,796	16,686
ASYA										
B.A.E.	0	0	37	145	440	810	340	1,860	1,910	2,000
Çin	1,234	2,077	2,640	4,315	5,830	14,300	32,976	55,000	67,300	154,550
Ermenistan	0	0	0	0	1	50	50	7	7	14
Hindistan	690	1,290	1,615	1,625	1,990	3,560	5,055	5,200	2,650	2,750
Hong Kong	2,690	3,029	3,250	4,800	7,700	9,710	7,700	8,500	8,079	14,400
İsrail	429	354	190	155	325	375	800	1,400	1,400	1,650
Japonya	61,566	50,380	60,550	72,535	77,220	74,530	77,721	106,500	83,700	98,500
Katar	0	0	0	0	0	0	0	0	23	23
Kore	85	55	38	32	850	850	955	900	2,937	5,079
Lübnan	10	22	35	41	61	95	176	306	420	450
Malezya	842	610	718	730	532	480	468	550	700	1,058
Morityus	0	0	0	0	0	0	0	0	121	125
Singapur	2,480	2,600	1,435	2,600	2,880	2,955	3,270	4,000	4,700	5,800
Tayland	1,240	1,274	1,425	1,500	1,640	1,925	2,240	2,367	2,107	2,095
Tayvan	4,511	7,919	16,000	23,000	36,000	40,000	42,500	48,750	33,800	67,000
Ürdün	0	0	0	0	0	0	0	0	43	43
Vietnam	0	0	0	0	2	16	43	85	95	65
Asya Toplamı	76,078	69,850	89,0*96	111,478	135,470	149,606	174,244	235,418	209,991	355,602
AVUSTURALASYA										
Avusturalya	7,910	9,527	13,716	18,181	23,130	27,573	33,080	32,546	39,410	44,915
Yeni Zelanda	410	465	263	236	250	280	700	700	700	600
Avusturalasya Toplamı	8,320	9,992	13,979	18,417	23,380	27,853	33,780	33,246	40,110	45,515
DÜNYA TOPLAM	685,682	724,197	760,392	859,588	1,015,798	1,133,423	1,300,666	1,283,559	1,283,559	1,648,229

* 2001-2003 yıllarında Letonya ve Litvanya Estonya verilerinde gösterilmiştir.

İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş. (Turkrating) yerli ve yabancı profesyonellerden oluşan güçlü bir ekip tarafından 2006 yılında kurulmuş ulusal bir derecelendirme şirkettir.

Turkrating'in amacı, yerel ve uluslararası finans piyasaları nezdinde Türk firmaları hakkında bağımsız ve güvenilir bir analiz sağlamaktır. Derecelendirme hizmetleri, tüm finansal kuruluşları, özel şirketleri, kamu kuruluşlarını, belediyeleri ve bu kuruluşların sermaye piyasasında tahvil ve bono ihraçlarını kapsamaktadır. Derecelendirme raporları bu kuruluşların kredibiliteleri hakkında tümüyle tarafsız bir analiz içermektedir.

İstanbul Uluslararası Derecelendirme Hizmetleri A.Ş., Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından "Bankalar ile Kredi Müşterilerinin Kredi Değerliliğine İlişkin Derecelendirme Faaliyeti Yapmak Üzere", ve Sermaye Piyasası Kurulu tarafından "Sermaye Piyasasında Derecelendirme Faaliyeti Yapmak Üzere" yetkilendirilmiştir.

Turkrating, Basel II uygulamalarında yer almak üzere uzun süredir hazırlanmaktadır ve derecelendirme çalışmalarının kapsamında pek çok sektör hakkında araştırmalarını tamamlamıştır.

www.turkrating.com

